หนังสืออ้างอิง
(REFERNCE BOOK)
ให้ใช้เฉพาะในห้องสมุดเท่านั้น

ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา

รุ่งโรจน์ เรืองมนต์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2557

สิ่งพิมพ์นี้เป็นสมบัติของห้องสมุด มมร.
ผู้ใดพบอยู่ในที่อันไม่สมควร
โปรดนำมาส่งที่แผนกห้องสมุดด้วย ขอบคุณ

MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY SIRINTHORN RAJAVIDDHYALAYA CAMPUS

STUDENTS' IDEAS OF HOW TO APPLY SUFFICIENCY ECONOMY PHILOSOPHY TO THE STUDY

RONGROGE RAUNGMON

A THESIS PAPER SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS

FOR THE DEGREE OF MASTER OF POLITICAL SCIENCE

DEPARTMENT OF GOVERNMENT

GRADUATE SCHOOL

MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY

B.E. 2557 (2014)

หัวข้อวิทยานิพนธ์ : ความคิดเห็นของนักศึกษาของมหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา

ชื่อนักศึกษา : รุ่งโรจน์ เรืองมนต์

สาขาวิชา : รัฐศาสตร์การปกครอง

อาจารย์ที่ปรึกษา : ดร. สุวัฒน์ จิตจันทร์

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : พระครูศรีปริยัติวิธาน (ดร.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย, รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(พระมหาบุญศรี เขาณวุฑฺโฒ (ผศ. ดร.))

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร. สุกิจ ชัยมุสิก)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ดร. สุวัฒน์ จิตจันทร์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(พระครูศรีปริยัติวิธาน (ดร.))

.....กรรมการ
(ดร. ไพรัช พื้นชมภู)

.....กรรมการ
(ดร. ยุทธนา ปราณีต)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Thesis Title	:	Mahamakut Buddhist University Sirinthorn Rajaviddhyalaya Campus Students' Ideas of How to Apply Sufficiency Economy Philosophy to The Study
Student's Name	:	Rungroge Raugmon
Department	:	Government
Advisor	:	Dr. Suwat Jitjun
Co-Advisor	:	Phrakrusripariyattivitan (Dr.)

Accepted by the Graduate School, Mahamakut Buddhist University in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Master's of Political Science.

PS. Ñāṇavuddho ..... Acting Dean of Graduate School

(Phramaha Boonsri Ñāṇavuddho (Asst. Prof. Dr.))

Thesis Committee

..... Chairman

(Asst. Emeritus Prof. Dr. Sukit Chaimusik)

..... Advisor

(Dr. Suwat Jitjun)

..... Co-Advisor

(Phrakrusripariyattivitan (Dr.))

P. Phuenchomphoo ..... Member

(Dr. Phairat Phuenchomphoo)

Yuttana Praneet ..... Member

(Dr. Yuttana Praneet)

Copyright of the Graduate School, Mahamakut Buddhist University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	:	ความคิดเห็นนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา
ชื่อนักศึกษา	:	รุ่งโรจน์ เรืองมนต์
สาขาวิชา	:	รัฐศาสตร์การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา	:	ดร. สุวัฒน์ จิตจันทร์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	:	พระครูศรีปริยัติวิธาน (ดร.)
ปีการศึกษา	:	2556

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาที่มี เพศ อายุ รายได้ต่อเดือน และอาชีพต่างกัน และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัย จำนวน 150 คน และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้คือ สถิติบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอนุมาน ได้แก่ การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) แล้วนำมาวิเคราะห์และประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์

ผลการวิจัยพบว่า

1. นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัย มีความคิดเห็นต่อการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด พบว่า ด้านคุณธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านความมีเหตุผล อยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านความรู้ อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

2. ผลการทดสอบสมติฐาน พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัย ที่มีเพศ และอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมทั้ง 5 ด้านไม่แตกต่างกัน แต่นักศึกษาที่มีอายุ และระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมทั้ง 5 ด้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัย ที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา เป็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและการแก้ไข จากการวิจัย และการอภิปรายผล ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านความพอประมาณ คือ ใช้จ่ายฟุ่มเฟือยไม่ค่อยประหยัดในการใช้เงิน จึงควรรู้จักใช้อย่างพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ไม่ควรใช้จ่ายตามความพอใจ จึงควรใช้เหตุผลพิจารณาไตร่ตรอง ด้านการมีภูมิคุ้มกัน ไม่มีการวางแผนในการดำเนินชีวิตและการทำงาน จึงควรมีการวางแผนในการดำเนินชีวิตและการทำงานให้รอบคอบ ด้านความรู้ นักศึกษาขาดความรู้ความเข้าใจในเทคโนโลยีใหม่ ๆ นักศึกษาจึงควรมีความรู้ความเข้าใจในเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในปัจจุบันให้มากขึ้นและด้านคุณธรรม ขาดความเอื้อเฟื้อแก่เพื่อน จึงควรมีความเอื้อเฟื้อแก่เพื่อน

4. การเรียนการศึกษาช่วยในการพัฒนาสมองให้รู้ความพอประมาณในแต่ละวันว่าใช้อย่างไรให้พอกับเงินที่มีอยู่การศึกษาดี มีความรู้ทั้งด้านศาสนา พุทศาสานามีการใช้อย่างพอประมาณและพอเพียงที่เรานำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้พอประมาณในการใช้ ไฟ ใช้น้ำ และเมื่อเรียนเสร็จก็ช่วยกันปิดไฟ พัดลมแอร์ให้เรียบร้อยสามารถพัฒนาต่อไปเพื่อนำไปใช้ในอนาคต เนื่องจากเศรษฐกิจข้าวยากหมากแพง ในด้านการกินก็ควรกินแต่พอสมควรเราต้องมีเหตุผลที่เราจะใช้สอยต้องคิดก่อนว่าเราจำเป็นไหมที่จะต้องซื้อ ยังไม่จำเป็นไม่ต้องซื้อข้าวของที่มีใช้อย่างประหยัด ใช้อย่างที่มีเท่าที่จำเป็น ไม่ต้องไปใช้อะไรมากมายทำให้เราประหยัดและมีเงินเก็บเหลือใช้ ไม่ฟุ่มเฟือยและทำให้เราชีวิตดีขึ้นมีการใช้กระดาษรีไซเคิล เพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ ประหยัดทั้งค่าใช้จ่ายและทรัพยากรเรียนแล้วสามารถนำไปใช้ในหน้าที่การงานได้และสามารถต่อยอดความรู้ได้อีกเรารู้จักมีภูมิคุ้มกันมากขึ้นหลังจากได้เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง และเรารู้จักวางแผนพัฒนาในชีวิตและการทำงานก็คือ เราจะต้องรู้จักว่าเราจะทำอะไรในอนาคต การใช้จ่ายอย่างอื่นก็ลดลงตามลำดับเรียนแล้วสามารถนำไปใช้ในหน้าที่การงานได้และสามารถต่อยอดความรู้ได้อีกสามารถที่จะใช้เทคโนโลยีได้อย่างเข้าใจและปลอดภัยช่วยเหลือและสนับสนุนความสามารถของเพื่อนในด้านที่ถนัดและการเรียนมีอะไรก็ช่วยเหลือกันและกันไม่เห็นแก่ตัว ควรเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกันทำให้เราไม่ประมาทและคุ้มค่ากับการดำเนินชีวิตประจำวัน และทำให้เรามีกินมีใช้ในทุก ๆ วัน

Thesis Title	:	Mahamakut Buddhist University Sirindhorn Rajaviddhayalaya Campus students' ideas of how to apply Sufficiency Economy Philosophy to the study
Student's Name	:	Rongroge Raungmon
Department	:	Government
Advisor	:	Dr. Suwat Chitchan
Co - Advisor	:	Phrakhrusripariyattiwithan (Dr.)
Academic Year	:	B.E. 2556 (2013)

ABSTRACT

The objectives of this thesis were as follows: 1) to study Mahamakut Buddhist University Sirindhorn Rajaviddhayalaya Campus students' ideas of how to apply Sufficiency Economy Philosophy to the study 2) to compare Mahamakut Buddhist University Sirindhorn Rajaviddhayalaya Campus students' ideas of how to apply Sufficiency Economy Philosophy to the study classified to different genders, age, monthly income, and occupation, and 3) to study suggestions on Mahamakut Buddhist University Sirindhorn Rajaviddhayalaya Campus students' ideas of how to apply Sufficiency Economy Philosophy. The research tools were questionnaires. A sampling group of research was the amount of 150 of the students studying at Mahamakut Buddhist University Sirindhorn Rajaviddhayalaya Campus and used simple random sampling on collecting data. The used statistics were descriptive statistics, frequency, percentage, mean, standard deviation and inferential statistics; T-test or One-Way ANOVA test and analyzed by computing.

The results of research were found as follows:

1. The students studying at Mahamakut Buddhist UniversitySirindhorn Rajavid dhayalaya Campus had ideas of how to apply Sufficiency Economy Philosophy in the whole view with a high level of 4.19. Having been considered each aspect placed by the highest to the lowest, it was found that the aspect of virtue was at the highest level with average of 4.40, the aspect of reason was at a high level with the average of 4.20,

and the aspect of the lowest one was knowledge, it was at a high level with the average of 4.05 respectively.

2. The results of hypothesis test were found that the students studying at Mahamakut Buddhist University Sirindhorn Rajaviddhayalaya Campus with different genders and occupation had ideas of how to apply Sufficiency Economy Philosophy in the whole view of 5 aspects indifferently. But the one with different and levels of education had the ideas of how to apply Sufficiency Economy Philosophy in the whole view of 5 aspects differently with the statistical significance level of 0.05.

3. The students studying at Mahamakut Buddhist UniversitySirindhorn Rajaviddhayalaya Campus had suggestions and solutions on the ideas of how to apply Sufficiency Economy Philosophy in 5 aspects: sufficiency; the students were extravagant, not economical to spend money, so should know to use abstemiously 2) rationality; the students should not spend with satisfaction, so should use reasons to consider 3) immunity; the students did not make a plan to live and work, so should plan to live and work properly 4) knowledge; the students had lack of new cognition of technology, so should study to know new technology at the present time more and more, and 5) virtue; the students had lack of generosity to friends, so should have the generosity to friends.

4) Learning and studying helped to develop brain to know sufficiency of each day that available money was sufficient. Having good education, having knowledge of religion, knowing the modesty and sufficiency, using water, when finishing class, switch of light, fans, and air conditioners. We could continue to develop in future because economy was so good, everything was expensive. Eating, we should eat in moderation and reasons. Before buying something, we should think first. If it was not important, we should not buy. We should spend what we have. We should not spend much. Those made us save and have money, not superfluous. That made our lives better. Paper was recycled to use again. We saved both charges and resource. Having studied, we could use for work and continue body of knowledge. Technology could be understood and safe. Friends' abilities with skill should be helped and supported. To study should be

helped by one another with no selfish. Should be generous to one another. Those did not make us negligent, and worth for living in daily life and made us have a lot.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ดีเพราะความอนุเคราะห์จากทางมหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

ขอขอบคุณคณะผู้บริหาร พระคุณสุนทรธรรมโสภณ (รศ.) รองอธิการบดี ที่เมตตาคอยให้กำลังใจ

ขอขอบคุณ คณาจารย์ทุก ๆ ท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้ โดยเฉพาะ ดร. สุวัฒน์ จิตจันทร์ อาจารย์ที่ปรึกษา และ พระครูศรีปริยัติวิธาน (ดร.) อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ช่วยแก้ไขตรวจสอบปรับปรุงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์

ขอขอบคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์.(พิเศษ) ดร. สุกิจ ชัยมุสิก ประธานกรรมการ รองศาสตราจารย์.ดร.ศรชัย ท้าวมิตร และ ดร. ยุทธนา ปราณีต กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ช่วยแนะนำสิ่งต่าง ๆ เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ อาจารย์กรุณา ขันทอง และคุณมีไชย ไฝขอบ ที่ช่วยเหลือ ในการให้คำแนะนำวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติให้เป็นอย่างดี และเพื่อน ๆ รัฐศาสตร์การปกครอง รุ่นที่ ๗ ทุกรูป/คนที่ช่วยเหลือเกี่ยวกับการเรียนและการทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วง

ท้ายที่สุดนี้ขอขอบคุณบุพพการี ที่เป็นแรงกระตุ้นให้แก่ผู้วิจัยมาได้ศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท คุณความดีและประโยชน์ที่ได้รับจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขออุทิศให้แด่บุพการี และผู้มีพระคุณทุก ๆ คน และหากความผิดพลาด บกพร่องถ้าจะพึงมี ผู้วิจัยขอน้อมรับเพื่อแก้ไขต่อไป

นายรุ่งโรจน์ เรื่องมนต์

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ค
กิตติกรรมประกาศ ฉ
สารบัญ ซ
สารบัญตาราง ญ
สารบัญแผนภูมิ ท

บทที่ 1 บทนำ
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา 1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย 3
1.3 สมมติฐานของการวิจัย 3
1.4 ขอบเขตของการวิจัย 3
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 4
1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย 4

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น 7
2.2.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ ความคิดเห็น และพฤติกรรม (KAP) 7
2.2.2 แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น 9
2.2.3 ประเภทความคิดเห็น 13
2.2.4 วิธีการวัดความคิดเห็น 14
2.2.5 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็น 15
2.2.6 หน้าที่หรือกลไกของความคิดเห็น 17
2.2.7 การเปลี่ยนแปลงทางความคิดเห็น 18

2.2.ทฤษฎีเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 22
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 32
2.5 สภาพพื้นที่การวิจัย 46
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 49
2.7 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย 62

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 64
3.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง 66
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 67
3.4 การสร้างและการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย 68
3.5 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล 70
3.6 การวัดค่าตัวแปร 70
3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล 71
3.8 สถิติที่ใช้ในการวิจัย 72

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล 75
4.2 ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล 76
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 76

บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ
5.1 สรุปผลการวิจัย 135
5.2 อภิปรายผลการวิจัย 138
5.3 ข้อเสนอแนะ 144

บรรณานุกรม 148

ภาคผนวก 154

ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย 155

ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ 157

ภาคผนวก ค แบบสอบถามเพื่อการวิจัย 163

ภาคผนวก ง ผลสรุปค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) 171

ภาคผนวก จ ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟ่าของครอนบาค (Cronbach) 174

ประวัติผู้วิจัย 177

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ 76

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนและร้อยละของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ 77

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนและร้อยละของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรายได้ต่อเดือน 77

ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนและร้อยละของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอาชีพ 78

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา โดยรวมทั้ง5ด้าน 79

8ตารางที่ 4.6 แสดงค่าเฉลี่ย($\bar{X}$)ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านความพอประมาณ 80

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ย($\bar{X}$)ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านความมีเหตุผล 81

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าเฉลี่ย($\bar{X}$)ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านการมีภูมิคุ้มกัน 82

ตารางที่ 4.9 แสดงค่าเฉลี่ย($\bar{X}$)ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านความรู้ 83

ตารางที่ 410 แสดงค่าเฉลี่ย($\bar{X}$)ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านคุณธรรม 84

ตารางที่ 4.11 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา โดยรวม ทั้ง 5 ด้าน จำแนกตามเพศ 85

ตารางที่ 4.12 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา โดยรวมทั้ง 5 ด้าน จำแนกตามเพศ 85

ตารางที่ 4.13 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านความพอประมาณ จำแนกตามเพศ 86

ตารางที่ 4.14 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านความพอประมาณ จำแนกตามเพศ 86

ตารางที่ 4.15 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านความมีเหตุผล จำแนกตามเพศ 87

ตารางที่ 4.16 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านความมีเหตุผล จำแนกตามเพศ 87

ตารางที่ 4.17 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านการมีภูมิคุ้มกัน จำแนกตามเพศ 88

ตารางที่ 4.18 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านการมีภูมิคุ้มกัน จำแนกตามเพศ 88

ตารางที่ 4.19 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านความรู้ จำแนกตามเพศ 89

ตารางที่ 4.20 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านความรู้ จำแนกตามเพศ 89

ตารางที่ 4.21 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านคุณธรรม จำแนกตามเพศ 90

ตารางที่ 4.22 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านคุณธรรม จำแนกตามเพศ 90

ตารางที่4.23 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา โดยรวม จำแนกตามอายุ 91

ตารางที่4.24 แสดงการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา โดยรวม จำแนกตามตามอายุ 91

ตารางที่4.25	แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านโดยรวม จำแนกตามอายุ แตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ่ (Scheffé)	92
ตารางที่ 4.26	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านพอประมาณ จำแนกตามอายุ	93
ตารางที่ 4.27	แสดงการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านความพอประมาณ จำแนกตามอายุ	93
ตารางที่ 4.28	แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านความพอประมาณ จำแนกตามอายุ แตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ่ (Scheffé)	94
ตารางที่ 4.29	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านความมีเหตุผล จำแนกตามอายุ	95
ตารางที่ 4.30	แสดงการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านความมีเหตุผล จำแนกตามอายุ	96
ตารางที่ 4.31	แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านความมีเหตุผล จำแนกตาม อายุ แตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ่ (Scheffé)	97

ตารางที่ 4.32 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านการมีภูมิคุ้มกัน จำแนกตามอายุ 98

ตารางที่ 4.33 แสดงการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านการมีภูมคุ้มกัน จำแนกตามอายุ 98

ตารางที่ 4.34 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านความรู้ จำแนกตามอายุ 99

ตารางที่ 4.35 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านความรู้ จำแนกตามอายุ 99

ตารางที่ 4.36 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านคุณธรรม จำแนกตามอายุ 100

ตารางที่ 4.37 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านความมีคุณธรรม จำแนกตามอายุ 100

ตารางที่ 4.38 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา โดยรวมจำแนกตาม ด้านอาชีพ 101

ตารางที่ 4.39 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา.โดยรวม จำแนกตาม อาชีพ 101

ตารางที่ 4.40 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านความพอประมาณ จำแนกตามอาชีพ 102

ตารางที่ 4.41 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านความพอประมาณ จำแนกตาม อาชีพ 102

ตารางที่ 4.42 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านมีเหตุผล จำแนกตามอาชีพ 103

ตารางที่ 4.43 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านมีเหตุผล จำแนกตามอาชีพ 103

ตารางที่ 4.44 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านภูมคุ้มกัน จำแนกตามอาชีพ 104

ตารางที่ 4.45 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านการมีภูมคุ้มกัน จำแนกตามอาชีพ 105

ตารางที่ 4.46 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านความรู้ จำแนกตามอาชีพ 106

ตารางที่ 4.47 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านความรู้ จำแนกตามอาชีพ 107

ตารางที่ 4.48 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านคุณธรรม จำแนกตามอาชีพ 108

ตารางที่ 4.49 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านคุณธรรม จำแนกตามอาชีพ 109

ตารางที่ 4.50 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา โดยรวม จำแนกตามรายได้ต่อเดือน 110

ตารางที่ 4.51 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาโดยรวม แยกตามรายได้ต่อเดือน 111

ตารางที่ 4.52 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านโดยรวม จำแนกตามรายได้ต่อเดือน แตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ่ (Scheffé) 112

ตารางที่ 4.53 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านความพอประมาณ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน 113

ตารางที่ 4.54 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านรายได้ความพอประมาณ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน 114

ตารางที่ 4.55 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านความพอประมาณ จำแนกตาม ด้านรายได้ต่อเดือน แตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ่ (Scheffé) 115

ตารางที่ 4.56 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านความมีเหตุผล จำแนกตามรายได้ต่อเดือน 116

ตารางที่ 4.57 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านความมีเหตุผล จำแนกตามรายได้ต่อเดือน 117

ตารางที่ 4.58 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านความมีเหตุผลจำแนกตามด้านรายได้ต่อเดือน แตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ่ (Scheffé) 118

ตารางที่ 4.59 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านการมีภูมคุ้มกัน จำแนกตามรายได้ต่อเดือน 119

ตารางที่ 4.60 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านการมีภูมคุ้มกัน จำแนกตามรายได้ต่อเดือน 120

ตารางที่ 4.61 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาด้านการมีภูมคุ้มกัน จำแนกตาม รายได้ต่อเดือน แตกต่างกันด้วยวิธีการของ เชฟเฟ่ (Scheffé) 121

ตารางที่ 4.62 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านความรู้ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน 122

ตารางที่ 4.63 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านความรู้ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน 123

ตารางที่ 4.64 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาด้านความรู้จำแนกตาม รายได้ต่อเดือน แตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ่ (Scheffé) 124

ตารางที่ 4.65 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านคุณธรรม จำแนกตามรายได้ต่อเดือน 125

ตารางที่ 4.66 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านคุณธรรม จำแนกตามรายได้ต่อเดือน 126

ตารางที่ 4.67 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาด้านคุณธรรมจำแนกตาม รายได้ต่อเดือน แตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ่ (Scheffé) 127

ตารางที่ 4.68 แสดงค่าความถี่ (Frequency) ข้อเสนอแนะของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านพอประมาณ 128

ตารางที่ 4.69 แสดงค่าความถี่ (Frequency) ข้อเสนอแนะของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านความมีเหตุผล 129

ตารางที่ 4.70 แสดงค่าความถี่ (Frequency) ข้อเสนอแนะของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านการมีภูมิคุ้มกัน 130

ตารางที่ 4.71 แสดงค่าความถี่ (Frequency) ข้อเสนอแนะของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านความรู้ 131

ตารางที่ 4.72 แสดงค่าความถี่ (Frequency) ข้อเสนอแนะของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา 132

สารบัญแผนภูมิ

หน้า

แผนภูมิที่ 2.1 หลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ 21
แผนภูมิที่ 2.2 แสดงสรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย 63

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิถีการดำรงชีวิตและการพัฒนาศักยภาพของคนไทย ที่มีผลต่อความเป็นอยู่ในภาวะปัจจุบัน ประกอบกับการแข่งขันในหลาย ๆ ด้าน เช่น ความเจริญทางเทคโนโลยี อุตสาหกรรม ทั้งในและต่างประเทศต่อการหลั่งไหลเข้ามาจากวัตถุนิยมภายนอก ที่เข้ามามีบทบาทโดยหลีกเลี่ยงไม่ได้ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนในสังคม และเป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตในแต่ละวัน โดยเฉพาะด้านค่าครองชีพ ที่ต้องมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น เพื่อสนองความต้องการของตนเองและผู้เกี่ยวข้อง บางครั้งเป็นความฟุ่มเฟือยและก่อให้เกิดปัญหา ส่งผลกระทบภาพรวมต่อสถาบันครอบครัวและสังคมเป็นวงกว้าง โดยมีความแตกต่างจากวิถีชีวิตอย่างเรียบง่ายของคนในอดีตโดยสิ้นเชิง ที่มีความเป็นอยู่อย่างพอเพียง ในความหมายเศรษฐกิจพอเพียงนั้น คือ ความสามารถในการดำรงชีวิตได้อย่างไม่เดือดร้อน มีความเป็นอยู่ประมาณตน ตามฐานะตามอัตภาพ และที่สำคัญไม่หลงใหลไปตามวัตถุนิยม มีอิสรภาพ เสรีภาพ ไม่พึ่งธนาการอยู่กับสิ่งใด กล่าวโดยรวม คือ การที่คนในสังคมไทยหันกลับมายึดเส้นทางสายกลางในการดำรงชีวิต ยึดหลักความประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นในทุกด้าน ลดละความฟุ่มเฟือยในการดำรงชีวิตอย่างจริงจัง ยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้อง สุจริต มีการขวนขวายหาความรู้ที่ให้เกิดประโยชน์และมีรายได้ โดยไม่ทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน

เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ เป็นหลักการและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะมัชเฌมาปฏิปทา คือการดำเนินชีวิตตามทางสายกลาง สร้างการพึ่งพาอาศัยตนเองโดยใช้หลักการพัฒนา ด้านจิตใจ ด้านสังคม ด้านทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมด้านเทคโนโลยี และด้านเศรษฐกิจ โดยเฉพาะด้านจิตใจ คือการทำตนให้เป็นที่พึ่งของตนเอง และสังคมโดยรวมมีจิตใจเอื้ออาทรประนีประนอม ซื่อสัตย์สุจริต เห็นประโยชน์ส่วนรวม และเป็นที่ตั้งดังกระแสพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เกี่ยวกับการพัฒนาคน ได้นำมาใช้ ขณะที่ปัญหาทางเศรษฐกิจในสังคมไทย ประสบปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคม ทำให้คนไทยไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ เพราะความจำเป็นด้านค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้นและเกินตัว ต่อความหลงใหลวัตถุนิยมทำให้ทุกฝ่ายของภาครัฐ และประชาชนต้องพยายามหาแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นโดยที่รัฐพยายามที่จะกำหนดยุทธศาสตร์ไปสู่เศรษฐกิจพอเพียง หลายประเด็น เช่น การสนับสนุนโดยผลักดันให้มี

การนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ไปเป็นนโยบายในการพัฒนาประเทศ รวมทั้งการให้ความรู้ สร้างความตระหนักเพื่อจะได้แนวทางเศรษฐกิจพอเพียงทางพระพุทธศาสนา เป็นแนวทางในการดำรงชีวิตทำให้สังคมไทยสามารถอาศัยการพึ่งพาตนเองตามเศรษฐกิจได้ เพื่อลดการเกิดปัญหาต่าง ๆ ในสังคมพร้อมทั้งสนับสนุนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ สามารถนำมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ในยุคปัจจุบัน และเพื่อแก้ไขปัญหาด้านวัตถุนิยมของสังคมไทย

การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์นั้นเป็นการเตรียมความพร้อมกับปัญหานำไปสู่การพัฒนาโดยการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้ในการจัดการศึกษาตามแนวทางของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถดำเนินการได้ใน 2 ส่วน ส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษา และส่วนที่เป็นการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งส่วนที่ 2 นี้ ประกอบด้วย การสอดแทรกสาระเศรษฐกิจพอเพียง ในหลักสูตรและสาระเรียนรู้ในห้องเรียนและประยุกต์หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษามีการส่งเสริมให้ใช้ความรู้อย่างรอบคอบระมัดระวัง ฝึกให้นักศึกษาคิดเป็นทำเป็นอย่างมีเหตุผลและมีภูมิคุ้มกันส่งเสริมให้นักศึกษาทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความซื่อสัตย์ สุจริต รับผิดชอบ ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น มีวินัย มีสัมมาคารวะ ปลูกฝังจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม สืบสานวัฒนธรรมไทย กล่าวคือ สอนให้ผู้เรียน ยึดมั่นในหลักศีลธรรม พัฒนาคนให้เขารู้จักทำประโยชน์ให้กับสังคมและช่วยดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม และตัวกิจกรรมเองก็ต้องยั่งยืน โดยมีภูมิคุ้มกันในด้านต่าง ๆ ถึงจะเปลี่ยนผู้อำนวยการแต่กิจกรรมก็ยังดำเนินอยู่อย่างนี้เรียกว่ามีภูมิคุ้มกัน การศึกษาหลักเศรษฐกิจพอเพียงให้บูรณาการการเรียนรู้ผ่านกิจกรรม เข้าไปในการเรียนรู้ สาขาวิชาต่าง ๆ เช่น ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สุขศึกษา พลศึกษา การงานอาชีพ เทคโนโลยีต่าง ๆ ได้หมด นอก เหนือ

ดังนั้นด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำวิจัย เรื่อง ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา เพื่อจะได้นำผลของการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้ในการปรับปรุงและแก้ไขในการประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของนักศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัย

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา

1.2.2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ที่มีเพศ อายุ อาชีพ และมีรายได้ต่อเดือนต่างกัน

1.2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

1.3.1 นักศึกษา ที่มีเพศต่างกัน ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาแตกต่างกัน

1.3.2 นักศึกษา ที่มีอายุต่างกัน ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาแตกต่างกัน

1.3.3 นักศึกษาที่มีอาชีพ ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาแตกต่างกัน

1.3.4 นักศึกษาที่มีรายได้ต่อเดือน ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาแตกต่างกัน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ไว้ดังนี้

1.4.1 ขอบเขตด้านประชากร

ได้แก่ นักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัย

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ได้แก่ ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา

จำแนกเป็น 5 ด้าน คือ 1) ด้านความพอประมาณ 2) ด้านความมีเหตุผล 3) ด้านการมีภูมิคุ้มกัน 4) ด้านความรู้ และ 5) ด้านคุณธรรม

1.4.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

ได้แก่ มหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัย 26 หมู่ที่ ตำบลอ้อมใหญ่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม 73160

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ทำให้ทราบความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา

1.5.2 ทำให้ทราบเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาที่มีเพศ มีอายุ มีอาชีพรายได้ต่อเดือนต่างกัน

1.5.3 ทำให้ทราบข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา

1.5.4 ทำให้สามารถนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางเสริมสร้างความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

ความคิดเห็น หมายถึง ความคิดเห็นเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษามหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัย ซึ่งจำแนกออกเป็น 5 ด้าน คือ 1) ด้านความพอประมาณ 2) ด้านความมีเหตุผล 3) ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี 4) ด้านความรู้ และ 5) ด้านคุณธรรม

ความคิดเห็นในการศึกษา หมายถึง ความคิดเห็นเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มาปรับใช้ในการศึกษาซึ่งจำแนกออกเป็น 5 ด้าน คือ 1) ด้านความพอประมาณ 2) ด้านความมีเหตุผล 3) ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี 4) ด้านความรู้ และ 5) ด้านคุณธรรม

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง หลักพื้นฐานของความของการมีเหตุผล และมีการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พอควบคุมไปกับการอาศัยเงื่อนไขเกี่ยวกับสติสัมปชัญญะปัญญา หรือความรู้อันประกอบด้วย ความรอบคอบ และความระมัดระวัง พร้อมทั้งเงื่อนไขทางด้านคุณธรรมทั้งด้านจิตใจ และการกระทำหรือพฤติกรรมที่แสดงออก

การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา หมายถึง การสอดแทรกสาระเศรษฐกิจพอเพียง ในหลักสูตรในการจัดการเรียนการสอนและประยุกต์หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดกิจกรรมเพื่อเป็นการพัฒนานักศึกษา

ความพอประมาณ หมายถึง การดำเนินชีวิตตามทางสายกลาง สร้างการพึ่งพาอาศัยตนได้ซึ่งเกี่ยวกับการพึ่งตนเอง 5 ประการ คือ ด้านจิตใจ ด้านสังคม ด้านทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมด้านเทคโนโลยี และด้านเศรษฐกิจ โดยเฉพาะด้านจิตใจ คือการทำตนให้เป็นที่พึ่งของตนเอง และสังคมโดยรวมมีจิตใจเอื้ออาทรประนีประนอม ซื่อสัตย์สุจริต

ความมีเหตุผล หมายถึง มีการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พอควบคุมไปกับการอาศัยเงื่อนไขเกี่ยวกับสติสัมปชัญญะปัญญา หรือความรู้อันประกอบด้วย ความรอบคอบ และความระมัดระวัง พร้อมทั้งเงื่อนไขทางด้านคุณธรรมทั้งด้านจิตใจ และการกระทำหรือพฤติกรรมที่แสดงออก

การมีภูมิคุ้มกันที่ดี หมายถึง คือการทำตนให้เป็นที่พึ่งของตนเอง และสังคมโดยรวมมีจิตใจเอื้ออาทรประนีประนอม ซื่อสัตย์สุจริต

ความรู้ หมายถึง อันประกอบด้วย ความรอบคอบ และความระมัดระวัง พร้อมทั้งเงื่อนไขทางด้านคุณธรรมทั้งด้านจิตใจ และการกระทำหรือพฤติกรรมที่แสดงออก

คุณธรรม หมายถึง เกี่ยวกับสติสัมปชัญญะตั้งอยู่บนพื้นฐานของความของการมีเหตุผล และมีการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พอควบคุมไปกับการอาศัยเงื่อนไขปัญญา หรือความรู้อันประกอบด้วย ความรอบคอบ

เพศ หมายถึง เพศของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ 1)เพศชาย และ 2)เพศหญิง

อายุ หมายถึง อายุของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แบ่งเป็น 4 ช่วง คือ 1) 20-30 ปี 2) 31- 40ปี 3) 41-50ปี 4) 51ปี ขึ้นไป

อาชีพ หมายถึง อาชีพหลักของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับสารนิพนธฉบับนี้ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มอาชีพ คือ 1) อาชีพรับจ้าง, 2) อาชีพค้าขาย, 3)อาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ และ 4)อาชีพพนักงาน/ บริษัทเอกชน

รายได้ต่อเดือน หมายถึง รายได้ผู้ที่ตอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 4 ช่วง คือ 1) ตั้งแต่ 9,000 บาทลงมา 2) 9,001-10,000 บาท, 3) 10,001 -12,000 บาท และ 4) 12,001 ขึ้นไป

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง" ผู้วิจัยได้ศึกษาเนื้อหาสาระที่สำคัญทั้งแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งเชิงเอกสาร เชิงสำรวจ มีรายละเอียดดังนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

2.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.4 สภาพพื้นที่ที่ทำการวิจัย

2.5 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.6 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

2.1.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ ความคิดเห็น และพฤติกรรม (KAP)

ทฤษฎีนี้เป็นทฤษฎีที่ให้ความสำคัญกับตัวแปร 3 ตัว คือ 1) ความรู้ (Knowledge) 2) ความคิดเห็น (Attitude) และ 3) การยอมรับปฏิบัติ (Practice) ของผู้รับสารอันอาจมีผลกระทบต่อสังคมต่อไป จากการรับสารนั้น ๆ การเปลี่ยนแปลงทั้งสามประเภทนี้ จะเกิดขึ้นในลักษณะต่อเนื่อง กล่าวคือ เมื่อผู้รับสารได้รับสารก็จะทำให้เกิดความรู้ เมื่อเกิดความรู้ขึ้นก็จะไปมีผลทำให้เกิดความคิดเห็น และขั้นสุดท้ายคือ การก่อให้เกิดการกระทำ ทฤษฎีนี้อธิบายการสื่อสารหรือสื่อมวลชนว่าเป็นตัวแปรต้นที่สามารถเป็นตัวนำการพัฒนาเข้าไปสู่ชุมชนได้ ด้วยการอาศัย KAP เป็นตัวแปรตามในการวัดความสำเร็จของการสื่อสารเพื่อการพัฒนา[1] จะเห็นได้ว่า สื่อมวลชนมีบทบาทสำคัญในการนำข่าวสารต่าง ๆ ไปเผยแพร่เพื่อให้ประชาชนในสังคมได้รับทราบว่า ขณะนี้ในสังคมมีปัญหาอะไร เมื่อประชาชนได้รับทราบข่าวสารนั้น ๆ ย่อมก่อให้เกิดความคิดเห็น และเกิดพฤติกรรมต่อไป ซึ่งมีลักษณะสัมพันธ์กันเป็นลูกโซ่เป็นที่ยอมรับกันว่าการสื่อสารมีบทบาทสำคัญ

---

[1]สุรพงษ์ โสธนะเสถียร, การโฆษณาหาเสียงกับพฤติกรรมการเลือกตั้ง, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2533), หน้า 118.

ในการดำเนินโครงการต่าง ๆ ให้บรรลุผลสำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ การที่คนเดินเท้ามีพฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎจราจรได้ ก็ต้องอาศัยการสื่อสารเป็นเครื่องมือในการเพิ่มพูนความรู้ สร้างความคิดเห็นที่ดีและเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสม โดยผ่านสื่อชนิดต่าง ๆ ไปยังกลุ่มเป้าหมายซึ่งต้องประกอบด้วย

ความรู้ (Knowledge) เป็นการรับรู้เบื้องต้น ซึ่งบุคคลส่วนมากจะได้รับผ่านประสบการณ์โดยการเรียนรู้จากการตอบสนองต่อสิ่งเร้า แล้วจัดระบบเป็นโครงสร้างของความรู้ที่ผสมผสานระหว่างความจำ (ข้อมูล) กับสภาพจิตวิทยา ด้วยเหตุนี้ความรู้จึงเป็นความจำเป็นที่เลือกสรร ซึ่งสอดคล้องกับสภาพจิตใจของตนเอง ความรู้ จึงเป็นกระบวนการภายใน อย่างไรก็ตามความรู้ก็อาจส่งผลต่อพฤติกรรมที่แสดงออกของมนุษย์ได้ และผลกระทบที่ผู้รับสารเชิงความรู้ในทฤษฎีการสื่อสารนั้น อาจปรากฏได้จากสาเหตุ 5 ประการ คือ

1) การตอบข้อสงสัย (Ambiguity Formation) การสื่อสารมักจะสร้างความสับสนให้สมาชิกในสังคม ผู้รับสาร จึงมักแสวงหาสารสนเทศโดยการอาศัยสื่อทั้งหลายเพื่อตอบข้อสงสัยและความสับสนของตน

2) การสร้างทัศนะ (Attitude Formation) ผลกระทบเชิงความรู้ต่อการปลูกฝังทัศนะนั้น ส่วนมากนิยมใช้กับสารสนเทศที่เป็นนวัตกรรม เพื่อสร้างความคิดเห็นให้คนยอมรับการแพร่นวัตกรรมนั้น ๆ ในฐานะความรู้

3) การกำหนดวาระ (Agenda Setting) เป็นผลกระทบเชิงความรู้ที่สื่อกระจายออกไปเพื่อให้ประชาชนตระหนักและผูกพันกับประเด็นวาระที่สื่อกำหนดขึ้น หากตรงกับภูมิหลังของปัจเจกชน และค่านิยมของสังคมแล้ว ผู้รับสารก็จะเลือกสารสนเทศนั้น

4) การพอกพูนระบบความเชื่อ (Expansion of Belief System) การสื่อสารสังคมมักกระจายความเชื่อ ค่านิยม และอุดมการณ์ด้านต่าง ๆ ไปสู่ประชาชน จึงทำให้ผู้รับสารรับทราบระบบความเชื่อถือหลากหลาย และลึกซึ้งไว้ในความเชื่อของตนมากขึ้นไปเรื่อย ๆ

5) การรู้แจ้งต่อค่านิยม (Value Clarification) ความขัดแย้งในเรื่องค่านิยม และอุตมการณ์เป็นภาวะปกติของสังคม สื่อมวลชนที่นำเสนอข้อเท็จจริงในประเด็นเหล่านี้ ย่อมทำให้ประชาชนผู้รับสารเข้าใจถึงค่านิยมเหล่านั้นแจ้งชัดขึ้น[2]

จากคำจำกัดความที่ได้ศึกษามาพอสรุปได้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง ความเชื่อ ความรู้สึกของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยได้รับแรงจูงใจตามที่ได้ถูกสั่งสอนอบรมมาเป็นระยะเวลาที่นานพอสมควร หรือได้รับประสบการณ์มาแล้วแสดงออกมาในลักษณะต่าง ๆ

2.2.2 ความหมายของความคิดเห็น

นักวิชาการได้ให้ความหมายของความคิดเห็นไว้ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน พ.ศ. 2542 ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นไว้ว่า สิ่งที่นึกรู้ขึ้นในใจ ความรู้ที่เกิดขึ้นภายในใจ ก่อให้เกิดการแสวงหาความรู้ต่อไป เช่น เครื่องบินเกิดขึ้นได้เพราะความคิดของมนุษย์ สติปัญญาที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างถูกต้องและสมควร เช่น คนทำลายของสาธารณะเป็นพวกไม่มีความคิด[3]

ชูชีพ อ่อนโคกสูง ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นไว้ว่า คือ ความพร้อมที่จะตอบสนองหรือแสดงความรู้สึกต่อวัตถุสิ่งของ คน ตลอดจนสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งความรู้สึกหรือการตอบสนองดังกล่าวอาจเป็นไปได้ในทางชอบ (เข้าไปหา) หรือไม่ชอบ (หลีกเลี่ยงหรือถอยหนี) ความคิดเห็นเกิดจากการเรียนรู้ประสบการณ์ของบุคคล[4]

สุชา จันทน์เอม กล่าวว่า ความคิดเห็น คือ ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่ง แต่เป็นลักษณะที่ไม่ลึกซึ้งเหมือนกับทัศนคติ คนเรามักจะมีความคิดเห็นแตกต่างกันไป ความคิดเห็นเป็นส่วนหนึ่งของทัศนคติ[5]

---

[2]พิมพ์พิชชา อ่อนณะนัย, "ความคิดเห็นของบุคคลากรที่มีต่อการถ่ายโอนสถานศึกษาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลนาจารย์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์", **สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), 2550, หน้า 11 - 13.

[3]ราชบัณฑิตยสถาน, **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.** 2542, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท นานมีบุคส์พับลิชั่นส์ จำกัด, 2546), หน้า 231.

[4]ชูชีพ อ่อนโคกสูง, **จิตวิทยาการศึกษา**, (กรุงเทพมหานคร : คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2518), หน้า 15.

[5]สุชา จันทร์เอม, **จิตวิทยาวัยรุ่น**, (กรุงเทพมหานคร:ไทยวัฒนาพานิชย์, 2542), หน้า 23.

สุรางค์ จันทน์เอม ให้ความหมายของความคิดเห็นว่า "เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากการรับรู้(Perceive) ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งนั้น ไม่ว่าข้อมูลนั้นจะมีหลักฐานอ้างอิงหรือไม่ หรืออาจเห็นด้วยตาทัศ-นคติ คือ การที่บุคคลมีความรู้สึกทั่ว ๆ ไปต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ส่วนความคิดเห็นคือการอธิบายเหตุผลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะ"[6]

โยธิน ศันสนยุทธ และ จุมพล พูลภัทรชีวัน ให้ความหมายของความคิดเห็นว่า "เป็นการแสดงออกทางถ้อยคำ (Verbal Expression) เกี่ยวกับทัศนคติค่านิยมและความเชื่อถือ ความคิดเห็นดังกล่าวอาจประกอบด้วย องค์ประกอบทางอารมณ์หรือทางพฤติกรรมด้วยก็ได้"[7]

วิรัชฎ์ คงคะจันทร์ ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นว่า "การแสดงออกของทัศนคติโดยคำพูด"[8]

เสนาะ ติเยาว์ ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นว่า "เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากการที่ได้รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งนั้น ไม่ว่าข้อมูลนั้นจะมีหลักฐานอ้างอิงหรือไม่"[9]

สงวน สุทธิเลิศอรุณ และคณะ ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นว่า เป็นการแสดงออกซึ่งวิจารณญาณที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยเฉพาะความคิดเห็นของบุคคลเปลี่ยนแปลงไปตามข้อเท็จจริง ทัศนคติของบุคคล ในขณะที่ทัศนคติแสดงความรู้สึกทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับสิ่งหนึ่ง ความคิดเห็นเป็นการอธิบายเหตุผลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะ เพื่อให้ง่ายต่อการเข้าใจ[10]

---

[6]สุรางค์ จันทน์เอม, **จิตวิทยาสังคม**, (กรุงเทพมหานคร : แพร่วิทยา, 2520), หน้า 43.

[7]โยธิน ศันสนยุทธ และจุมพล พูลภัทรชีวิน, **จิตวิทยาสังคม**, พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพมหานคร : ส่งเสริมวิชาการ, 2539), หน้า 56.

[8]วิรัชฎ์ คงคะจันทร์, **หลักการส่งเสริมการเกษตร**, พิมพ์ครั้งที่ 2, (ขอนแก่น: ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2524), หน้า 17.

[9]เสนาะ ติเยาว์, **การสัมภาษณ์ในงานบุคคล**, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2527), หน้า 35.

[10]สงวน สุทธิเลิศอรุณ และคณะ, **จิตวิทยาสังคม**, (กรุงเทพมหานคร : ชัยศิริการพิมพ์, 2522), หน้า 31.

ประภาเพ็ญ สุวรรณ ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นว่า เป็นการแสดงออกทางด้านทัศนคติอย่างหนึ่ง การแสดงความคิดเห็นมักจะมีอารมณ์เป็นส่วนประกอบและเป็นส่วนที่พร้อมจะมีปฏิกิริยาเฉพาะอย่างต่อสถานการณ์ภายนอก[11]

สุโท เจริญสุข ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นว่า ความคิดเห็นเป็นสภาพความรู้สึกทางด้านจิตใจที่เกิดจากประสบการณ์และการเรียนรู้ของบุคคล อันเป็นผลให้บุคคลมีความคิดต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในลักษณะที่ชอบไม่ชอบหรือเฉย ๆ[12]

ฮิลการ์ด (Hilgard) ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นไว้ว่า เป็นการพิจารณาตัดสินใจ หรือนำความเชื่อที่นำไปสู่การคาดคะเนหรือการแปลผลในพฤติกรรมหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น[13]

โคลาซา (Kolasa) ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นไว้ว่า เป็นการแสดงออกของแต่ละบุคคล ในอันที่จะพิจารณาถึงข้อเท็จจริงอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือเป็นการประเมินผลสิ่งใดสิ่งหนึ่งจากกรณีสิ่งแวดล้อม (Circumstance) หรือความคิดเห็นเป็นการตอบสนองสิ่งเร้าที่ได้รับอิทธิพลจากความโน้มเอียง (predisposition) ซึ่งเรียกว่า โครงสร้างทัศนคติ (Attitude Structuer) ดังนั้น ทัศนคติจึงเป็นพื้นฐานของความคิดเห็นและมีอิทธิพลต่อการแสดงออก ส่วนทัศนคตินั้นคือ ความโน้มเอียงในการแสดงออกของบุคคลต่อบุคคลอื่น สถานที่ สภาพแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นในทางบวกหรือทางลบ[14]

โคเลสนิค (Kolesnik) ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นไว้ว่าเป็นการแปลความหมาย (Interpretation) หรือลงความคิดเห็นที่เกิดจากข้อเท็จจริง ซึ่งแต่ละบุคคลคิดว่าถูกต้องแต่คนอื่น ๆ อาจไม่เห็นด้วยทุกคนก็ได้ ความเห็นที่ไม่ลึกซึ้ง และเป็นความคิดเห็นเฉพาะอย่างและมีอยู่เป็นเวลาอันสั้นเรียกว่า Opinion เป็นความคิดเห็นประเภทหนึ่งที่ไม่ตั้งอยู่บนรากฐานของพยาน หลักฐานที่ไม่พอแก่การพิสูจน์ มีความรู้ แห่งอารมณ์น้อย และเกิดขึ้นได้อย่างง่ายแต่สลายตัวเร็ว[15]

---

[11]ประภาเพ็ญ สุวรรณ, **ทัศนคติการวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย**, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2540), หน้า 44.

[12]สุโท เจริญสุข, **หลักจิตวิทยาและพัฒนาการของมนุษย์**, (กรุงเทพมหานคร : แพร่พิทยา, 2525), หน้า 24.

[13]เรื่องเดียวกัน.

[14]เรื่องเดียวกัน.

[15]เรื่องเดียวกัน.

เบสท์ (Best) ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นไว้ว่า เป็นการแสดงทางด้านความเชื่อและความรู้สึกของแต่ละบุคคลโดยการพูด[16]

ดันแคน (Duncan) ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นไว้ว่าเป็นความเชื่อหรือการพิจารณาตัดสินโดยบุคคล ซึ่งอาจจะไม่เป็นที่ยอมรับในแต่ละช่วงเวลา ความคิดเห็นนี้ไม่สามารถที่จะทดสอบความรู้และความจริงของความเชื่อมั่นของบุคคลได้ และต้องยอมรับว่าประชาชนโดยทั่ว ๆ ไปนั้น อาจมีความคิดเห็นแตกต่างกันไป[17]

พัชนี วรกวิน ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นไว้ว่า เป็นส่วนหนึ่งของทัศนคติ ซึ่งเป็นความรู้สึก ความคิด ความเชื่อ ต่อสิ่งแวดล้อมในลักษณะที่ชอบหรือไม่ชอบ[18]

พรทิพย์ สัมปัตตะวนิช ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นว่า ความคิดเห็น คือ ความโน้มเอียง (Predisposition) ที่เกิดจากการเรียนรู้ เพื่อที่จะตอบสนองต่อวัตถุหนึ่งอาจจะออกมาในลักษณะที่พึงพอใจหรือไม่พึงพอใจต่อวัตถุนั้นได้[19]

พรรณี ช.เจนจิต ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นว่า ความคิดเห็นเป็นเรื่องของความรู้สึกทั้งที่พอใจและไม่พอใจ ที่บุคคลมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งมีอิทธิพลทำให้แต่ละคนสนองตอบต่อสิ่งเร้าแตกต่างกันออกไป[20]

ลัดดา กิตติวิภาค ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นว่า ความคิดเห็น คือ ความคิดที่มีอารมณ์เป็นส่วนประกอบซึ่งทำให้เกิดความพร้อมที่จะมีปฏิกิริยาโต้ตอบ ในทางบวกหรือทางลบต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด[21]

จากความหมายดังกล่าวจึงสรุปได้ว่า ความคิดเห็น เป็นการแสดงออกทางด้านความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ และการตัดสินใจในการพิจารณาต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือประเด็นใดประเด็นหนึ่งโดย

---

[16]เรื่องเดียวกัน.

[17]เรื่องเดียวกัน.

[18]เรื่อง เดียวกัน, หน้า 41.

[19]พรทิพย์ สัมปัตตะวนิช และคณะ, **พฤติกรรมผู้บริโภค**, (นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2541), หน้า 153.

[20]พรรณี ช.เจนจิต, **จิตวิทยาการเรียนการสอน**, (กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์การพิมพ์, 2528), หน้า 288.

[21]ลัดดา กิตติวิภาค, **ทัศนคติทางสังคมเบื้องต้น**, (กรุงเทพมหานคร : แสงจันทร์การพิมพ์, 2525), หน้า 1.

อาศัยพื้นฐานความรู้ การรับรู้ ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมเป็นส่วนช่วยในการแสดงความคิดเห็น ซึ่งความคิดเห็นของแต่ละบุคคล อาจเป็นที่ยอมรับหรือปฏิเสธจากบุคคลอื่นก็ได้

2.2.3 ประเภทความคิดเห็น

สุรางค์ จันทร์เอม และคณะ ได้แบ่งประเภทความคิดเห็นออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. การคิดโดยไม่มีจุดหมาย (undirected thinking) หรือเรียกว่า ความคิดแบบเชื่อมโยงเป็นการคิดที่ไม่มีจุดหมาย เป็นอิสระจากการถูกกำหนดด้วยเงื่อนไขภายนอก

2. การคิดอย่างมีจุดมุ่งหมาย (the goal-directed thinking) เป็นการคิดว่าเกิดขึ้นเมื่อเราต้องการหาคำตอบ หรือหาวิถีทางที่สมเหตุสมผลในการแก้ปัญหา การคิดชนิดนี้มีเป้าหมายที่ชัดเจน

ความคิดเห็นของบุคคลมีองค์ประกอบพื้นฐาน 3 ประการ ได้แก่ ประการแรกเป็นความรู้ความเข้าใจ (cognition) ได้แก่ การเรียนรู้จากประสาทสัมผัสทั้ง 5 คือ ตา หู จมูก ลิ้น และกาย สำหรับหูและตา เป็นส่วนประกอบทางร่างกายที่ทำให้เกิดทัศนคติมากที่สุด จากการได้เห็นได้ยิน แล้วสร้างสมเป็นเรื่องราวต่าง ๆ เข้าสู่สมอง โดยสมองเป็นส่วนกำหนดความคิดแยกแยะเหตุผลออกมาเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นทั้งทางบวกและทางลบ ประการที่ 2 เป็นความรู้สึก (affection) ที่แสดงออกมาเองเพื่อบ่งบอกถึงความรัก ความโกรธ หรือความเกลียดชังต่าง ๆ และประการที่ 3 เป็นพฤติกรรม (behavior) เป็นการแสดงออกต่าง ๆ ที่สามารถสังเกตได้[22]

การศึกษาความคิดเห็นนั้นเป็นการศึกษาด้านจิตวิทยาที่อยู่ภายในตัวบุคคล ซึ่งแสดงออกมาโดยการพูด การเขียน ซึ่งมนุษย์นั้นจะมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรค โดยคิดหาเหตุผลว่าควรจะทำอย่างไร ในการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อม ข้อมูลจากการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลจะใช้เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการกำหนดนโยบายหรือปรับปรุง แก้ไขในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับบุคคลเป้าหมาย

---

[22]สุรางค์ จันทร์เอม และคณะ, **จิตวิทยาสังคม**, (กรุงเทพมหานคร : แพร่วิทยา, 2520), หน้า 16.

2.2.4 วิธีการวัดความคิดเห็น

พจมาตย์ วิชัยยา กล่าวว่าในการวัดความคิดเห็นของบุคคลสามารถกระทำได้หลายวิธี วิธีที่ใช้กันโดยทั่วไปคือการตอบแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ ซึ่งได้เสนอแนะว่า วิธีที่ง่ายที่สุดในการที่จะบอกถึงความคิดเห็น ก็คือการแสดงให้เห็นถึงจำนวนร้อยละของคำตอบในแต่ละข้อมูล เพราะจะทำให้เห็นว่าความคิดเห็นจะออกมาในลักษณะเช่นไร และจะสามารถทำตามข้อคิดเห็นเหล่านั้นได้[23]

พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ ได้กล่าวว่า การสร้างมาตรวัดความคิดเห็น ซึ่งเป็นที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายมี 4 วิธี คือ

1) Thurstone's Method เป็นวิธีสร้างมาตรวัดออกมาเป็นปริมาณแล้วเปรียบเทียบความคิดเห็นเป็นช่วง scale ที่มีช่วงเท่ากัน

2) Guttman's Scale เป็นวิธีวัดความคิดเห็นแล้วจัดอันดับสูง - ต่ำ แล้วเปรียบเทียบกัน

3) Semantic Differential Scale เป็นวิธีการวัดความคิดเห็นโดยอาศัยคำคุณศัพท์ที่มีความหมายตรงกันข้าม เช่น ดี - เลว สูง - ต่ำ อ้วน - ผอม ฯลฯ

4) Likert's Method เป็นวิธีการสร้างมาตรวัดทัศนคติและความคิดเห็นที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย เพราะเป็นวิธีสร้างมาตรวัดที่ง่าย ประหยัดเวลา ผู้ตอบสามารถแสดงทัศนคติในทางยินยอมหรือไม่ยอม โดยจัดอันดับความยินยอมหรือไม่ยอม ซึ่งอาจมีคำตอบให้เลือก 5 คำตอบ และให้คะแนน 5, 4, 3, 2, 1 หรือ +2, +1, 0, -1, -2 ตามลำดับ

สรุปได้ว่า การสร้างมาตรวัดความคิดเห็น ซึ่งเป็นที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย นิยมสร้างตามแนวของ Likert's Scale Method ซึ่งแบ่งน้ำหนักความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ส่วนการให้คะแนนขึ้นอยู่กับใจความว่าจะเป็น ปฏิฐานหรือบวก หรือปฏิเสธ หรือลบ[24]

---

[23]พจมาตย์ วิชัยยา, "ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองป่าครั่ง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่", **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), 2545, หน้า 20.

[24]พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ, **การสร้างมาตรวัด**, พิมพ์ครั้งที่ 3, (พิษณุโลก : โกลบอลพริ้นท์, 2541), หน้า 33.

2.2.5 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็น

ฟอสเตอร์ (Foster) ได้กล่าวเกี่ยวกับความคิดเห็นว่ามีมูลเหตุ 2 ประการ คือ

1. ประสบการณ์ที่บุคคลมีต่อสิ่งของ บุคคล หมู่คณะ เรื่องราวต่าง ๆ หรือสถานการณ์ ความคิดเห็นที่เกิดขึ้นในตัวบุคคลจากการได้พบเห็น ความคุ้นเคยอาจถือได้ว่าเป็นประสบการณ์ตรงจากการได้ยิน ได้ฟัง ได้เห็นรูปถ่าย หรืออ่านจากหนังสือโดยไม่ได้พบเห็นของจริง ถือว่าเป็นประสบการณ์ทางอ้อม

2. ระบบค่านิยม และการตัดสินค่านิยม เนื่องมาจากกลุ่มชนแต่ละกลุ่มมีค่านิยมและการตัดสินในค่านิยมไม่เหมือนกัน คนแต่ละกลุ่มจึงมีความคิดเห็นในสิ่งต่าง ๆ แตกต่างกัน[25]

ออสแคมป์ (Oskamp) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเกิดความคิดเห็นดังนี้ คือ

1. ปัจจัยทางพันธุกรรมและสรีระ คือ อวัยวะต่าง ๆ ของบุคคลที่ใช้รับรู้ความผิดปกติของอวัยวะ ความบกพร่องของอวัยวะสัมผัสซึ่งมีต่อความคิดเห็นไม่ดีต่อบุคคลภายนอก

2. ประสบการณ์โดยตรงจากบุคคล คือ บุคคลได้ประสบกับเหตุการณ์ด้วยตนเอง การกระทำด้วยตนเอง หรือได้พบเห็น ทำให้บุคคลมีความฝังใจและเกิดความคิดต่อประสบการณ์เหล่านั้นต่างกัน

3. อิทธิพลของผู้ปกครอง คือ เมื่อเป็นเด็ก ผู้ปกครองจะเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดและให้ข้อมูลแก่เด็กได้มาก ซึ่งจะมีต่อพฤติกรรมและความคิดเห็นของเด็กด้วย

4. ทัศนคติและความคิดเห็นของกลุ่ม คือ เมื่อบุคคลเจริญเติบโตย่อมจะต้องมีกลุ่มและสังคม ดังนั้นความคิดเห็นของกลุ่มเพื่อน กลุ่มอ้างอิง หรือการอบรมสั่งสอนของโรงเรียน หน่วยงานที่มีความคิดเห็นเหมือนหรือแตกต่างกัน ย่อมจะมีผลต่อความคิดเห็นของบุคคลด้วย

5. สื่อมวลชน คือ สื่อต่าง ๆ ที่เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของคนเรา ดังนั้นสื่อเหล่านี้ซึ่งได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร จึงเป็นปัจจัยอันหนึ่งที่มีผลต่อความคิดเห็นของบุคคล[26]

ชาติชาย โพนุสินธิติ ได้เสนอว่า สิ่งที่มีอิทธิพลที่ทำให้ความคิดเห็นแตกต่างกันประกอบด้วย

1. การอบรมของครอบครัว อิทธิพลของครอบครัวมีมากกว่าปัจจัยอื่น ๆ เพราะครอบครัวเป็นสถาบันสังคมแห่งแรกของบุคคล

---

[25]ดิน ปรัชญพฤทธิ์, **ทฤษฎีองค์การ**, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิชย์, 2538), หน้า 49.

[26]เรื่องเดียวกัน.

2. กลุ่มและสังคมที่เกี่ยวข้อง บุคคลเมื่ออยู่ในกลุ่มใดหรือสังคมใด ก็จะมีความคิดเห็นไปในทางเดียวกันกับกลุ่มและสังคมนั้น ๆ กลุ่มเป็นส่วนผลักดันให้บุคคลมีการเรียนรู้โดยตรงประสบการณ์ตรงจากการได้ยิน ได้ฟัง ได้เห็นรูปถ่าย หรืออ่านจากหนังสือโดยไม่ได้พบเห็นของจริง ถือว่าเป็นประสบการณ์ทางอ้อม

3. ระบบค่านิยม และการตัดสินค่านิยม เนื่องมาจากกลุ่มชนแต่ละกลุ่มมีค่านิยมและการตัดสินในค่านิยมไม่เหมือนกัน คนแต่ละกลุ่มจึงมีความคิดเห็นในสิ่งต่าง ๆ แตกต่างกัน[27]

ออสแคมป์ (Oskamp) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเกิดความคิดเห็นดังนี้ คือ

1. ปัจจัยทางพันธุกรรมและสรีระ คือ อวัยวะต่าง ๆ ของบุคคลที่ใช้รับรู้ความผิดปกติของอวัยวะ ความบกพร่องของอวัยวะสัมผัสซึ่งมีต่อความคิดเห็นไม่ได้ต่อบุคคลภายนอก

2. ประสบการณ์โดยตรงจากบุคคล คือ บุคคลได้ประสบกับเหตุการณ์ด้วยตนเอง การกระทำด้วยตนเอง หรือได้พบเห็น ทำให้บุคคลมีความฝังใจและเกิดความคิดต่อประสบการณ์เหล่านั้นต่างกัน

3. อิทธิพลของผู้ปกครอง คือ เมื่อเป็นเด็ก ผู้ปกครองจะเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดและให้ข้อมูลแก่เด็กได้มาก ซึ่งจะมีต่อพฤติกรรมและความคิดเห็นของเด็กด้วย

4. ทัศนคติและความคิดเห็นของกลุ่ม คือ เมื่อบุคคลเข้าไปเป็นสมาชิกจะต้องมีกลุ่มและสังคม ดังนั้นความคิดเห็นของกลุ่มเพื่อน กลุ่มอ้างอิง หรือการอบรมสั่งสอนของโรงเรียน หน่วยงานที่มีความคิดเห็นเหมือนหรือแตกต่างกัน ย่อมจะมีผลต่อความคิดเห็นของบุคคลด้วย

5. สื่อมวลชน คือ สื่อต่าง ๆ ที่เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของคนเรา ดังนั้นสื่อเหล่านี้ซึ่งได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร จึงเป็นปัจจัยอันหนึ่งที่มีผลต่อความคิดเห็นของบุคคล[28]

ชาติชาย โพนุสินธิติ ได้เสนอว่า สิ่งที่มีอิทธิพลที่ทำให้ความคิดเห็นแตกต่างกันประกอบด้วย

1. การอบรมของครอบครัว อิทธิพลของครอบครัวมีมากกว่าปัจจัยอื่น ๆ เพราะครอบครัวเป็นสถาบันสังคมแห่งแรกของบุคคล

---

[27]ดิน ปรัชญพฤทธิ์, **ทฤษฎีองค์การ**, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิชย์, 2538), หน้า 49.

[28]เรื่องเดียวกัน.

2. กลุ่มและสังคมที่เกี่ยวข้อง บุคคลเมื่ออยู่ในกลุ่มใดหรือสังคมใด ก็จะมีความคิดเห็นไปในทางเดียวกันกับกลุ่มและสังคมนั้น ๆ กลุ่มเป็นส่วนผลักดันให้บุคคลมีการเรียนรู้โดยตรง

มอร์แกน และคิง (Morgan & King) ได้เสนอแนะว่า การที่จะให้ใครแสดงความคิดเห็นควรถามกันต่อหน้า (Face to Face) ดีกว่าที่จะให้เขาต้องมาอ่านข้อความหรือเขียนข้อความ ซึ่งแสดงว่าทั้งสองคนเห็นว่าการสัมภาษณ์หรือการสอบถาม จะดีกว่าการตอบแบบสอบถามและถ้าใช้แบบสอบถามสำหรับวัดความคิดเห็น จะต้องระบุให้ผู้ตอบ ตอบว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับข้อความที่กำหนด[29]

2.2.6 **หน้าที่หรือกลไกของความคิดเห็น**

แดลเนียล แคทซ์ (Daniel Katz) ได้อธิบายถึง หน้าที่หรือกลไกของความคิดเห็น ที่สำคัญไว้ 4 ประการ ดังนี้

1) **เพื่อใช้สำหรับการปรับตัว** (Adjustment) หมายความว่า ตัวบุคคลทุกคนจะอาศัยความคิดเห็นเป็นเครื่องยึดถือ สำหรับการปรับพฤติกรรม ของตนให้เป็นไปในทางที่จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนสูงที่สุด และให้มีผลเสียน้อยที่สุด ดังนี้ ทัศนคติ จึงสามารถเป็นกลไก ที่จะสะท้อน ให้เห็นถึงเป้าหมายที่พึงประสงค์และที่ไม่พึงประสงค์ของเขา และด้วยสิ่งเหล่านี้เอง ที่จะทำให้แนวโน้มของพฤติกรรมเป็นไปในทางที่ต้องการมากที่สุด

2) **เพื่อป้องกันตัว** (Ego - Defensive) โดยปรกติในทุกขณะ คนทั่วไปมักจะมีแนวโน้มที่จะไม่ยอมรับความจริง ในสิ่งซึ่งเป็นที่ขัดแย้งกับความนึกคิดของตน (Self - Image) ดังนั้น ความคิดเห็น จึงสามารถสะท้อนออกมาเป็นกลไกที่ป้องกันตัว โดยการแสดงออกเป็นความรู้สึก ดูถูกเหยียดหยามหรือติฉินนินทาคนอื่น และขณะเดียวกันก็จะยกตนเองให้สูงกว่าด้วย การมีความคิดเห็นที่ถือว่าตนนั้นเหนือกว่าผู้อื่น การก่อตัว ที่เกิดขึ้นมาของความคิดเห็นในลักษณะนี้ มีลักษณะแตกต่างจากการมีความคิดเห็น เป็นเครื่องมือในการปรับตัว ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น กล่าวคือ ความคิดเห็นจะมิได้พัฒนาขึ้นมาจากการมีประสบการณ์กับสิ่งนั้น ๆ โดยตรง หากแต่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากภายในตัวผู้นั้นเอง และสิ่งที่เป็นเป้าหมายของการแสดงออกมา ซึ่งความคิดเห็นนั้นก็เป็นเพียงสิ่งที่เขาผู้นั้นหวังใช้เพียงเพื่อการระบายความรู้สึกเท่านั้น

3) **เพื่อการแสดงความหมายของค่านิยม** (Value Expressive) ความคิดเห็นนั้นเป็นส่วนหนึ่งของค่านิยมต่าง ๆ และด้วยความคิดเห็นนี้เอง ที่จะใช้สำหรับสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยม

---

[29]สมนารี คุณปลื้ม, "ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลแสนสุข จังหวัดชลบุรี", **วิทยานิพนธ์การบริหารองค์การมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา), 2542, หน้า 34.

ต่าง ๆ ในลักษณะที่จำเพาะเจาะจงยิ่งขึ้น ดังนั้น ความคิดเห็นจึงสามารถใช้สำหรับอรรถาธิบาย และบรรยายความเกี่ยวกับค่านิยมต่าง ๆ ได้ ความคิดเห็นจึงสามารถใช้สำหรับอรรถาธิบาย และบรรยายความเกี่ยวกับค่านิยมต่าง ๆ ได้

4) **เพื่อเป็นตัวจัดระเบียบเป็นความรู้** (Knowledge) ความคิดเห็น จะเป็นมาตรฐานที่ตัวบุคคลจะสามารถใช้ประเมิน และทำความเข้าใจกับสภาพแวดล้อม ที่มีอยู่รอบตัวเขาได้ด้วยกลไก

ดังกล่าวนี้เอง ที่ทำให้ตัวบุคคลสามารถรู้ เข้าใจถึงระบบ และระเบียบของสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ในรอบตัวเขาได้[30]

2.2.7 **การเปลี่ยนแปลงทางความคิดเห็น**

เฮอร์เบิร์ท ซี. เคลแมน (Herbert C. Kelman)ได้อธิบายถึง การเปลี่ยนแปลงความคิดเห็น โดยมีความเชื่อว่า ความคิดเห็นอย่างเดียวกัน อาจเกิดในตัวบุคคลด้วยวิธีที่ต่างกัน จากความคิดนี้ เฮอร์เบิร์ท ได้แบ่งกระบวนการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็น ออกเป็น 3 ประการ คือ

1) **การยินยอม** (Compliance) การยินยอมจะเกิดได้เมื่อ บุคคลยอมรับสิ่งที่มีอิทธิพลต่อตัวเขาและมุ่งหวังจะได้รับความพอใจจากบุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่มีอิทธิพลนั้น การที่บุคคลยอมกระทำตามสิ่งที่อยากให้เขากระทำนั้น ไม่ใช่เพราะบุคคลเห็นด้วยกับสิ่งนั้น แต่เป็นเพราะเขาคาดหวังว่า จะได้รับรางวัล หรือการยอมรับจากผู้อื่นในการเห็นด้วย และกระทำตาม ดังนั้น ความพอใจที่ได้รับจากการยอมกระทำตามนั้น เป็นผลมาจากอิทธิพลทางสังคม หรืออิทธิพลของสิ่งที่ก่อให้เกิดการยอมรับนั้น กล่าวได้ว่า การยอมกระทำตามนี้เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลง ความคิดเห็น ซึ่งจะมีพลังผลักดันให้บุคคลยอมกระทำตามมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับจำนวนหรือความรุนแรงของรางวัลและการลงโทษ

2) **การเลียนแบบ** (Identification) การเลียนแบบ เกิดขึ้นเมื่อบุคคลยอมรับสิ่งเร้าหรือสิ่งกระตุ้น ซึ่งการยอมรับนี้เป็นผลมาจากการที่บุคคลต้องการจะสร้างความสัมพันธ์ที่ดีหรือที่พอใจระหว่างตนเองกับผู้อื่น หรือกลุ่มบุคคลอื่น จากการเลียนแบบนี้ ความคิดเห็นของบุคคลจะเปลี่ยนไปมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับสิ่งเร้าให้เกิดการเลียนแบบ กล่าวได้ว่า การเลียนแบบเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นซึ่งเป็นพลังผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนี้ จะมากจะน้อย

---

[30]Daniel Katz, อ้างใน, กาญจนา วงศ์จันทร์, "การศึกษาทัศนคติและความต้องการเกี่ยวกับการเรียนการสอนของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์", **วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์), 2552, หน้า 24.

หนังสืออ้างอิง
(REFERNCE BOOK)
ให้ใช้เฉพาะในห้องสมุดเท่านั้น

ขึ้นอยู่กับความโน้มน้าวใจของสิ่งเร้าที่มีต่อบุคคลนั้น การเลียนแบบจึงขึ้นอยู่กับพลัง (Power) ของผู้ส่งสาร บุคคลจะรับเอาบทบาททั้งหมดของคนอื่นมาเป็นของตนเอง หรือแลกเปลี่ยนบทบาทซึ่งกันและกัน บุคคลจะเชื่อในสิ่งที่ตัวเองเลียนแบบ แต่ไม่รวมถึงเนื้อหาและรายละเอียดในการเลียนแบบ ความคิดเห็นของบุคคลจะเปลี่ยนไปมาก หรือน้อยขึ้นอยู่กับสิ่งเร้าที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

3) ความต้องการที่อยากจะเปลี่ยน (Internalization) เป็นกระบวนการ ที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลยอมรับสิ่งที่มีอิทธิพลเหนือกว่าซึ่งตรงกับความต้องการภายในค่านิยมของเขา พฤติกรรมที่เปลี่ยนไปในลักษณะนี้จะสอดคล้องกับค่านิยม ที่บุคคลมีอยู่เดิม ความพึงพอใจที่ได้จะขึ้นอยู่กับเนื้อหารายละเอียดของพฤติกรรมนั้น ๆ การเปลี่ยนแปลง ดังกล่าว ถ้าความคิดความรู้สึกและพฤติกรรมถูกกระทบไม่ว่าจะในระดับใดก็ตาม จะมีผลต่อการเปลี่ยนความคิดเห็นทั้งสิ้น นอกจากนี้องค์ประกอบต่าง ๆ ในกระบวนการสื่อสาร เช่น คุณสมบัติของผู้ส่งสารและผู้รับสาร ลักษณะของข่าวสาร ตลอดจนช่องทางในการสื่อสารล้วนแล้วแต่มีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นได้ทั้งสิ้น นอกจากนี้ความคิดเห็นของบุคคลเมื่อเกิดขึ้นแล้ว แม้จะคงทนแต่ก็จะสามารถเปลี่ยนได้โดยตัวบุคคล สถานการณ์ ข่าวสาร การขวนเชื่อและสิ่งต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดการยอมรับในสิ่งใหม่ แต่จะต้องมีความสัมพันธ์กับค่านิยมของบุคคลนั้น นอกจากนี้อาจเกิดจากการยอมรับโดยการบังคับ เช่น กฎหมาย ข้อบังคับ[31]

แมคไกวร์ และ มิลแมน (McGuire and Millman) กล่าวว่า แนวความคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็น โดยใช้อิทธิพลทางสังคมเกิดจากความเชื่อที่ว่า บุคคลจะพัฒนาความคิดเห็นของตนเองในลักษณะใดนั้นขึ้นอยู่กับข้อมูลที่ได้รับจากผู้อื่นในสังคม สิ่งที่มีอิทธิพลทางสังคม แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1) กลุ่มอ้างอิง (Peference) หมายถึง กลุ่มบุคคลที่เราใช้เป็นมาตรฐานสำหรับประเมินความคิดเห็น ความสามารถของเรา หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นโดยทั่วไปบุคคลจะใช้กลุ่มอ้างอิงเพื่อประเมิน ความคิดเห็นของตน และตัดสินใจว่า ความคิดเห็นของตนถูกต้องเพราะคิดว่าคนส่วนใหญ่ในกลุ่มมีความคิดเห็นเช่นเดียวกันนี้

2) บุคคลอ้างอิง (Reference Individuals) หมายถึง บุคคลที่เราใช้เป็นมาตรฐานเพื่อประเมิน ความคิดเห็นความสามารถของเรา หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้น อิทธิพลของผู้ที่มีต่อความคิดเห็นของบุคคลตรงกับกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เรียกว่า การเลียนแบบ

[31]เรื่องเดียวกัน, หน้า 25.

ห้องสมุด มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

สิ่งพิมพ์นี้เป็นทรัพย์สินทางปัญญาของห้องสมุด มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ไม่อนุญาตให้ทำซ้ำ ดัดแปลง หรือจำหน่าย ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น

(Identification) ซึ่งเป็นกระบวนการที่บุคคลรับเอา คุณสมบัติของผู้อื่นมาเป็นของตน ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบของความคิดเห็น ในส่วนของการรับรู้เชิงแนวคิด (Cognitive Component) และเมื่อองค์ประกอบส่วนใดส่วนหนึ่งเปลี่ยนแปลง องค์ประกอบส่วนอื่นจะมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงด้วยบุคลากรทางการแพทย์ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้ส่งสาร ต้องมีความเชี่ยวชาญ (Expertness) และความน่าไว้วางใจ (Trustworthiness) จะทำให้มีความน่าเชื่อถือสูง สามารถชักจูงใจได้ดียิ่งทั้งมีบุคลิกภาพ (Personality) ดีก็จะมีความสำคัญต่อการยอมรับนอกจากนี้หากข้อมูลข่าวสาร มีการเตรียมมาเป็นอย่างดี การเรียงลำดับความชัดเจนตลอดจนมีความกระชับและมีช่องทางในการส่งที่เหมาะสม ผู้ใช้บริการซึ่งเป็นผู้รับสารก็อยากฟังและมีแนวโน้มที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ตามคำแนะนำหรือชักจูง[32]

สรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ที่คาบเกี่ยวกันระหว่างความรู้สึกและความเชื่อหรือการรู้ของบุคคล กับแนวโน้มที่จะมี พฤติกรรมโต้ตอบในทางใดทางหนึ่งต่อเป้าหมายของความคิดเห็นนั้น โดยสรุปความคิดเห็นเป็นเรื่องของจิตใจท่าทีความรู้สึกนึกคิด และความโน้มเอียงของบุคคลที่มีต่อข้อมูลข่าวสารที่ได้รับมา ซึ่งเป็นไปได้ทั้งเชิงบวก และเชิงลบ ความคิดเห็นมีผลให้มีการแสดงพฤติกรรมออกมาจะเห็นได้ว่าความคิดประกอบด้วย ความคิดที่มีผลต่ออารมณ์ และความรู้สึกนั้นออกมาโดยทางพฤติกรรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏราชวิทยาลัย

[32]เรื่องเดียวกัน, หน้า 28.

แผนภูมิที่ 2.1 หลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ

2.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2540 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเราได้มีพระราชดำรัสถึงเรื่อง "เศรษฐกิจพอเพียง" แก่คณะบุคคลต่าง ๆ ที่เข้าเฝ้าถวายชัยมงคล เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิตดาลัย สวนจิตลดา พระราชวังดุสิต มีสาระสำคัญตอนหนึ่งว่า

"ความจริงเคยพูดเสมอในที่ประชุมอย่างนี้ว่า การจะเป็นเสือนั้นไม่สำคัญ สำคัญที่เรามีเศรษฐกิจแบบพอมีพอกิน แบบพอมีพอกินนั้นหมายความว่า อุ้มชูตัวเองได้ ให้พอเพียงกับตัวเอง อันนี้ก็เคยบอกว่า ความพอเพียงนี้ไม่ได้หมายความว่าทุกครอบครัวนี้จะต้องผลิตอาหารของตัว จะต้องทอผ้าใส่เอง อย่างนั้นมันเกินไป แต่ว่าในหมู่บ้านหรือในอำเภอ จะต้องมีความพอเพียงพอสมควร บางสิ่งบางอย่างที่ผลิตได้มากกว่าความต้องการก็ขายได้ แต่ขายในที่ไม่ห่างไกลเท่าไหร่ ไม่ต้องเสียค่าขนส่งมากนัก อย่างนี้ทำนนักเศรษฐกิจต่าง ๆ ก็บอกว่าล้าสมัย จริงอาจจะล้าสมัย คนอื่นเขาต้องมีเศรษฐกิจที่ต้องการแลกเปลี่ยน เรียกว่าเป็นเศรษฐกิจการค้า ไม่ใช่เศรษฐกิจความพอเพียง เลยรู้สึกว่าไม่หรูหรา แต่เมืองไทยเป็นประเทศที่มีบุญอยู่ว่าให้พอเพียงอยู่ได้อย่างข้าวที่ปลูก เคยสนับสนุนให้ปลูกข้าวพอเพียงได้ อย่างข้าวที่ปลูก เคยสนับสนุนให้ข้าวพอเพียงกับตัวเอง และครอบครัวเก็บเอาไว้ในยุ้งเล็ก ๆ แล้วถ้ามีพอขาย แต่คนอื่นกลับบอกว่าไม่สมควร โดยเฉพาะทางภาคอีสาน เขาบอกว่าต้องปลูกข้าวหอมมะลิเพื่อขายอันนี้ถูกต้อง ข้าวหอมมะลิขายได้ดี แต่เมื่อขายแล้วบริโภคเองต้องซื้อ ต้องซื้อจากใคร ทุกคนก็ปลูกข้าวหอมมะลิ ในภาคอีสานส่วนมากเขาชอบบริโภคข้าวเหนียว ซึ่งใครจะเป็นคนปลูกข้าวเหนียว เพราะประกาศโฆษณาว่าคนปลูกข้าวเหนียวเป็นคนโง่ อันนี้เป็นสิ่งที่สำคัญ เลยได้สนับสนุน บอกว่าให้เขาปลูกข้าวบริโภคเขาจะชอบข้าวเหนียวก็ปลูกข้าวเหนียว เขาจะชอบปลูกข้าวละไรก็ตาม ให้เขาปลูกข้าวอย่างนั้นแล้วเก็บไว้เพื่อที่จะบริโภคตลอดปี ถ้ามีที่ที่จะทำนาปรัง หรือมีที่มากพอที่จะปลูกข้าว ก็ปลูกข้าวหอมมะลิเพื่อที่จะขาย"

สรุปสาระสำคัญของ "เศรษฐกิจพอเพียง" จากพระราชดำรัสนี้อยู่ที่ว่า

"การจะเป็นเสือนั้นไม่สำคัญ สำคัญอยู่ที่เรามีแบบเศรษฐกิจแบบพอมีพอกิน แบบพอมีพอกินนั้นหมายความว่า อุ้มชูตัวเองได้ ให้มีพอเพียงกับตัวเอง"

"ความพอเพียงนี้ ไม่ได้หมายความว่า ทุกครอบครัวจะผลิตอาหารของตัวเอง จะต้องทอผ้าใส่เองอย่างนั้นมันเกินไป"

ในปีต่อมา พระเจ้าอยู่หัวได้ตรัสถึง "เศรษฐกิจพอเพียง" อีกครั้งหนึ่ง เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ.2541 มีความตอนหนึ่งว่า

"คำว่าพอเพียงมีความหมายอีกอย่างหนึ่ง มีความหมายกว้างออกไปอีก ไม่ได้หมายถึงการมีพอสำหรับใช้เองเท่านั้น แต่มีความหมายพอมีพอกิน พอมีพอกินนี้ ถ้าใครได้มาอยู่ที่นี่ ในศาลานี้เมื่อเท่าไหร่ 2024 ปี เมื่อปี 2517 ถึง 2541 นี้ก็ 24 ปี ใช่ไหม วันนั้นเราได้พูดว่าเราควรจะปฏิบัติให้พอมีพอกิน พอมีพอกินนี้ก็แปลว่าเศรษฐกิจพอเพียงนั้นเอง ถ้าแต่ละคนพอมีพอกินก็ใช้ได้ ยิ่งถ้าทั้งประเทศพอมีพอกินก็ยิ่งดี และประเทศเวลานั้นก็เริ่มจะไม่พอมีพอกิน บางคนก็มีมาก บางคนก็ไม่มีเลย สมัยก่อนนี้พอมีพอกิน มาสมัยนั้นจะไม่พอมีพอกิน จึงต้องมีนโยบายที่จะทำเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อที่จะให้ทุกคนมีพอเพียงได้ ให้พอเพียงนี้ก็หมายความว่ามีกินมีอยู่ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่หรูหราก็ได้ แต่ว่าพอ แม้บางอย่างอาจจะดูฟุ่มเฟือยแต่ถ้าทำให้มีความสุข ถ้าทำได้ก็สมควรที่จะทำ สมควรที่จะปฏิบัติ อันนี้หมายความอีกอย่างของเศรษฐกิจหรือระบบพอเพียง"

สรุปความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงจากพระราชดำรัสนี้

"คำว่าพอเพียง .....มีความหมายว่า พอมีพอกิน....

พอมีพอกินนี้ก็แปลว่า เศรษฐกิจพอเพียงนี้เอง"

"ให้พอเพียงนี้ ก็หมายความว่ามีกินมีอยู่ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่หรูหราก็ได้ แต่ว่าพอ"

"เมื่อปีที่แล้วตอนที่พูดพอเพียง แปลในใจ แล้วก็ได้พูดออกมาด้วยว่าจะแปลเป็น Self-sufficiency (พึ่งตนเอง) ถึงได้บอกว่า พอเพียงแก่ตนเอง แต่ความจริงเศรษฐกิจพอเพียงนี้กว้างขวางกว่า Self-sufficiency คือ Self-sufficiency นั้นหมายความว่า ผลิตอะไรที่มีพอที่จะใช้ ไม่ต้องไปซื้อคนอื่น อยู่ได้ด้วยตนเอง

บางคนแปลจากภาษาฝรั่งว่า ให้ยืนบนขาตนเอง คำว่ายืนบนขาตนเองนี่ มีคนบางคนพูดชอบกล ใครจะมายืนบนขาของคนอื่น มายืนบนขาเรา เรากโกรธ แต่ตัวเองยืนบนขาของตัวเองก็ต้องเสียหลักหกล้มหรือล้มลง อันนี้ก็เป็นความคิดที่จะเฟื่องไปหน่อย แต่ว่าเป็นตามที่เขาเรียกยืนบนขาของตัวเอง หมายความว่า สองขาของเรานี่ ยืนบนพื้นให้อยู่ได้ ไม่หกล้ม ไม่ต้องไปยืมขาของคนอื่นมาใช้สำหรับยืน แต่พอเพียงนี้หมายความว่ากว้างขวางยิ่งกว่านี้อีก คือคำว่าพอก็เพียงพอเพียงนี้ก็พอ ดังนั้นเองคนเราถ้าพอในความต้องการ ก็มีความโลภน้อย เมื่อมีความโลภน้อยก็เบียดเบียนคนอื่นน้อยถ้าทุกประเทศมีความคิด – อันนี้ไม่ใช่เศรษฐกิจ – มีความคิดว่าทำอะไรต้องพอเพียง หมายความว่าพอประมาณ ไม่สุดโต่ง ไม่โลภอย่างมาก คนเราก็มีความสุข พอเพียงนี้อาจจะมีมาก อาจจะมีของหรูหราก็ได้ แต่ว่าไม่ต้องเบียดเบียนของคนอื่น ต้องให้พอประมาณตามอัตภาพ พูดจาก็พอเพียง ทำอะไรก็พอเพียง ปฏิบัติตนก็พอเพียง

ทางความคิดก็เหมือนกัน ไม่ใช่ทางกายเท่านั้น ถ้ามีใครมีความคิดอย่างหนึ่งและต้องการบังคับให้คนอื่นคิดอย่างเดียวกับตัว ซึ่งอาจจะเป็นความคิดที่ไม่ถูกต้องไม่สมควรทำ ปฏิบัติอย่างนี้

ก็การปฏิบัติแบบพอเพียง ความพอเพียงในความคิดก็คือแสดงความคิดของตัว ความเห็นของตัว และปล่อยให้อีกคนพูดบ้าง และมาพิจารณาว่าที่เขาพูดกับที่เราพูด อันไหนพอเพียง อันไหนเข้าเรื่อง ถ้าไม่เข้าเรื่องก็แก้ไข เพราะว่าถ้าพูดกันโดยที่ไม่รู้เรื่องกันก็เป็นการทะเลาะกัน จากการทะเลาะด้วยวาจาก็กลายเป็นการทะเลาะด้วยกาย ซึ่งในที่สุดก็นำมาสู่ความเสียหาย เสียหายแก่ผู้เป็นตัวละครทั้งสองคน ถ้าเป็นหมู่ก็เลยเป็นการตีกันอย่างรุนแรง ซึ่งจะทำให้คนอื่นอีกมากเดือดร้อน

ฉะนั้น ความพอเพียงนี้ก็แปลว่า ความพอประมาณและความมีเหตุผล ที่พูดอย่างนี้ก็เพราะต้องอธิบายคำว่าพอเพียงที่คนไม่เข้าใจความในพระราชดำรัสนี้ พระเจ้าอยู่หัวได้ให้ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่า

"พอเพียงนี้มีความหมายกว้างขวางคือคำว่า พอก็เพียงพอ เพียงนี้ก็พอทำอะไรต้องพอเพียง หมายความว่าพอประมาณ ไม่สุดโต่ง ไม่โลภอย่างมากพอเพียงนี้อาจจะมีมาก อาจจะมีของหรูหราก็ได้แต่ว่าต้องไม่ไปเบียดเบียนคนอื่น ต้องให้พอประมาณตามอัตภาพ พูดจากีพอเพียง ทำอะไรก็พอเพียง ปฏิบัติตนก็พอเพียงทางความคิดก็เหมือนกัน ไม่ใช่ทางกายเท่านั้นความพอเพียงในความคิด ก็คือ แสดงความคิดของตัว ความเห็นของตัว และปล่อยให้อีกคนพูดบ้างและมาพิจารณาว่าที่เขาพูดกับที่เราพูดอันไหนเข้าเรื่อง อันไหนเข้าเรื่องก็แก้ไข เพราะว่าถ้าพูดกันโดยที่ไม่รู้เรื่องกันก็จะกลายเป็นการทะเลาะกันฉะนั้น ความพอเพียงนี้ ก็แปลว่าความพอประมาณ และความมีเหตุผล"

นี่เป็นนิยามความหมายของ "เศรษฐกิจพอเพียง" ที่พระจ้าอยู่หัวได้พระราชทานให้ไว้เมื่อปี พ.ศ. 2540 และพ.ศ. 2541 มีหลายท่านทั้งที่เป็นผู้รู้และผู้ไม่รู้ได้วิพากษ์วิจารณ์กันไปต่าง ๆ นา ๆ จนเกิดความไม่เข้าใจหรือความเข้าใจผิดไปก็มี แต่มีท่านผู้รู้ระดับปราชญ์อยู่ 4 ท่านที่ให้ได้ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง ไว้อย่างลึกซึ้งคือ

1. ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล อดีตเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการพิเศษ เพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) ผู้สนองงานรับใช้พระเจ้าอยู่หัวมานาน ได้ให้ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ดังนี้ "เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึงเศรษฐกิจพึ่งตัวเอง (Relative Self-Sufficiency) อยู่ได้โดยไม่ต้องเดือดร้อน โดยต้องสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจของตนเองให้ดีเสียก่อน คือตั้งตัวให้มีความพอกินพอใช้ ไม่ใช่มุ่งหวังแต่จะทุ่มเทสร้างความเจริญ ยกเศรษฐกิจให้รวดเร็วแต่เพียงอย่างเดียว เพราะผู้มีอาชีพและฐานะเพียงพอที่จะพึ่งตนเอง ย่อมสร้างความเจริญก้าวหน้าและฐานะทางเศรษฐกิจที่สูงขึ้นตามลำดับต่อไปได้"

2. ดร.นิธิ เอี่ยวศรีวงษ์ ได้ให้ความหมายของ "เศรษฐกิจพอเพียง" โดยนัยแห่งวัฒนธรรมว่า "เศรษฐกิจพอเพียงไม่ใช่เทคนิค แต่มีความหมายกว้างกว่านั้นมาก เพราะ ต้องรวมเอา 1) อุดมการณ์บางอย่าง 2) โลกทัศน์บางอย่าง 3) ความสัมพันธ์ บางอย่าง 4) ค่านิยมบางอย่างอยู่ในนั้นด้วยจึงจะนับได้ว่าเป็นเศรษฐกิจพอเพียงที่แท้จริง ทั้ง 4 ประการที่จะกล่าวถึงนี้ คือ ส่วนที่เรารู้จักกันว่าวัฒนธรรมนั่นเอง ถ้าไม่เข้าใจเศรษฐกิจพอเพียงตามความหมายเช่นนี้เศรษฐกิจพอเพียงจะมีความเป็นไปได้แก่คนจำนวนน้อยเท่านั้น คือ เกษตรกรที่มีที่ดินของตนเองในปริมาณเพียงพอจะผลิตเพื่อพอบริโภคหรือทำรายได้พอสำหรับครัวเรือนเท่านั้น ฉะนั้นเศรษฐกิจพอเพียงคือวัฒนธรรม ไม่ใช่เทคนิคการเพราะปลูกหรือศีลธรรม ความละโมบและการประหยัดเท่านั้น แม้ว่าเป็นส่วนที่ขาดไม่ได้ของเศรษฐกิจพอเพียงก็ตาม"

3. ประเวศ วะศรี มองเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเชื่อมโยงหลายสิ่งหลายอย่างเข้าด้วยกัน เพื่อให้มีความสมดุล ไม่ต้องประสบวิกฤติ "เศรษฐกิจพอเพียง ไม่ได้แปลว่าไม่เกี่ยวข้องกับใคร ไม่ค้าขายไม่ส่งออก ไม่ผลิตเพื่อคนอื่น ไม่ทำเศรษฐกิจมหภาค สิ่งเหล่านี้หลายคนอาจคิดเอาเอง พูดเอาเอง และกลัวไปองทั้งนั้น ถ้าจะกระตุกสักหน่อยก็ขอกล่าวว่า "พระเจ้าอยู่หัวไม่ใช่คนโง่" ที่ทรงกล่าวถึงเรื่องนี้

ประเทศเนเธอร์แลนด์ เดนมาร์ก สวิตเซอร์แลนด์ เป็นตัวอย่างของประเทศที่เคยลำบากและเสียสมดุล ต่อเมื่อพัฒนาประเทศแบบเศรษฐกิจพอเพียงจึงกลับเข้มแข็ง ได้สมดุล และเติบโตไปได้ด้วยดี เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง พอเพียงในอย่างน้อย 7 ประการด้วยกันคือ

1. พอเพียงสำหรับทุกคน ทุกครอบครัวไม่ใช่เศรษฐกิจแบบทอดทิ้งกัน

2. จิตใจพอเพียงทำให้รักและเอื้ออาทรคนอื่นได้ คนที่ไม่พอจะรักคนอื่นไม่เป็น

3. สิ่งแวดล้อมพอเพียง การอนุรักษ์และเพิ่มพูนสิ่งแวดล้อมทำให้ยังชีพและทำมาหากินได้ เช่น การทำเกษตรแบบผสมผสาน ซึ่งได้ทั้งอาหารได้ทั้งสิ่งแวดล้อม และได้เงิน

4. ชุมชนเข้มแข็งพอเพียง การรวมตัวกันเป็นชุมชนที่เข้มแข็งจะทำให้สามารถแก้ปัญหาต่างๆได้ เช่น ปัญหาสังคม ปัญหาความยากจน หรือปัญหาสิ่งแวดล้อม

5. ปัญหาพอเพียง มีการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติ และปรับตัวได้อย่างต่อเนื่อง

6. อยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมพอเพียง วัฒนธรรมหมายถึงวิถีชีวิตของกลุ่มชนที่สัมพันธ์อยู่กับสิ่งแวดล้อมที่หลากหลาย ดังนั้นเศรษฐกิจจึงควรสัมพันธ์และเติบโตขึ้นทางวัฒนธรรม จึงจะมั่นคง เช่นเศรษฐกิจของจังหวัดตราด ขณะนี้ไม่กระทบกระเทือนจากฟองสบู่แตกไม่มีคนตกงาน เพราะอยู่บนพื้นฐานของสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เอื้อต่อการทำสวนผลไม้ ทำการประมงและการท่องเที่ยว

7. มีความมั่นคงพอเพียง ไม่ใช่วูบวาบ เดี๋ยวจนเดี๋ยวรวยแบบกะทันหัน เดี๋ยวตกงานไม่มีกินไม่มีใช้ถ้าเป็นแบบนั้นประสาทมนุษย์คงทนไม่ไหวต่อความผันผวนที่เร็วเกิน จึงสุขภาพจิตเสียเครียด เพี้ยน รุนแรง ฆ่าตัวตาย ติดยาเศรษฐกิจพอเพียงที่มั่นคงทำให้สุขภาพจิตดี

เมื่อทุกอย่างพอเพียงก็เกิดความสมดุลคือความเป็นปกติ และยั่งยืนซึ่งเราอาจเรียกเศรษฐกิจพอเพียงในชื่ออื่นๆเช่น

- เศรษฐกิจพื้นฐาน
- เศรษฐกิจสมดุล
- เศรษฐกิจบุรณาการ
- เศรษฐกิจศีลธรรม

และนี่แหละคือเศรษฐกิจส่วนกลาง หรือเศรษฐกิจแบบมัชเฌมาปฏิปทา เพราะเชื่อมโยงทุกเรื่องเข้ามาด้วยกัน ทั้งเศรษฐกิจ จิตใจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ที่จริงคำว่าเศรษฐกิจ เป็นคำที่มีความหมายที่ดี ที่เชื่อมโยงกาย ใจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมเข้าด้วยกัน แต่ได้มีคำว่าเศรษฐกิจไปใช้ลักษณะแบบแยกส่วน ที่หมายถึงการแสวงหาเงินเท่านั้น เมื่อแยกส่วนก็ทำลายส่วนอื่น ๆ จนเสียสมดุลและวิกฤติ

4.พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) ปราชญ์แห่งพุทธธรรมได้มองเศรษฐกิจพอเพียงในแง่วัตถุวิสัยและจิตวิสัย ดังนี้

ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงอาจมองได้เป็น 2 ด้าน คือ มองอย่างวัตถุวิสัย และมองแบบจิตวิสัย

1.มองอย่างวัตถุวิสัย มองภายนอก คือ ต้องมีกินมีใช้ มีปัจจัยสี่เพียงพอ ที่เราพูดว่าพอสมควรกับอัตภาพ ซึ่งใกล้เคียงกับคำว่าพึ่งตนเองในทางเศรษฐกิจ

2.ส่วนความหมายด้านจิตวิสัยหรือด้านจิตใจภายใน คือ คนจะมีความรู้สึกเพียงพอไม่เท่ากัน บางคนมีเป็นล้านก็ไม่พอ บางคนมีนิดเดียวก็พอ เป็นการเพียงพอทางจิตถ้าสรุปอย่างสั้นที่สุดคำว่าเศรษฐกิจพอเพียงก็คือ การมีชีวิตอยู่อย่างพอดีนั่นเอง เมื่อพอดีแล้วแต่ต่อไปจะขยับขยายให้มีมากขึ้นอีกก็ได้ ขอเพียงแต่ต้องหามาได้โดยถูกต้องชอบธรรมเป็นลำดับ

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาเป็นเวลาหลายปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤติการณ์ ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง และยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และความเปลี่ยนแผลงต่าง ๆ ทรงชี้แนะถึง แนวทางการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนของประชาชน และการพัฒนาประเทศให้ดำเนินการไปใน ตาม

ความเหมาะสม โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจไปประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสมนั้นจะต้องอาศัยเทคนิควิธีการ และยึดหลักของความพอประมาณในทางพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นศาสนาที่สังคมไทยส่วนมาก นับถือ และเกี่ยวกับสติสัมปชัญญะตั้งอยู่บนพื้นฐานของความของการมีเหตุผล และมีการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พอควบคุมไปกับการอาศัยเงื่อนไขปัญญา หรือความรู้อันประกอบด้วย ความรอบคอบ และความระมัดระวัง พร้อมทั้งเงื่อนไขทางด้านคุณธรรมทั้งด้านจิตใจ และการกระทำหรือพฤติกรรมที่แสดงออก

ดร. สุเมธ ตันติเวชกุล ให้ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงว่า "เศรษฐกิจที่สามารถอุ้มชูตัวเองอยู่ได้โดยไม่เดือดร้อน โดยไม่ต้องสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจของตนเองให้ดีขึ้นเสียก่อน คือ ตั้งตัวให้มีความพอกินพอใช้ ไม่ใช่มุ่งหวังแต่จะทุ่มเทสร้างความเจริญยกเศรษฐกิจให้รวดเร็วแต่เพียงอย่างเดียว เพราะผู้ที่มีอาชีพและฐานะเพียงที่จะพึ่งพาตนเอง ย่อมสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าและสถานะทางเศรษฐกิจที่สูงขึ้นไปตามลำดับต่อไปได้"[33]

นิธิ เอียวศรีวงษ์ ได้ให้ความหมายของ "เศรษฐกิจพอเพียง" โดยในแง่วัฒนธรรม "เศรษฐกิจพอเพียงไม่ใช่เทคนิคแต่มีความหมายกว้างกว่านั้นมาก เพราะรวมเอา 1) จุดมการณ์บางอย่าง 2) โลกทัศน์บางอย่าง 3) ความสัมพันธ์บางอย่าง 4) ค่านิยมบางอย่างอยู่ในนั้นด้วย จึงนับว่าเป็นเศรษฐกิจพอเพียงที่แท้จริง ทั้ง 4 ประการที่จะกล่าวถึงนี้ คือ ส่วนที่เรารู้จักกันว่าวัฒนธรรม[34]

ประเวศ วะสี มองเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเชื่อมโยงหลายสิ่งหลายอย่างเข้าด้วยกัน เพื่อให้ความสมดุล ไม่ต้องประสบกับวิกฤต เศรษฐกิจพอเพียง ไม่ได้แปลว่าไม่เกี่ยวข้องกับใคร ไม่ค้าขายหรือส่งออก ไม่ผลิตเพื่อคนอื่น ไม่ทำเศรษฐกิจมหภาค สิ่งเหล่านี้หลายคนอาจคิดเอาเอง และกลัวกันไปทั้งนั้น[35]

พระพรหมคุณภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) ปราชญ์แห่งพุทธธรรมได้มองเศรษฐกิจพอเพียงในแง่วัตถุวิสัยและจิตวิสัย ดังนี้ ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงอาจมองได้ 2 ด้านคือ มองอย่างวัตถุและวิสัยและมองแบบจิตวิสัย

---

[33]อุดมพร อมรธรรม, **ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพระเจ้าอยู่หัว**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แสงดาว, 2549), หน้า 24- 29.

[34]เรื่องเดียวกัน.

[35]เรื่องเดียวกัน.

1) มองอย่างวัตถุวิสัย มองภายนอก คือ ต้องมีกินมีใช้ มีปัจจัยสี่เพียงพอ ที่เราพูดว่าพอสมควรแบบอัตภาพ ซึ่งใกล้เคียงกับคำว่าพึ่งตนเองได้ในทางเศรษฐกิจ

2) ส่วนความหมายด้านจิตวิสัยหรือด้านจิตใจภายใน คือคนจะมีความรู้สึกเพียงพอไม่เท่านั้น บางคนมีเป็นล้านก็ไม่พอ บางคนมีนิดก็พอ เป็นการเพียงพอทางจิต

ถ้าสรุปอย่างสั้นที่สุด คำเศรษฐกิจพอเพียงก็คือ การมีชีวิตอยู่อย่างพอเพียงนั่นเอง เมื่อพอดีแล้วต่อไปจะขยับขยายให้มีมากขึ้นอีกก็ได้ ขอเพียงแต่ต้องหามาได้โดยชอบธรรมเป็นลำดับ[35]

กรมการพัฒนาชุมชน ได้อธิบายไว้ว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีหลักพิจารณาอยู่ 5 ส่วน ดังนี้

1) กรอบแนวคิด เป็นปรัชญาชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และการปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็นโดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทยสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลาและเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและก้าวทันต่อเหตุการณ์เพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา

2) คุณลักษณะ เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับโดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

3) คำนิยาม ความพอเพียงจะต้องประกอบไปด้วย 3 คุณลักษณะพร้อม ๆ กัน ดังนี้

ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไป และไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่นเช่นการผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

4) เงื่อนไข การตัดสินใจ และการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้นต้องอาศัยทั้งความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ

---

[36]เรื่องเดียวกัน.

เงื่อนไขความรู้ ประกอบ ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกันเพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นตอนปฏิบัติ

5) แนวทางปฏิบัติ ผลที่คาดว่าจะได้รับ จากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ คือการพัฒนาที่สมดุล และยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยีสรุปได้ว่า การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทางมาเป็นแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนนั้น ต้องมีกรอบแนวคิด คุณลักษณะที่ปฏิบัติ และคุณธรรม[37].

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ ได้กล่าวถึงทฤษฎีการพึ่งตนเองของชุมชนชนบทไว้ว่า การที่ชุมชนชนบทจะพึ่งตนเองได้ 5 ด้าน ด้วยกัน โดยใช้สัญลักษณ์ TERMS คือ

1) พึ่งตนเองได้ทางเทคโนโลยี

2) พึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจ

3) พึ่งตนเองได้ทางทรัพยากรธรรมชาติ

4) พึ่งตนเองได้ทางจิตใจ

5) พึ่งตนเองได้ทางสังคม

จากทฤษฎีการพึ่งตนเอง ข้างต้น เป็นกรอบที่แสดงให้เห็นว่า บุคคลในชุมชนที่จะสามารถพึ่งตนเองอย่างรอบด้านซึ่งจะต้องประกอบไปด้วยความรู้ที่สามารถใช้ ใช้เทคโนโลยีบริหารทรัพยากรธรรมชาติได้เหมาะสม มีจิตใจเข้มแข็งปกติ อยู่ในสังคมได้อย่างกลมกลืนซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เมื่อบุคคลสามารถดำเนินตามกรอบได้ก็มีชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้[38]

มาสโลว์ Abraham H.Maslow เป็นนักจิตวิทยาชาวอังกฤษได้สร้างทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นสมมิฐานอยู่ 3 ประการ คือ

1) มนุษย์มีความต้องการอยู่ตลอดเวลามีการสิ้นสุดราบใดที่ยังมีชีวิตอยู่

2) ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้ว ก็จะเป็นแรงจูงใจสำหรับพฤติกรรมนั้นอีกต่อไป ความต้องการที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองเท่านั้นจึงจะมีอิทธิพลจูงใจต่อไป

---

[37]กรมการพัฒนาชุมชน สำนักส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพชุมชน, **เศรษฐกิจพอเพียง**, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท บีทีเอส เพรส จำกัด, 2548), หน้า 2 - 3.

[38]สัญญา สัญญาวิวัฒน์,**ทฤษฎีสังคมวิทยา:การสร้าง การประเมินค่า และการใช้ประโยชน์**, (กรุงมหานคร : จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย, 2542), หน้า 38.

3) ความต้องการของคน มีลักษณะเป็นลำดับขั้นจากต่ำไปหาสูงตามลำดับความสำคัญ ในเมื่อความต้องการขั้นต่ำได้รับการตอบสนองแล้วความต้องการขั้นสูงก็จะตามมา

มาสโลว์ (Maslow) ได้แบ่งลำดับความต้องการของมนุษย์ออกเป็น 5 ลำดับ

1) ความต้องการทางด้านร่างกาย เป็นความต้องการเบื้องต้นเพื่อความอยู่รอด เช่น ความต้องการในเรื่องอาหาร น้ำ ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ความต้องการผักผ่อน และความต้องการทางเพศ ฯลฯ ความต้องการทางด้านร่างกายจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคนก็ต่อเมื่อความต้องการด้านร่างกายยังไม่ตอบสนองเลยในด้านนี้ โดยปกติแล้วองค์การทุกแห่งมักจะตอบสนองความต้องการของแต่ละคนด้วยวิธีทางอ้อม คือ การจ่ายเงินค่าจ้าง

2) ความต้องการความปลอดภัยหรือความมั่นคง ถ้าหากความทางด้านร่างกายได้รับตอบสนองตามสมควรแล้ว มนุษย์ก็จะมีความต้องการในขั้นต่อไปที่สูงขึ้น คือ ความต้องการทางด้านความปลอดภัยหรือความมั่นคงต่าง ๆ ความต้องการทางด้านความปลอดภัย จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการป้องกันเพื่อให้ความปลอดภัยถึงความต้องการมั่นคงในการดำรงชีพ เช่น ความมั่นคงในหน้าที่การงานอันตรายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับร่างกาย ความสูญเสียทางด้านเศรษฐกิจ ส่วนความมั่นคงนั้น หมายถึง สถานะทางสังคม

3) ความต้องการทางด้านสังคม ภายหลังจากที่ได้รับการสนองในสองขั้นดังกล่าวแล้วจะมีความต้องการสูงขึ้น คือ ความต้องการทางสังคมจะเริ่มเป็นสิ่งจูงใจที่สำคัญต่อพฤติกรรมของคน ความต้องการทางด้านนี้จะเป็นความต้องการเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันและการได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น และมีความรู้สึกว่าตนเองนั้นเป็นส่วนหนึ่งทางของกลุ่มทางสังคมเสมอ

4) ความต้องการที่จะมีฐานะดีในสังคม ความต้องการขั้นต่อมาจะเป็นความต้องการที่ประกอบด้วยสิ่งต่าง ๆ ดังนี้คือ ความมั่นใจในตัวเองในเรื่องความสามารถ ความรู้ และความสำคัญในตัวของตัวเอง รวมตลอดทั้งความต้องการที่จะมีฐานะเด่นเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น ยกย่องสรรเสริญในความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน การดำรงตำแหน่งที่สำคัญในองค์กร

5) ความต้องการที่จะสำเร็จในชีวิต ลำดับขั้นความต้องการที่สูงสุดของมนุษย์ คือความต้องการที่อยากประสบความสำเร็จในชีวิตตามความนึกคิด หรือความคาดหวัง ทะเยอทะยาน ใฝ่ฝันที่อยากได้รับผลสำเร็จในสิ่งอันสูงส่งในทัศนะของตน[39]

---

[39]อภิชาต พุทธบุญ, ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการด้านงานสอบสวนของสถานีตำรวจอำเภอเมือง, วิทยานิพนธ์, (บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนาบริหารศาสตร), 2542, หน้า 16.

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ทฤษฎีมาสโลว์ ชี้ให้เห็นว่า มนุษย์มีความต้องการ 5 ประการ เมื่อความต้องการอย่างใดอย่างหนึ่งได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการสิ่งอื่น ๆ ก็จะเกิดขึ้นมาอีก

มาสโลว์ มีข้อสังเกตเกี่ยวกับความต้องการของคนที่มีผลพฤติกรรมที่แสดงออกมาประกอบไปด้วย 2 หลักการ คือ

1) หลักการแห่งความขาดตกบกพร่อง ความขาดตกบกพร่องในชีวิตประจำวันของคนที่ได้รับอยู่เสมอ จะทำให้ความต้องการที่เป็นความพอใจของคนไม่เป็นดังจูงใจให้เกิดพฤติกรรมในด้านอื่น ๆ อีกต่อไป คนเหล่านี้กลับจะเกิดความพอใจในสภาพที่ตนเป็นอยู่ ยอมรับและพอใจความขาดแคลนต่าง ๆ ในชีวิต โดยถือเป็นเรื่องธรรมดา

2) หลักการแห่งความเจริญก้าวหน้า กล่าวคือ ลำดับขั้นของความต้องการทั้ง 5 ระดับ จะเป็นไปตามลำดับที่กำหนดไว้จากระดับต่ำไประดับสูงกว่าและความต้องการของคนในแต่ละดับจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อความต้องการของระดับที่ต่ำกว่าได้รับการตอบสนองจนเกิดความพึงพอใจแล้วนั้น จะเห็นว่าความต้องการสิ่งที่ไม่ได้ความรู้สึกขาดแคลนของมนุษย์ทุกคนความรู้สึกปลงตกในสภาพที่ตนเป็นอยู่ ตัวอย่าง เช่น เมื่อคนได้รับการตอบสนองความต้องการอยู่ในระดับหนึ่งแล้วอย่างสมบูรณ์ ก็อยากได้รับการตอบสนองความต้องการอีกในระดับสูงกว่าแต่มีข้อจำกัดที่เป็นไม่ได้รับการตอบสนองอย่างเต็มที่ หรือไม่สำเร็จตามความต้องการ สิ่งนี้จะทำให้คนเราหยุดการแสวงหา ท้อถอย และยอมรับสภาพไม่มีการดิ้นรนอีกต่อไปในทิศทางตรงกันข้าม ถ้าความต้องการในระดับต่ำกว่าในแต่ละระดับได้รับการตอบสนองอย่างเต็มที่คนก็จะเกิดความต้องการในขั้นต่อไปอีกจนกระทั่งบรรลุถึงความต้องการระดับสูงสุด คือ การได้ความสำเร็จในชีวิต[40]

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีแนวคิดและวิธีในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นำมาสร้างเสริมศักยภาพ เพื่อที่ให้นักศึกษาในระดับชั้นปริญญาตรี เข้าใจถึงหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อที่จะนำไปพัฒนาตัวเองและสังคมไปตลอดจนพัฒนาประเทศ และเพื่อให้นักศึกษาเข้าใจคำว่า เศรษฐกิจไทยที่ให้รู้จักการเตรียมพร้อมตลอดไปจนถึงการสร้างเสริมและมีการสนับสนุนให้มีมาตรฐานในระดับการศึกษาปริญญาตรีของมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัย

ประการแรก เป็นเศรษฐกิจที่ยึดหลักการที่ว่า "ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน" โดยมุ่งเน้นการผลิตพืชผลให้เพียงพอ กับความต้องการบริโภคในครัวเรือนเป็นอันดับแรก เมื่อเหลือ จากการบริโภคแล้ว จึงคำนึงถึงการผลิตเพื่อการค้าเป็นอันดับรองลงมา ผลผลิตที่ออกสู่ตลาดก็จะเป็นกำไรของเกษตรกร ในสภาพการณ์เช่นนี้เกษตรกรจะกลายสถานะเป็นผู้กำหนดหรือเป็นผู้กระทำต่อตลาด

---

[40]เรื่องเดียวกัน, หน้า 17.

แทนที่ว่าตลาดจะเป็นตัวกระทำ หรือเป็นผู้กำหนดเกษตรกรดังเช่นที่เป็นอยู่ในขณะนี้ เช่น ข้าว น้ำปลา ไก่ ไม้ผล พืชผัก.

ประการที่สอง เศรษฐกิจแบบพอเพียงให้ความสำคัญกับการรวมกลุ่มของชาวบ้านทั้งนี้ กลุ่มชาวบ้านหรือองค์กรชาวบ้านจะทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ให้หลากหลาย ครอบคลุมเกษตรแบบผสมผสานหัตกรรมและแปรรูปอาหาร การทำธุรกิจค้าขาย และการท่องเที่ยวระดับชุมชน ฯลฯ เมื่อองค์กรเหล่านี้ได้การพัฒนาให้เข้มแข็งและมีเครือข่ายที่กว้างมากขึ้นแล้ว เกษตรกรทั้งหมดในชุมชนก็จะได้รับการดูแลให้มีรายได้เพิ่มขึ้นรวมทั้งได้รับการแก้ไขปัญหาในทุก ๆ ด้าน เมื่อเป็นเช่นนี้ เศรษฐกิจโดยรวมของประเทศจะเจริญเติบโตไปได้อย่างมีเสถียรภาพ ซึ่งหมายความว่าเศรษฐกิจสามารถขยายตัวไปพร้อม ๆ กับสภาวการณ์การกระจายรายได้ที่ดีขึ้น.

ประการที่สาม เศรษฐกิจพอเพียงตั้งอยู่บนพื้นฐานของการมีความเมตตา ความเอื้ออาทรและความสามัคคีของสมาชิกในชุมชนในการร่วมแรงร่วมใจเพื่อประกอบอาชีพต่าง ๆ ให้บรรลุผลสำเร็จ ประโยชน์ที่เกิดขึ้นจึงมิได้หมายถึงรายได้เพียงมิติเดียว หากยังรวมถึงประโยชน์ในมิติอื่นๆ ด้วย ได้แก่การสร้างความมั่นคงให้กับสถาบันครอบครัว สถาบันชุมชนความสามารถในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของชุมชนบนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่นรวมทั้งการรักษาไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามให้คงอยู่ตลอดไป คำว่าพอเพียง มีความหมายว่า พอมีกิน พอมีพอกินนี้ก็แปลว่า "เศรษฐกิจพอเพียงนั่นเองให้พอเพียงนี้ ก็หมายความว่ามีกินมีอยู่ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่หรูหราก็ได้ แต่ว่าพอ" นี่เป็นนิยามความหมาย"เศรษฐกิจพอเพียงที่พระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานให้ไว้เมื่อปี พ.ศ. 2541.

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญา ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง และยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัฒน์ และการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรง และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัฒน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอก

และภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการทำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผน และการดำเนินทุกขั้นตอนและขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐนักทฤษฎีในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบเพื่อให้สมดุล และพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และกว้างขวางทั้งด้านวัตถุสังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี เศรษฐกิจพอเพียงมิได้มุ่งเน้นเฉพาะภาคการเกษตร แต่ยังครอบคลุมถึงการดำเนินชีวิต การประกอบกิจกรรมของภาคธุรกิจ การค้าระหว่างประเทศหรือแม้แต่การดำเนินงานของภาครัฐ เพื่อที่สร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศชาติ ภายใต้หลักการที่สำคัญ

1) ใช้ทางสายกลาง โดยเน้นการดำเนินชีวิตหรือการดำเนินงานในลักษณะไม่เร่งรัดหรือเรื่องข้าจนเกินไป มีความพอดีโดยถ้าเป็นเศรษฐกิจพอเยงระดับบุคคลจะคำนึงถึงความสามารถในการดำรงชีวิตได้อย่างไม่เดือดร้อน กำหนดความเป็นอยู่ อย่างประมาณตนตามฐานะตามอัตภาพ ไม่หลงใหลกระแสวัตถุนิยม มีอิสรภาพเสรีภาพที่จะไม่พันธนาการอยู่กับสิ่งใด เป็นการสร้างพื้นฐานความมั่นคงในการดำรงชีวิตทำให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ และถ้าเป็นเศรษฐกิจพอเพียงระดับประเทศ จะคำนึงถึงความสามารถของชุมชนเมือง ภูมิภาคประเทศ ในการผลิตสินค้าและบริการทุกชนิดเพื่อเลี้ยงสังคมนั้น ๆ โดยพยายามหลีกเลี่ยงที่จะต้องพึ่งพาปัจจัยต่าง ๆ ที่เราไม่ได้เป็นเจ้าของ

2) ให้ความสำคัญกับความพอประมาณ โดยยึดหลักความมีเหตุผล ดังนั้นการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ควรใช้เหตุผล และตั้งอยู่บนพื้นฐานของความไม่ประมาท ใช้สติปัญญาในการพิจารณาเรื่องราวต่าง ๆ ไม่หลงไปกับกระแสวัตถุนิยม ซึ่งจะนำไปสู่การใช้จ่ายเกินตัว หรือการใช้เงินอย่างไม่คุ้มค่า และขาดประสิทธิภาพ.

3) ให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ ให้มีความพอเพียงทั้งในด้านวัตถุ และด้านจิตใจเป็นการสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับจริยธรรม คุณธรรมและความซื่อสัตย์สุจริตของคนในประเทศ ให้รู้จักคำว่า "พอ" เพื่อขจัดความโลภให้น้อยลง จะได้มีความสุขทั้งกายและทางใจ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่ก่อความวุ่นวายให้แก่สังคมส่วนรวม ทั้งประเทศ พร้อม ๆ กับสร้างฐานทางสังคม และธรรมชาติแวดล้อมให้ฟื้นฟูบูรณะเพิ่มพูนขึ้นเต็มประเทศ ความเข้มแข็งที่พื้นฐานทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมจะส่งผลให้การพัฒนาเศรษฐกิจในระดับบนมั่นคง และยั่งยืน

เศรษฐกิจพื้นฐานหรือเศรษฐกิจชุมชนหรือเศรษฐกิจพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงมีพระราชดำรัสถึงเมื่อวันที่ 5 ธ.ค.2540 มีความคล้ายคลึงกัน หรือเหมือนกัน กล่าวคือ[41].

วรทัย จารุวัย ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง ศึกษา กรณีชุมชนประชุมราษฎร์พัฒนา ต.บึงคำพร้อย อ.ลำลูกกา จ.ปทุมธานี "ผลการศึกษาพบว่า การรวมกลุ่มในลักษณะเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง ของชุมชนประชุมราษฎร์พัฒนามีมาตั้งแต่ พ.ศ. 2538 โดยชาวบ้านรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ขึ้น เพื่อทำกิจกรรมการผลิตการขาย การแปรรูป และมีการระดมทุนจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ของชุมชน ขึ้นมาอีกครั้งในปลายปี 2544 กลุ่มกองปราบอาสา จัดขึ้นเพื่อให้ชาวบ้านร่วมกันดูแลความสงบเรียบร้อยของชุมชนกิจกรรมเหล่านี้ นอกจากจะก่อให้เกิดรายได้ และการมีงานทำภายในชุมชนแล้วยังแสดงให้เห็นความเอื้ออาทรช่วยเหลือเกื้อกูลกันภายในชุมชนซึ่งทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้ในระยะยาว ปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ประกอบด้วยผู้นำการมีส่วนร่วมของสมาชิก การเรียนรู้และการแก้ไขปัญหาร่วมกัน การจัดการและการสนับสนุน"[42].

สมพร เทพสิทธา ได้กล่าวถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่าเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริอยู่เหนือกว่าเศรษฐกิจแบบทุนนิยมของตะวันตก ซึ่งเกี่ยวกับเรื่องวัตถุที่เป็นรูปธรรม เช่น เงิน ทรัพย์สิน กำไร ไม่เกี่ยวกับเรื่องจิตใจซึ่งเป็นนามธรรม แต่เศรษฐกิจพอเพียงมีขอบเขตกว้างขวางกว่าเศรษฐกิจนายทุนหรือเศรษฐกิจธุรกิจเพราะครอบคลุมถึง 4 ด้าน มิติด้านเศรษฐกิจ มิติด้านจิตใจ มิติด้านสังคม และมิติด้านวัฒนธรรม

1) ด้านเศรษฐกิจเศรษฐกิจพอเพียง เป็นเศรษฐกิจแบบพอกินให้มีความขยันหมั่นเพียรประกอบสัมมาอาชีพ เพื่อให้พึ่งตนเองได้ ให้พ้นจากความยากจน การปฏิบัติตามทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ เป็นตัวอย่างของการปฏิบัติตามเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งได้ช่วยให้เกษตรกรจำนวนมากมีรายได้เพิ่มสูงขึ้น มีชีวิตที่เป็นสุขตามสมควรแก่อัตภาพ พ้นจากการเป็นหนี้และความยากจน สามารถพึ่งตนเองได้ มีครอบครัวที่อบอุ่นและเป็นสุข.

---

[41]**พิพัฒน์ ยอดพฤติการณ์, เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึงอะไร**, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทซีเอ็ดยูเคชั่น จำกัด, 2550), หน้า 18 - 19.

[42]วรทัย จารุวัย,"การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง ศึกษา กรณีชุมชนประชุมราษฎร์พัฒนา ต. บึงคำพร้อย อ. ลำลูกกา จ. ปทุมธานี ", **วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์), 2548, หน้า 118.

2) มิติด้านจิตใจ เศรษฐกิจพอเพียงเน้นที่จากใจที่รู้จักพอ คือ พอดี พอประมาณและพอใจในสิ่งที่มี ยินดีในสิ่งที่ได้ ไม่โลภ เศรษฐกิจพอเพียงจะต้องเริ่มที่ตัวเอง โดยสร้างรากฐานทางจิตใจที่มั่นคง โดยเริ่มจากใจที่รู้จักพอ เป็นการปฏิบัติตามทางสายกลางหรือมัชฌิมาปฏิปทา.

3) มิติด้านสังคม เศรษฐกิจพอเพียง มุ่งให้เกิดสังคมที่มีความสุขสงบ ประชาชนมีความเมตตาเอื้ออาทรช่วยเหลือซึ่งกันและกันไม่ใช่ต่างคนต่างอยู่ มุ่งให้เกิดความสามัคคีร่วมมือกันเพื่อให้ทุกคนอยู่ร่วมกันได้ปราศจากการเบียดเบียนกัน การเอารัดเอาเปรียบกัน การมุ่งร้ายทำลายกัน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานพระบรมราโชวาทแก่สภายุวพุทธิกสมาคมทั่วประเทศครั้งที่ 18 ในวันที่ 18 สมาคมแห่งชาติในพระบรมราชูปถัมภ์ เพื่อยัญเชิญไปอ่านในพิธีเปิดการประชุมยุวพุทธิกมกราคม 2530 มีข้อความที่สำคัญ ดังนี้[43]

สมาคมทั่วประเทศครั้งที่ 18 ในวันที่ 18 สมาคมแห่งชาติในพระบรมราชูปถัมภ์ เพื่อยัญเชิญไปอ่านในพิธีเปิดการประชุมยุวพุทธิกมกราคม 153 มีข้อความที่สำคัญ ดังนี้

"การสร้างสรรค์แผ่นดินไทยให้เป็นแผ่นดินทอง หรือการช่วยตัวเองในบัจจุบันนี้เห็นว่าจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำความสงบให้เกิดขึ้นก่อนโดยเร็ว เพราะถ้าความสงบยังไม่เกิดเราคิดอ่านแก้ปัญหาหรือจะรวมกำลังกันทำงานช่วยตัวเองไม่ได้ ความสงบนั้นภายนอก ได้แก่ สถานการณ์อันเรียบร้อยเป็นปกติ ไม่มีวุ่นวายขัดแย้ง ไม่มีการเอารัดเอาเปรียบเบียดเบียนหรือมุ่งร้ายทำลายกัน ภายใน ได้แก่ ความคิดจิตใจที่ไม่ฟุ้งซ่านหวั่นไหว หรือเดือดร้อนกระวนกระวายด้วยอำนาจ ความมักได้เห็นแก่ตัว ความร้ายกาจเพ่งโทษ ความหลงใหลเห่อเหิมอันเป็นต้นเหตุของอกุศลทุจริตทั้งหมด การทำความสงบนั้นต้องเริ่มที่ภายในตัว ในใจก่อน"

4) มิติด้านวัฒนธรรม หมายถึง วิถีชีวิต (Way of life) เศรษฐกิจพอเพียงมุ่งให้เกิดวัฒนธรรม หรือวิถีชีวิตที่ประหยัด อดออม มีชีวิตที่เรียบง่าย ไม่ฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือย ไม่ตกเป็นทาสของวัตถุนิยม และบริโภคนิยม ซึ่งทำให้เกิดการเป็นหนี้สิน เกิดการทุจริตคอร์รัปชั่น เป็นปัญหาสังคมที่ร้ายแรงที่สุด ปัญหาหนึ่งที่บ่อนทำลายความมั่นคงของชาติ สาเหตุประการหนึ่งของความยากจน คือ การขาดการประหยัดและอดออม ใช้เงินเกินกว่ารายได้ ใช้จ่ายเงินซื้อเครื่องอุปโภคบริโภคที่เกินจำเป็น ใช้จ่ายเงินเพื่อการเที่ยวเตร่และความสนุกสนานที่เกินขอบเขต

คนไทยมักจะชอบแข่งขันในการใช้สินค้าที่มียี่ห้อราคาแพง ทำให้ใช้จ่ายเงินอย่างสุรุ่ยฟุ่มเฟือยเกินฐานะ ตามคำกล่าวที่ว่า มีรายได้น้อยแต่มีรสนิยมสูง" เมื่อรายได้ไม่พอก็กู้หนี้ยืมสิน

---

[43]สมพร เทพสิทธา, **เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ**, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทอมรินทร์ บุ๊ค เซ็นเตอร์ จำกัด, 2549), หน้า 39 - 47.

หรือซื้อสินค้าเงินผ่อน ทำให้ต้องมีหนี้สิน จำนวนหนี้สินได้เพิ่มพูนขึ้นเรื่อยๆบางคนไม่มีเงินชำระหนี้ ก็ต้องหาทางออก โดยการฆ่าตัวตาย

ในทางเศรษฐกิจ เงินออม (Saving) ของประชาชน คือเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศ ประเทศที่มีเงินออมสูง ก็ไม่จำเป็นต้องไปกู้ยืมเงินจากต่างประเทศมาใช้สามารถที่จะให้ประเทศอื่นกู้ยืมเงินได้ ส่วนประเทศที่มีเงินออมต่ำ หรือไม่มีเงินออมก็จะต้องกู้เงินจากต่างประเทศมาใช้หากกู้และเป็นหนี้มากเกินไปก็จะทำให้กระทบกระเทือนต่อฐานะทางเศรษฐกิจ และการเงินจากต่างประเทศเป็นจำนวนถึง 90,000 ล้านเหรียญสหรัฐอเมริกาในกลางปี 2540 เป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้ประเทศไทยต้องประสบภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ และการเงินอย่างรุนแรง

คนที่มีเงินออมจะต้องเป็นคนประหยัด ใช้จ่ายน้อยกว่ารายได้ คนที่ไม่ควบคุมการใช้จ่าย มีนิสัยฟุ่มเฟือย เห็นคนอื่นมีอยากมีบ้างทั้งที่ฐานะทางการเงินไม่อำนวยให้จะพยายามหาเงินมาไม่ว่าโดยทางสุจริต หรือทุจริตไม่ว่าชอบธรรม หรือไม่ชอบธรรม

สมพร เทพสิทธา ได้กล่าวถึงพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ได้พระราชทานพระบรมราโชวาทเกี่ยวกับความฟุ้งเฟ้อมีข้อความ ที่สำคัญ ดังนี้

"ความฟุ้งเฟ้อทำให้เกิดความไม่พอ คนเราฟุ้งเฟ้อก็ไม่มีทางที่จะหาทรัพย์มาป้อนความฟุ้งเฟ้อได้ ความฟุ้งเฟ้อเป็นปากที่หิวไม่หยุด เป็นปากที่หิวตลอดเวลาป้อนเท่าไรไม่พอ หาเท่าไรไม่พอ ฉะนั้นจะต้องหาทางป้องกัน วิธีจะนำมาป้อนความฟุ้งเฟ้อซึ่งก็คือ การทุจริต"

การมีวัฒนธรรม หรือวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง มีข้อปฏิบัติที่สำคัญ ดังนี้

1) มีชีวิตที่เรียบง่าย ประหยัด ไม่ฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือย

2) ให้ยึดถือทางสายกลาง รู้จัดพอ พอดี พอประมาณ และพอใจ

3) มีความเมตตา เอื้ออาทรต่อกัน ร่วมมือ และช่วยเหลือกันไม่เบียดเบียนไม่เอารัดเอาเปรียบกัน ไม่มุ่งร้ายทำลายกัน

4) ประกอบสัมมาอาชีพด้วยความขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์สุจริต ใฝ่หาความรู้เพื่อนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์

5) ให้สามารถพึ่งตนเองได้ ให้พ้นจากความยากจน ให้สามารถพออยู่พอกินไม่เดือดร้อน ไม่ตกเป็นทาสของอบายมุข วัตถุนิยม และบริโภคนิยม

จากกรอบความคิด ของปรัชญาเศรษฐกิจนี้ เป็นการชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนทั้งแนวทางปฏิบัติ และตัวอย่างการประยุกต์ที่เกิดขึ้น โดยปรัชญาใช้ได้ทั้งระดับปัจเจกชน ครอบครัว ชุมชน ประเทศ ในที่นี้มองในแง่การบริหารเศรษฐกิจระดับประเทศ เป็นการมองโลกในลักษณะที่เป็นพลวัต มีการเปลี่ยนแปลง มีความไม่แน่นอนและมีความเชื่อมโยงกับกระแสโลก คือ

ไม่ใช่ปิดประเทศแต่ในขณะเดียวกันก็ไม่เป็นเสรีเต็มที่อย่างไม่มีการควบคุมดูแล ไม่ใช่อยู่อย่างโดดเดี่ยวหรืออยู่โดยพึ่งพิงภายนอกทั้งหมดคุณลักษณะเน้นการกระทำที่พอประมาณบนพื้นฐานของความมีเหตุและการสร้างภูมิคุ้มกัน

ความพอเพียง คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล มีระบบภูมิคุ้มกันที่ดีต่อผลกระทบของการเปลี่ยนแปลง หากขาดองค์ประกอบใดก็ไม่เป็นความพอเพียงที่สมบูรณ์

ความพอประมาณ คือ ความพอดี กล่าวอย่างง่าย ๆ ว่าเป็นการยืนได้โดยลำแข้งของตนเองโดยมีการกระทำไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไปในมิติต่าง ๆ เช่น การบริโภคการผลิตอยู่ในระดับสมดุล การใช้จ่าย การออมอยู่ในระดับที่ไม่สร้างความเดือนร้อนให้กับตนเอง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

ความมีเหตุผล หมายความว่า การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอประมาณในมิติต่างๆ จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุมีผล ต้องเป็นการมองระยะยาว คำนึงถึงความเสี่ยง มีการพิจารณาจากเหตุปัจจัย และข้อมูลที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิด

การมีภูมิคุ้มกัน ในตัวดีพอสมควร พลวัตในมิติต่าง ๆ ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงในสภาวะต่าง ๆ อย่างรวดเร็วขึ้น จึงต้องมีการเตรียมตัวพร้อมรับผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ การกระทำที่เรียกได้ว่าพอเพียงไม่คำนึงถึงเหตุการณ์และผลในปัจจุบันแต่จำเป็นต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตภายใต้ข้อจำกัดของข้อมูลที่มีอยู่ และสามารถสร้างภูมิคุ้มกันพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

ทั้งนี้ เงื่อนไขการปฏิบัติ ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ การมีความรอบรู้รอบคอบระมัดระวัง มีคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริต

ความรอบรู้ คือ มีความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ อย่างรอบด้านในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นประโยชน์พื้นฐาน เพื่อนำไปใช้การปฏิบัติอย่างพอเพียง การมีความรู้ย่อมทำให้มีการตัดสินใจที่ถูกต้อง

ความรอบคอบ คือ มีการวางแผน โดยสามารถที่จะนำความรู้ และหลักวิชาต่าง ๆ มาพิจารณาเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน ความระมัดระวัง คือ ความมีสติ ตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ ในการนำแผนปฏิบัติที่ตั้งอยู่บนหลักวิชาต่าง ๆ เหล่านั้นไปใช้ในทางปฏิบัติ โดยเป็นการระมัดระวังให้รู้เท่าทันเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปด้วย

ในส่วนของคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งคลุมคนทั้งชาติ รวมทั้งเจ้าหน้าที่นักวิชาการ นักธุรกิจ มีสองด้าน คือ ด้านจิตใจ บัญญาและด้านกระทำ ในด้านแรกเป็นการเน้นความรู้คู่คุณธรรมและตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความรอบรู้ที่เหมาะสมส่วนด้านการ

กระทำหรือแนวทางดำเนินชีวิต เน้นความอดทน ความเพียร สติ ปัญญาและความรอบคอบ เงื่อนไขนี้จะทำให้การปฏิบัติตามเนื้อหาของความพอเพียงเป็นไปได้

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ประกอบหลักการหลักธรรมหลายประการ อาทิ

1) เป็นปรัชญาแนวทางการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ

2) เป็นปรัชญาในการพัฒนา และบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง

3) จะช่วยพัฒนาเศรษฐกิจให้ก้าวทันโลกยุคโลกาภิวัตน์ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว กว้างขวางทั้งด้านวัตถุสังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

4) ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผลรวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระได ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน[44]

5) ต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบและความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน

6) จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญาและความรอบคอบ

พิพัฒน์ ยอดพฤติการณ์ ได้กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียงว่าสามารถแบ่งได้ 3 ระดับ คือ

ระดับที่ 1 เป็นเศรษฐกิจที่เน้นความพอเพียงระดับบุคคลและครอบครัว คือ พึงพาตนเองได้ ช่วยเหลือเกื้อกูล สามัคคีกลมเกลียว มีความพอเพียงในการดำเนินชีวิต อยู่อย่างปกติสุข

ระดับที่ 2 เป็นความพอเพียงในระดับกลุ่มหรือองค์กร มีการรวมพลังกันเพื่อดำเนินงานด้านต่าง ๆ โดยได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

---

[44]สมพร เทพสิทธา, **การเดินตามรอยพระยุคลบาท เศรษฐกิจพอเพียง ช่วยแก้ปัญหาความยากจนและการทุจริต**, พิมพ์ครั้งที่ 4, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท อมรินทร์ บุ๊ค เซ็นเตอร์ จำกัด, 2549), หน้า 8.

ระดับที่ 3 เป็นความพอเพียงในระดับเครือข่าย ร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกมีการขยายกิจกรรมทางเศรษฐกิจ มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านต่าง ๆ[45]

ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ได้เขียนไว้ในหนังสือเรื่อง"ได้เบี้ยงพระยุคลบาท"ว่าเศรษฐกิจพอเพียงกล่าวโดยสรุป คือ การหันกลับมายึดเส้นทางสายกลาง (มัชฌิมาปฏิปทา) ในการดำรงชีวิต โดยใช้หลักการพึ่งตนเอง 5 ประการ คือ

1) พึ่งตนเองทางจิตใจ คนที่สมบูรณ์พร้อมต้องมีจิตใจที่เข้มแข็ง มีจิตสำนึกว่าตนนั้นสามารถพึ่งตนเองได้ ดังนั้นจึงควรที่จะสร้างพลังผลักดัน ให้มีภาวะจิตใจอีกเหิมต่อสู้ชีวิตด้วยความสุจริต แม้อาจจะไม่ประสบผลสำเร็จบ้างก็ตาม มิพึงควรท้อแท้ ให้พยายามต่อไป พึงยึดพระราชดำรัส"การพัฒนาตน"ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ว่า "บุคคลต้องมีรากฐานทางจิตใจที่ดี คือ ความหนักแน่นมั่นคงในสุจริตธรรม และความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้จนสำเร็จ ทั้งต้องมีกุศโลบาย หรือวิธีการอันแยบยลในการปฏิบัติงานประกอบพร้อมกันด้วย จึงจะสัมฤทธิ์ผลดีแน่นอน และบังเกิดประโยชน์อันยั่งยืนแก่ตนเองและแผ่นดิน"

2) พึ่งตนเองทางสังคม ควรเสริมสร้างให้แต่ละชุมชนในท้องถิ่น ได้ร่วมมือช่วยเหลือเกื้อกูลกัน นำความรู้ที่ได้รับมาถ่ายทอดและเผยแพร่ให้ได้รับประโยชน์ซึ่งกันและกันดังพระบรมราโชวาทที่ว่า "เพื่อให้งานรุดหน้าไปพร้อมเพรียงกันไม่ลดหลั่น จึงขอให้ทุกคนพยายามที่จะทำงานในหน้าที่อย่างเต็มที่และให้มีการประสานสัมพันธ์กันให้ดีเพื่อให้งานทั้งหมดเกื้อหนุนสนับสนุนกัน"

3) พึ่งตนเองได้ทางทรัพยากรธรรมชาติ คือ การส่งเสริมให้มีการนำเอาศักยภาพของผู้คนในท้องถิ่น สามารถเสาะแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติ หรือวัตถุในท้องถิ่นที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งส่งผลให้เกิดการพัฒนาประเทศไทยอย่างดียิ่ง สิ่งดีก็ คือ การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local wisdom) ซึ่งมีมากมายในประเทศ

4) พึ่งตนเองได้ทางเทคโนโลยี การส่งเสริมให้มีการศึกษา ทดลอง ทอสอบ เพื่อให้ได้มาซึ่งเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่สอดคล้องกับสภาพภูมิประเทศ และสังคมไทย และสิ่งสำคัญสามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมซึ่งสอดคล้องกับพระราชดำรัสที่ว่า "จุดประสงค์ของศูนย์ศึกษาฯ คือ เป็นสถานที่สำหรับค้นคว้าวิจัยในท้องที่ เพราะว่าแต่ละท้องที่ สภาพฝนฟ้าอากาศและประชาชนในท้องที่ต่าง ๆ กันก็มีลักษณะแตกต่าง ๆ กันมากเหมือนกัน"

---

[45]พิพัฒน์ ยอดพฤติการ, **เศรษฐกิจพอเพียงหมายถึงอะไร**, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทซีเอ็ด ยูเคชั่น จำกัด, 2550) หน้า 83 - 84.

5) พึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจ หมายถึง สามารถอยู่ได้ด้วยตนเองในระดับเบื้องต้นกล่าวคือ แม้ไม่มีเงินก็ยังมีข้าว ปลา ผัก ผลไม้ ในท้องถิ่นของตนเองเพื่อการยังชีพและสามารถนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในระดับมหภาคต่อไปได้ด้วย[46]

ประเวศ วะสี ได้ให้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามความหมายของการเป็นส่วนหนึ่งของธรรมรัฐแห่งชาติหรือเป็นหนึ่งในระเบียบวาระรีบด่วนของชาติอันประกอบด้วย 1) สร้างคุณค่าและจิตสำนักใหม่ 2) สร้างเศรษฐกิจพอเพียง 3) ปฏิรูประบบเศรษฐกิจมหภาคและการเงิน 4) ปฏิรูประบบรัฐ ทั้งการเมือง และระบบราชการ 5) ปฏิรูปการศึกษา 6) ปฏิรูปสื่อ 7) ปฏิรูปกฎหมาย ที่เมื่อเชื่อมโยงกันแล้วจะทำให้ประเทศไทยมีฐานที่เข้มแข็งและเติบโตต่อได้อย่างสมดุล เศรษฐกิจพอเพียง มีลักษณะเป็นเศรษฐกิจสายกลาง หรือเศรษฐกิจแบบมัชฌิมาปฏิปทาที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กับความเป็นครอบครัว ชุมชน วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมเป็นเศรษฐกิจที่บูรณาการเชื่อมโยงชีวิตจิตใจ สังคม สิ่งแวดล้อม และความเป็นประชาสังคมดังนั้น จึงอาจเรียกชื่อปรัชญาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ได้ในชื่ออื่น ๆ เช่น เศรษฐกิจพื้นฐานเศรษฐกิจดุลยภาพ เศรษฐกิจบูรณาการ หรือเศรษฐกิจศีลธรรม[47]

ศ.เสน่ห์ จามริก ได้กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียงเป็นแกนกลางของคุณค่าและจิตสำนึกใหม่ กระบวนทัศน์ใหม่ และวัฒนธรรมการเรียนรู้ใหม่บนพื้นฐานของหลักการสังคมอันเป็นรูปธรรม ที่จำเป็นต่อการปรับเปลี่ยนแนวคิด และทิศทางการปฏิรูปการพัฒนา

ดร.อภิชัย พันธเสน ได้ให้ทัศนะเรื่องแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงว่าไม่อยู่เหนือพุทธเศรษฐศาสตร์หรืออีกนัยหนึ่งแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสตร์และพุทธเศรษฐศาสตร์นั้นมีสถานะภาพไม่แตกต่างจากแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์อื่น ๆ เช่น แนวคิดเศรษฐศาสตร์แบบมาร์กซ์และมาร์แชลล์ หรือแบบเคนส์หากแต่รากฐานวิธีคิดเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก มีพื้นฐานวิธีคิดในส่วนที่มาจากความเชื่อว่า มนุษย์มีเหตุผลและพยายามแสงหาความพึงพอใจสูงสุดแต่พุทธเศรษฐศาสตร์เชื่อว่า มนุษย์เกิดมาพร้อมกับอวิชชาหรือความไม่รู้ อันเป็นต้นเหตุของความไร้เหตุผล ปัญญา ที่เกิดจากการรักษาศีลและมีสมาธิจะทำให้ความไร้เหตุผลของมนุษย์ลดลง ศ.ดร.อภิชัย อธิบายว่าการที่แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเน้นย้ำ

---

[46]สุเมธ ตันติเวชกุล, **เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ**, ในได้เบื้องพระยุคลบาท พิมพ์ครั้งที่6, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานพิมพ์มติชน, 2554), หน้า 284 - 291.

[47]ประเวศ วะสี, **เศรษฐกิจพอเพียงและประชาสังคม แนวทางพลิกฟื้นเศรษฐกิจสังคม**,พิมพ์ครั้งที่ 6, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน, 2550), หน้า 5 - 6.

ความพอประมาณ มีเหตุผลหรือการทำให้ดีที่สุด โดยมีการจัดการความเสี่ยงที่เหมาะสมใช้ได้กัลป์ภาคเศรษฐกิจทุสาขาของประเทศ เนื่องจากแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเน้นการยับย้ายหรือละความโลภ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น พยายามแสงหาความพึงพอใจสูงสุด แต่พุทธเศรษฐศาสตร์เชื่อว่า มนุษย์เกิดมาพร้อมกับอวิชชาหรือความไม่รู้ อันเป็นต้นเหตุของความไร้เหตุผล ปัญญา"ที่เกิดจากการรักษาศีลและมีสมาธิจะทำให้ความไร้เหตุผลของมนุษย์ลดลง ศ.ดร.อภิชัย อธิบายว่าการที่แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเน้นย้ำความพอประมาณ มีเหตุผล หรือการทำให้ดีที่สุด โดยมีการจัดการความเสี่ยงที่เหมาะสมใช้ได้กัลป์ภาคเศรษฐกิจทุสาขาของประเทศ เนื่องจากแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเน้นการยับยั้งหรือละความโลภ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น[48]

พระพรหมคุณภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) พระเถระผู้มีชื่อเสียงที่ได้รับการยกย่องทั้งในประเทศและต่างประเทศ ได้ให้แนวคิดว่า เศรษฐศาสตร์แนวพุทธ คือ เศรษฐศาสตร์สายกลางหรือเศรษฐศาสตร์มัชฌิมา ซึ่งสอดคล้องกับหลักพุทธธรรม ที่เรียกว่ามัชฌิมาปฏิปทา เศรษฐศาสตร์แนวพุทธ ถือได้ว่าเป็นสัมพัฒนา คือเป็นไปอย่างถูกต้องและพอดี ส่วนความพอดีนั้น คือ จุดที่คุณภาพชีวิตกับความพึงพอใจมาบรรจบกันนั่นเอง นอกไปจากนี้เศรษฐศาสตร์แนวพุทธยังได้ให้ความเห็นว่าเศรษฐศาสตร์จะมีความหมายอย่างแท้จริงก็ต่อเมื่อมีส่วนในการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์เพื่อให้มนุษย์มีความสามารถในการดำรงชีวิตที่ดีงาม แบะมีการพัฒนาทางจิตใจให้สูงยิ่งขึ้นด้วย มิฉะนั้นเศรษฐศาสตร์จะมีไว้เพื่ออะไร ในส่วนที่เกี่ยวกับความหมายของความ"พอดี"ที่นอกเหนือจากที่ว่าความพอดี คือ จุดที่คุณภาพชีวิตกับความพึงพอใจมาบรรจบกันแล้ว

ความหมายอีกอย่างหนึ่งของความพอดี หรือมัชฌิมา คือ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น คำว่าไม่เบียดเบียนผู้อื่นในพุทธศาสนานั้น ไม่ใช่เพราะคนเรามีหลักว่า อหิงฺสา สพฺพปาณานำ แปลว่าไม่เบียดเบียนชีวิตทั้งปวง ซึ่งสมัยนี้เรียกว่า ecology-system แปลว่า ระบบนิเวศ เมื่อมองในแง่ของพระพุทธศาสนาหลักการทางเศรษฐศาสตร์ก็มาสัมพันธ์กับเรื่องระบบการดำรงอยู่ของมนุษย์ที่ว่ามีองค์ประกอบ 3 อย่าง สัมพันธ์อิงอาศัยกันอยู่ องค์ประกอบ 3 อย่างนี้ คือ มนุษย์ธรรมชาติ และสังคม องค์ประกอบทั้งสามในการดำรงอยู่ของมนุษย์จะต้องประสานเกื้อกูลกันฉะนั้น พฤติกรรมในทางเศรษฐศาสตร์ของมนุษย์จะต้องเป็นไปในทางที่ไม่เบียดเบียนตน คือไม่ทำให้เสียคุณภาพ

---

[48]อภิชัย พันธเสน, **พุทธเศรษฐศาสตร์**, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2543),หน้า 14.

ชีวิตของตนเอง แต่ให้เป็นไปในทางที่พัฒนาคุณภาพชีวิตและไม่เบียดเบียนคนอื่น คือ ไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่สังคม และไม่ทำให้เสียคุณภาพของระบบธรรมชาติ[49]

อี เอฟ ชูเมกเกอร์ ได้เสนอความคิดทางเศรษฐศาสตร์แนวใหม่ ซึ่งต่อต้านเศรษฐศาสตร์แบบวัตถุนิยม ความเรียงเรื่อง "เศรษฐศาสตร์แนวพุทธ" (Buddhist Economics) ของเขาได้กลายเป็นธรรมข้อหนึ่งในมรรคแปดของพระพุทธเจ้าเป็นเศรษฐศาสตร์แนวพุทธนักเศรษฐศาสตร์สมัยใหม่ส่งเสริมให้มนุษย์มีมาตรฐานการครองชีพที่สูง โดยวัดจากจำนวนการบริโภคและถือว่าผู้ที่บริโภคมากจะ "อยู่ดีกินดี" กว่าผู้บริโภคน้อย แต่นักเศรษฐศาสตร์แนวพุทธมีความเห็นว่าการบริโภคเป็นเพียงมรรคที่จะนำมาซึ่งความอยู่ดีกินดี ดังนั้นจุดมุ่งหมายน่าจะอยู่ที่การทำให้การกินดีอยู่ดี ดังนั้นจุดมุ่งหมายน่าจะอยู่ที่การทำให้การกินดีอยู่ดี เศรษฐศาสตร์แนวพุทธ คือ ความเรียบง่าย อหิงสาธรรมและทางสายกลาง

เมกเกอร์ ยังได้เขียนหนังสือเรื่อง "Small is beautiful" โดยเน้นให้ประเทศกำลังพัฒนาพัฒนาประเทศโดยยึดหลักเล็กแต่มีประสิทธิภาพ ชูเมกเกอร์ได้เสนอให้ใช้เทคโนโลยีระดับกลางซึ่งเป็นเทคโนโลยีที่มีศักดิ์ของความเป็นคน ในการแก้ไขปัญหาการว่างงาน การอพยพของประชากรจากชนบทมาสู่เมือง การครอบงำของบริษัทที่มีการจัดองค์กรขนาดใหญ่ต่อคนงาน

ชูเมกเกอร์ ได้กล่าวเตือนว่า การทำให้ประเทศเป็นประเทศสมัยใหม่ (Modernization) ดังที่ปฏิบัติกันทุกวันนี้ โดยไม่คำนึงถึงคุณค่าทางศาสนา และคุณค่าทางจิตใจ ผลที่เกิดขึ้นจะเป็นหายนัย เช่น ความล่มจมของเศรษฐกิจชนบท ปัญหาการว่างงานที่เพิ่มขึ้นทั้งในชนบทและตัวเมือง และการเจริญเติบโตของชนชั้นกรรมาชีพในตัวเมือง โดยที่ไม่สามารถหาความสุขได้ทั้งทางกายและทางใจ

นอกจากนี้ยังมีความคิดแนวใหม่เกี่ยวกับ เศรษฐศาสตร์สีเขียว หรือ Green Economics เศรษฐศาสตร์สีเขียว เน้นเรื่องคุณภาพของประชาชนที่อยู่ท่ามกลางสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ เศรษฐศาสตร์สีเขียวมีแนวคิดว่าการสนองความต้องการทางวัตถุ ไม่อาจทำให้มนุษย์หรือสังคมมีความสุขสมบูรณ์มากขึ้นเท่าใดนัก การแสวงหาวัตถุของคนกลุ่มหนึ่ง (ซึ่งแสวงหาอย่างไร้ขอบเขต) จะทำให้คนอีกกลุ่มหนึ่ง (ซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ในสังคม) ต้องตกอยู่ในความทุกข์ยากเพราะคนกลุ่มน้อยนั้นจะเอาทรัพยากรส่วนใหญ่ไปครอง และไปใช้เกือบหมดเพราะคนกลุ่มน้อยนั้นจะเอาทรัพยากรส่วนใหญ่ไปครอง และไปใช้เกือบหมด

---

[49]พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต), **เศรษฐศาสตร์แนวพุทธ**, (กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิโกมลคีมทอง,2531), หน้า 41.

มหาตมะ คานธี ได้กล่าวไว้ว่า "โลกเรานี้มีทรัพยากรเพียงพอสำหรับสนองความต้องการของมนุษย์ แต่มีไม่เพียงพอสำหรับความโลภของมนุษย์" มนุษย์เราจึงต้องเปลี่ยนแปลงแนวคิดใหม่ โดยไม่ตกเป็นทาสของวัตถุนิยม และความเห็นแก่ตัวเกินไป จะต้องคำนึงถึงด้านจิตใจ นึกถึงประโยชน์ของผู้อื่น และสังคมด้วย เพื่อทุกฝ่ายจะอยู่ร่วมกันได้ด้วยความสงบสุขเศรษฐศาสตร์ที่เน้นเรื่อง "ยิ่งมากยิ่งดี" (The Economics of more and more) จะต้องเปลี่ยนเป็นเศรษฐศาสตร์ของความ"พอดี" (The Economics of enough) ซึ่งตรงกับหลักธรรมของพระพุทธศาสนาในเรื่องมัตตัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักประมาณ คือ ความพอเหมาะพอดี[50]

สรุปได้ว่า แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสตร์ คือมัตตัญญุตาความเป็นผู้รู้จักประมาณ คือ ความพอเหมาะพอดี ไม่เบียดเบียนผู้อื่น

ทองทิพภา วิริยะพันธุ์ ได้กล่าวว่า การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่าให้เป็นไปอย่างพอเพียงซึ่งเศรษฐกิจพอเพียงยึดหลักความพอดี 5 ด้าน คือ ความพอดีด้านจิตใจ ด้านสังคม ด้านทรัพยากรด้านเทคโนโลยี และด้านเศรษฐกิจ[51]

สุนัย เศรษฐ์บุญสร้าง ได้อธิบายว่าปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปัญญาชุดหนึ่ง "หัวใจสำคัญของการพัฒนาตามวิถีทางเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ที่การสร้างปัญญา" ซึ่งผู้ที่จะเข้าถึงได้นั้นต้องมีกระบวนการเรียนรู้ เป็นเครื่องมือในการสั่งสมปัญญาดังกล่าว ประกอบด้วยคุณธรรม 4 ประการ คือ ประการแรก คือ การรักษาความสัจ ความจริงใจต่อตนเองประการที่ 2 คือ การรู้จักข่มใจตนเอง การฝึกใจตนเอง ประการที่ 3 คือ การอดทนอดกลั้นและอดออม ประการที่ 4 คือ การรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริต และรู้จักสละประโยชน์ส่วนน้อยของตนเพื่อประโยชน์ของบ้านเมือง ด้วยเหตุแห่งการปฏิบัติตามพระบรมราโชวาทคุณธรรม 4 ประการนี้ จึงสามารถแบ่งขั้นตอนการปฏิบัติเพื่อสู่ความสำเร็จของชีวิตสู่วิถีเศรษฐกิจพอเพียง อย่างเป็นเหตุเป็นผลและเป็นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ได้ดังนี้

1) การจับประเด็นปัญหา

2) การวิเคราะห์สาเหตุของปัญญา

3) การกำหนดขอบเขต เป้าหมายในการแก้ปัญหา

4) การเขียนคำปณิธาน

---

[50]เรื่องเดียวกัน.

[51]ทองทิพภา วิริยะพันธุ์, **เศรษฐกิจพอเพียง ความพอเพียงมวลรวมในประเทศ**, (กรุงเทพมหานคร : สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย, 2541), หน้า 6 - 11.

5) การดำรงความมุ่งหมาย

6) การอดทน อดกลั้น และอดออม

7) การละวางความชั่ว ความทุจริต

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ได้กล่าวถึง แนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลางตามหลักแห่งพระพุทธศาสนา

ความพอเพียง หมายถึง ความมีเหตุผล ความพอประมาณรวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผน และการดำเนินการทุกขั้นตอนและขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐนักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียรมีสติปัญญาและความรอบคอบเพื่อสมดุล และพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และกว้างขวางทั้งทางด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี สรุปได้หลัก 5 ประการดังนี้[52]

1) หลักความมีเหตุผล

2) หลักความพอประมาณ

3) หลักการมีภูมิคุ้มกันที่ดี

4) หลักความรู้

5) หลักคุณธรรม

สุทิน ลีปิยะชาติ ได้กล่าว ถึงการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติ ดังนี้ในระดับครอบครัว บุคคล ความมีวิถีชีวิตที่พอดี ไม่ฟุ่มเฟือย

ในระดับชุมชน ควรร่วมมือกันทำกิจกรรม ร่วมตัดสินใจ พัฒนาเกษตร เรียนรู้ใช้เทคโนโลยีไม่ซับซ้อนเพื่อพัฒนาชุมชน

---

[52]สุนัย เศรษฐ์บุญสร้าง, **แนวทางปฏิบัติ 7 ขั้นสู่วิถีเศรษฐกิจพอเพียง**, พิมพ์ครั้งที่3, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท ซีเอ็ดยูเคชั่น, 2550), หน้า 304.

ในระดับประเทศ ส่งเสริม สร้างสมดุล ทุนสังคมเศรษฐกิจ ทรัพยากร โดยเน้นตลาดในประเทศก่อน เหลือจึงส่งออกไม่ลงทุนมากเกินไป[53]

ประเวศ วะสี ได้กล่าวไว้ว่า เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง พอเพียงในอย่างน้อย 7 ประการด้วยกัน คือ

1) มีความพอเพียงสำหรับทุกคน ทุกครอบครัว ไม่ใช่เศรษฐกิจแบบทอดทิ้งกัน

2) มีจิตใจพอเพียงทำให้รักและเอื้ออาทรคนอื่นได้คนที่ไม่รู้จักพอจะรักคนอื่นไม่เป็นและทำลายมาก

3) สิ่งแวดล้อมพอเพียง มีการอนุรักษ์และเพิ่มพูนสิ่งแวดล้อมทำให้ยังชีพและทำมาหาได้ เช่น การทำเกษตรแบบผสมผสานได้ทั้งอาหารสิ่งแวดล้อมและเงิน

4) ชุมชนเข้มแข็งพอเพียงการรวมตัวกันเป็นชุมชนเข้มแข็งสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ เช่น บัญหาสังคมปัญหาความยากจน บัญหาสิ่งแวดล้อม

5) มีความรู้ คือ มีปัญญาพอเพียงมีการร่วมกันในการปฏิบัติงานมีระบบขั้นตอนในการปฏิบัติงานแสวงหาความรู้เสมอมีวางแผนการ การทำงานและมีการปรับตัวอย่างต่อเนื่อง

6) อยู่บนพื้นฐานของวัฒนธรรมพอเพียงเศรษฐกิจควรสัมพันธ์และเติมโตจากพื้นฐานทางวัฒนธรรม

7) มีความมั่นคงพอเพียงไม่ใช่รูบวาบเดียวจนเดียวรวยแบบกะทันหันส่งผลต่อสุขภาพกายสุขภาพจิตเศรษฐกิจพอเพียงที่มั่นคงจึงทำให้สุขภาพจิตดี[54]

อิระวัชร์ จันทรประเสริฐ ได้นำเสนอแนวคิดในการพัฒนา คือ การจัดสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ เพื่อพัฒนาสู่ความพอมีพอกิน หรือพึ่งตนเองได้ แล้วก้าวสู่กำลังผลิตของสังคมกล่าวคือ

1) การจัดสวัสดิการสังคม และสังคมสงเคราะห์ เพื่อให้ประชากรกลุ่มผู้ประสบปัญหาได้การสงเคราะห์ช่วยเหลือและได้รับบริการขั้นพื้นฐานได้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ตามปกติสามารถอยู่ร่วมกับครอบครัวและชุมชนอย่างเป็นปกติสุข

2) พัฒนาให้พออยู่ พอกินหรือพึ่งพอตนเองโดยมุ่งเน้นให้ประกอบอาชีพการเกษตร

---

[53]สุทิน ลี้ปิยะชาติ, **พระบารมีปกเกล้าฯ**, (กรุงเทพมหานคร:บริษัทธรรมสาร จำกัด, 2550), หน้า 180 - 181.

[54]ประเวศ วะสี, **เศรษฐกิจพอเพียงปดะประชาคม แนวทางพลิกฟื้นเศรษฐกิจสังคม**, อ้างแล้ว, หน้า 5 - 6.

ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ พร้อมกับการฝึกอบรมวิชาชีพที่เหมาะสมตามความถนัดและมีตลาดรับรอง รวมถึงสามารถทำงานในไร่นาหรือชุมชนได้ตลอดทั้งปี กลุ่มประชากรผู้ยากไร้ อันเนื่องมาจากภาวะเศรษฐกิจถดถอย การว่างงาน การถูกเลิกจ้างหรือสาเหตุอื่นซึ่งกระทบต่อครอบครัวต้องได้รับการดูแลเพื่อให้มีงานทำ มีอาชีพและรายได้ซึ่งสามารถดำเนินการได้ 2 ลักษณะ คือ การกลุ่มประกอบอาชีพ และการจ้างงานพัฒนาชุมชนและพัฒนาสิ่งสาธารณูปโภค ซึ่งส่งผลสู่กระบวนการผลิตอย่างอื่น เช่น แหล่งน้ำ แหล่งท่องเที่ยว ถนน ฯ[55]

2.4 สภาพพื้นที่การวิจัย

วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์ เป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ เป็นวิทยาเขตแห่งที่ 2 ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ตั้งอยู่ที่เลขที่ 26 หมู่ 7 ตำบลอ้อมใหญ่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ประวัติโดยสังเขป

ประวัติมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ.2531 พระครูสถิตสีลวัฒน์ (พระอุดมศีลคุณ ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดบุรณศิริ) ได้นำ นางสาวจำรูญ ภูโท และนางจำเริญ ไวยานุวัติ เข้ากราบทูลน้อมถวายที่ดิน จำนวน 62 ไร่เศษ แด่สมเด็จพระญาณสังวรองค์นายกสภามหามกุฏราชวิทยาลัย พร้อมทั้งโอนโฉนดที่ดินแปลงนี้ให้เป็นกรรมสิทธิ์ของมูลนิธิมหามกุฏราชวิทยาลัย และทางมูลนิธิฯได้มอบที่ดินดังกล่าวให้กับสภาการศึกษาฯ เพื่อจัดสร้างเป็นวิทยาเขตแห่งที่ 2

การดำเนินการได้เริ่มขึ้นเมื่อ ประธานกรรมการสภาการศึกษาฯ ได้แต่งตั้งคณะทำงานให้มีหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการก่อสร้าง และดำเนินการในด้านต่าง ๆ ระยะแรกได้สร้างที่พักชั่วคราวคือกุฏิมุงจาก 3 หลัง และศาลา 1 หลัง มีพระภิกษุและสามเณรมาอยู่ประจำ ตอนแรกชาวบ้านเข้าใจว่า ว่าจะมีการสร้างวัดใหม่ จึงเรียกสถานที่นี้ว่า "วัดใหม่คลองแค" และเรียกกันมาจนถึงทุกวันนี้

เมื่อวันที่ 12 มกราคม พ.ศ.2532 สมเด็จพระญาณสังวรฯ ประธานกรรมการได้มาตู่ที่ดินที่จะสร้างวิทยาเขตฯ อย่างไม่เป็นทางการ พร้อมด้วยพระเถระระดับผู้บริหารของสภาการศึกษาฯ มีพระญาณวโรดม เป็นต้น

---

[55]อิระวัชร์ จันทรประเสริฐ,"แนวและประสบการณ์ด้านแรงงานและสวัสดิการสังคม", นิตยสารการประชาสงเคราะห์ 3, (พฤษภาคม-มิถุนายน2541), 16 - 18.

วันที่ 11 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2533 สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช ฯ เสด็จทรงเท
ทองหล่อพระประธาน สำหรับประดิษฐาน ณ ศาลาเอนกประสงค์ วางศิลาฤกษ์หอฉันและกุฏิ
ญสส. และถือวันอันเป็นมงคลนี้ ว่าเป็นวันสถาปนาวิทยาเขตแห่งนี้

ประธานกรรมการ สภาการศึกษาฯ ได้มีคำสั่งที่ 21/2533 ให้จัดตั้งเป็นวิทยาเขตแห่งที่ 2 โดยใช้นามว่า "วิทยาเขตอ้อมน้อย" ซึ่งตั้งอยู่เลขที่ 26 หมู่ที่ 7 ตำบลอ้อมใหญ่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม และมีคำสั่งที่ 19/2534 แต่งตั้งกรรมการบริหาร "วิทยาเขตอ้อมน้อย" ขึ้นหนึ่งชุด

ใน พ.ศ.2537 วิทยาเขตอ้อมน้อย ได้รับพระราชทานนามใหม่จากสมเด็จเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารีว่า "วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์" พร้อมทั้งพระราชทานอักษรพระนามาภิไธย "สธ" เป็นตราประจำวิทยาเขต และได้รับพระราชทานพุทธภาษิตประจำวิทยาเขตว่า "สิริ โภคานมาสโย" แปลว่า "สิริเป็นที่อาศัยแห่งโภคทรัพย์"

อนึ่งได้พระราชทานพระนามาภิไธยให้เป็นนามของมูลนิธิว่า "มูลนิธิสิรินธรราชวิทยาลัย" และศูนย์เด็กเล็กว่า "ศูนย์เด็กเล็กวิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย" กับทรงรับไว้ในพระราชูปถัมภ์

วิทยาเขตแห่งนี้ตั้งขึ้นมาโดยที่มิได้อาศัยวัดใดวัดหนึ่งเหมือนกับวิทยาเขตแห่งอื่น ๆ จึงต้องสร้างที่พักอาศัยสำหรับอาจารย์เจ้าหน้าที่และนักศึกษา ต่อมาเมื่อมีพระภิกษุสามเณรอยู่ประจำ และเพิ่มจำนวนขึ้นทุกปี จึงขอตั้งเป็นวัด กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศจัดตั้งวัด เมื่อวันที่ 27 เมษายน 2541 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานนามวัดว่า "วัดสิรินธรเทพรัตนาราม" และทรงรับไว้ในพระราชูปถัมภ์

วันที่ 7 ธันวาคม พ.ศ.2537 พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้เชิญอักษรพระปรมาภิไธย จปร. ประดิษฐานที่หน้าบันอาคารเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

วันที่ 6 มีนาคม พ.ศ.2538 ตั้งสาขาวิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์สาขา 1 บ้านแพ้ว (ตามคำสั่ง สภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย ที่ 08/2538 ลงวันที่ 6 มีนาคม พ.ศ. 2538)

วันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ.2539 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทรงประกอบพิธีเททองหล่อพระประธาน 2 องค์ เป็นพระนาคปรกขนาด 39 นิ้ว กับพระไพรีพินาศ เฉพาะพระเศียร พระนาคปรกนำไปเป็นพระประธาน ณ หอประชุมอาคาร "หอสมุดสิรินธร" พระไพรีพินาศ นำไปประดิษฐาน ณ ศาลากลางสระน้ำวิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย สาขา 1 บ้านแพ้ว และทรงเปิดอาคารเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และอาคารเรียนศูนย์เด็กเล็กฯ

วันที่ 27 พฤษภาคม พ.ศ.2539 พระราชทานราชานุญาติให้อันเชิญพระนามาภิไธยเป็นนามของวิทยาเขตสาขาแห่งที่ 1 ว่า "วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย" ในพระราชูปถัมภ์ สาขาบ้านแพ้ว

วันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ.2541 สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เสด็จทรงบับศาลา 84 พรรษา

วันที่ 7 ธันวาคม พ.ศ.2537 พระราชทานพระบรมราชานุญาติให้เชิญอักษรพระปรมาภิไธย จปร. ประดิษฐานที่หน้าบันอาคารเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

วันที่ 6 มีนาคม พ.ศ.2538 ตั้งสาขาวิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์สาขา 1 บ้านแพ้ว (ตามคำสั่ง สภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย ที่ 08/2538 ลงวันที่ 6 มีนาคม พ.ศ. 2538)

วันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ.2539 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทรงประกอบพิธีเททองหล่อพระประธาน 2 องค์ เป็นพระนาคปรกขนาด 39 นิ้ว กับพระไพรีพินาศ เฉพาะพระเศียร พระนาคปรกนำไปเป็นพระประธาน ณ หอประชุมอาคาร "หอสมุดสิรินธร" พระไพรีพินาศ นำไปประดิษฐาน ณ ศาลากลางสระน้ำวิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย สาขา 1 บ้านแพ้ว และทรงเปิดอาคารเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และอาคารเรียนศูนย์เด็กเล็กฯ

วันที่ 27 พฤษภาคม พ.ศ.2539 พระราชทานราชานุญาติให้อันเชิญพระนามาภิไธยเป็นนามของวิทยาเขตสาขาแห่งที่ 1 ว่า "วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัย" ในพระราชูปถัมภ์ สาขาบ้านแพ้ว

วันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ.2541 สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เสด็จทรงบับศาลา 84 พรรษา

วันที่ 9 ตุลาคม พ.ศ.2541 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จถวายผ้าพระกฐิน ณ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม และทรงประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์อาคารเรียนศูนย์เด็กเล็ก ฯ

วันที่ 27 สิงหาคม พ.ศ.2542 พระญาณวโรดม อุปนายกสภามหาวิทยาลัย เป็นประธานในพิธีวางศิลาฤกษ์ อาคารหอพัก 84 ปี

วันที่ 9 ตุลาคม พ.ศ.2541 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จถวายผ้าพระกฐิน ณ วัดสิรินธรเทพรัตนาราม และทรงประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์อาคารเรียนศูนย์เด็กเล็ก ฯ

วันที่ 27 สิงหาคม พ.ศ.2542 พระญาณวโรดม อุปนายกสภามหาวิทยาลัย เป็นประธานในพิธีวางศิลาฤกษ์ อาคารหอพัก 84 ปี[56]

---

[56]มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, **คู่มือการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์**, อ้างแล้ว, หน้า 4 – 6.

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นายพิพัฒน์ ยอดพฤติการณ์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การสร้างตัวชี้วัดเพื่อกำหนดระดับความเป็นเศรษฐกิจตามแนวพุทธศาสตร์ วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย โดยมีวัตถุประสงค์ คือ 1)เพื่อการศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างหลักพุทธเศรษฐศาสตร์และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2)เพื่อสร้างตัวชี้วัดกำหนดระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพุทธเศรษฐศาสตร์ 3)เพื่อวิเคราะห์ถึงประโยชน์ชี้วัดที่สร้างขึ้น ในการใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการวิจัยพบว่า "ความสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งระหว่างพุทธเศรษฐศาสตร์และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่สามารถไปสร้างตัวชี้วัด เพื่อกำหนดเป็นหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพุทธเศรษฐศาสตร์และก่อให้เกิดเป็นตัวอย่างและแนวทางในการประยุกต์ ใช้ตัวชี้วัดในระดับต่าง ๆ กระนั้นก็ตาม ผู้วิจัยมักถามตัวเองอยู่เสมอว่าประโยชน์ของการศึกษาตัวชี้วัดตามจุดประสงค์ในการวิจัยครั้งนี้ในการใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการดำเนินชีวิต ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงท้ายที่สุดแล้ว ผู้ที่ดำเนินการชีวิตแนวทางนี้จะได้รับผลลัพธ์เช่นใดอะไรคือจุดหมายสูงสุดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่บุคคลน้อมนำไปปฏิบัติคาดหวังที่จะบรรลุผลได้

อะไรคือจุดหมายสูงสุดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากวิเคราะห์ผลที่คาดว่าจะได้รับในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ฉบับที่มีผู้ประมวลและกลั่นกลองจากพระเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งพระราชทานไว้ในวโรกาสต่าง ๆ รวมทั้งพระราชดำรัสอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องจนได้มีพระบรมราชวินิจฉัยและทรงพระกรุณาปรับปรุงแก้ไข พระราชทานและพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำไปเผยแพร่ได้ มีอยู่ 2 ส่วนด้วยกัน ส่วนที่หนึ่งคือ เพื่อให้สมดุล(ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม) ส่วนที่สอง ปรากฏ 2 แห่งซึ่งมีความหมายไปในทิศทางเดียวกัน คือ เพื่อให้ทันต่อโลกยุคโลกาภิวัฒน์และเพื่อให้พร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมโลกภายนอกเป็นอย่างดีแต่จากผลที่คาดว่าจะได้รับ ที่ทางสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้เรียบเรียงไว้เพิ่มเติมในเอกสารเผยแพร่"เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร"ระบุว่า ผลที่คาดได้รับจากการนำปรัชญา

เศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี[57]

พระมหาสง่า พลสงคราม ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "เปรียบเทียบเศรษฐศาสตร์เชิงพุทธกับเศรษฐกิจพอเพียงในสังคมไทย" สาขาศาสนาเปรียบเทียบ หลักสูตรอักษรศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล โดยมีวัตถุประสงค์ คือ (1) เพื่อการศึกษาหลักคำสอนเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์เชิงพุทธในพระพุทธศาสนา (2) เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงในสังคมไทย และ (3) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบแนวความคิดเศรษฐศาสตร์เชิงพุทธเศรษฐกิจพอเพียงในสังคมไทย

ผลการวิจัยพบว่า เศรษฐศาสตร์เชิงพุทธมิได้เริ่มจากสมมติฐานทางเศรษฐศาสตร์แต่เป็นหลักคำสอนเกี่ยวกับธรรมะ ในฐานะเป็นปัสฉาน ให้เกิดดุลยภาพระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ มนุษย์กับสังคมและกายกับจิต ตามหลักปฏิบัติสัมมาอาชีวะโดยใช้สติปัญญาควบคุมและกำหนดเป้าหมายของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ให้ดำเนินไปสู่การมีคุณภาพชีวิตและจิตวิญญาณ ส่วนเศรษฐกิจพอเพียง มุ่งเน้นความพอเพียงของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เริ่มจากการผลิตบนพื้นฐานการพึ่งตนเอง ตามแนวทฤษฎีใหม่ ขั้นที่ (1) พึ่งตนเองระดับครอบครัวด้วยการจัดสรรพื้นที่และแหล่งน้ำให้เหมาะสมกับการผลิต (2) การรวมกลุ่มระดับชุมชน ในรูปสหกรณ์ (3) ธุรกิจชุมชน ขยายโครงสร้างการผลิตและการค้าร่วมกับภาครัฐและเอกชน และจุดร่วมที่สำคัญ คือ มิติทางด้านสังคมและจริยธรรม ได้แก่ ความสัมพันธ์ในชุมชนการพึ่งตนเอง การรวมกลุ่มการแบ่งปันเหล่านี้บ่งบอกถึงจริยธรรม คือ ความสามัคคี ความพอเพียง และความเสียสละทำให้ปัจเจกบุคคลสามารถพัฒนาศักยภาพและยกระดับคุณธรรมตนเองได้คณะเดียวกันก็เป็นทุนทางสังคม ที่จะให้ชุมชนมีความเข้มแข็งสามารถพึ่งตนเอง

ส่วนที่แตกต่างกัน คือ เศรษฐศาสตร์เชิงพุทธ มีคำสอนที่แสดงถึงโครงสร้างของความสัมพันธ์ในระบบชีวิตมนุษย์และกีสัตว์ ในฐานะสรพชีวิตที่มีค่าแบบองค์รวมแต่เศรษฐกิจพอเพียง มีแนวคิดที่แสดงถึงระบบโครงสร้างการผลิตที่สอดคล้องกับการบริโภค บนพื้นฐานของการดำรงชีพได้อย่างยั่งยืน และ สอดคล้องในระบบนิเวศ จะเห็นได้ว่า เศรษฐศาสตร์เชิงพุทธได้เสนอหลักศีลธรรมเพื่อใช้ในการดำเนินชีวิตให้เกิดความพอดี ส่วนเศรษฐกิจพอเพียงได้เน้นระบบโครงสร้างทางเศรษฐกิจ ที่สอดคล้องกันระหว่างการผลิตกับการบริโภคบนพื้นฐานการพึ่งตนเอง

---

[57]พิพัฒน์ ยอดพฤติการณ์, "การสร้างตัวชี้วัดเพื่อกำหนดระดับของความเป็นเศรษฐกิจตามแนวพุทธเศรษฐศาสตร์", **วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย), 2549, หน้า 188.

ระดับครอบครัว ชุมชนและสังคมมีแนวคิดเศรษฐศาสตร์เชิงพุทธมุ่งให้ปฏิบัติสามารถตน เพื่อที่จะสนองความต้องการให้ถูกต้อง ตามหลักแห่งการดับทุกข์อันเนื่อง ตั้งแต่พื้นฐาน คือ การสร้างฐานะทางเศรษฐกิจด้วยความหมั่นเพียรและเก็บออม ส่วนเศรษฐกิจ ขั้นสูงสุด คือ การฝึกใช้ปัญญาพิจารณาคุณค่าที่แท้จริงและรูปแบบที่ดีที่สุด จากการตอบสนองตอบของความต้องการให้กลับมาเป็นภูมิปัญญา พร้อมกับการกระจายอย่างที่มีคุณค่า โดยใช้พุทศาสตร์เป็นรากฐาน ส่วนการส่งเสริมผู้นำท้องถิ่นได้ชี้ถึงความทุกข์ สาเหตุและวิธีแก้ไขโดยการประยุกต์แนวคิดอันจะนำไปสู่การดำเนินกิจธรรม เพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมดังนั้น แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่ถือว่าเป็นมิติใหม่ทางด้านความคิดและทางเลือกด้านเศรษฐกิจ สังคมและจริยธรรมจากการดำเนินกิจกรรมระดับครอบครัว ดำรงชีพเกษตรกรตามการหลักพึ่งตนเอง มีความพอเพียงตามอัตภาพและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีความสุขตามฐานะ พอมี พอกิน พอใช้ระดับชุมชนมุ่งเกษตรกรรมรวมพลังกันในรูปของกลุ่มหรือสหกรณ์ โดยร่วมแรงร่วมใจในการผลิต การตลาด ด้วยความร่วมมือของหน่วยงานราชการมูลนิธิและเอกชนทำให้เกิดพลังของชุมชนเกิดการพัฒนาการอยู่ร่วมกันเกิดความสามัคคี ระดับสังคมภาครัฐและเอกชนจัดตั้ง การบริหารนโยบายปรยุกและธุรกิจชุมชน[58]

พระมหาศิริวัฒน์ อริยเมธี (จันต๊ะ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "การศึกษาเชิงวิเคราะห์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงจากมุมมองพระพุทธศาสนา"พบว่า เศรษฐกิจพอเพียงได้แก่เศรษฐกิจที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความดี พออยู่ พอใช้ยึดหลักมัชเฌมาปฏิปทา ในการดำเนินชีวิต มีดุลยภาพระหว่างชีวิตกับสิ่งต่าง ๆ ที่ชีวิตเข้าไปเกี่ยวข้อง ดำเนินชีวิตแบบพอมีพอกินเป็นสัมมาอาชีวะก่อนเป็นเบื้องต้น จากนั้นจึงพัฒนาไปสู่การกินดีอยู่ดี เศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดที่มีหลักการช่วยพัฒนาชีวิตมนุษย์และสังคมให้มุ่งไปสู่ความยั่งยืนด้วยการรู้จักตนเอง พึ่งตนเอง พอเพียง พอประมาณ ไม่โลภมาก ไม่ประมาท มีเหตุผลในการดำเนินชีวิต ในส่วนของเศรษฐกิจพอเพียงกับหลักพุทธธรรม ผลการวิจัยพบว่าแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับหลักพุทธธรรมมีความสัมพันธ์กันในด้านต่าง ๆ คือ ด้านปรัชญา ด้านโครงสร้าง และด้านกระบวนการ กล่าวคือ พระพุทธศาสนาในส่วนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเศรษฐกิจที่เรียกว่า เศรษฐกิจแนวพุทธและเศรษฐกิจพอเพียงต่างมีปรัชญาอันประกอบด้วยหลักการและอุดมการณ์ด้านเศรษฐกิจที่เป็นไปด้วยกันอย่างกลมกลืนประสาน

---

[58]พระมหาสงำ พลสงคราม, "เปรียบเทียบเศรษฐศาสตร์เชิงพุทธกับเศรษฐกิจพอเพียงในสังคมไทย", **วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตร์มหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล), 2542, หน้า 126.

เชื่อมโยงกัน คือ เป็นระบบเศรษฐกิจที่มีความเป็นธรรมสูง คำนึงถึงประโยชน์ตนและประโยชน์ของส่วนรวมอย่างเป็นธรรม เป็นระบบเศรษฐกิจที่เป็นองค์รวม ไม่มองเรื่องของเศรษฐกิจแบบแยกเป็นส่วน ๆ ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจตามหลักมัชฌิมาปฏิปทาโดยเริ่มจากสัมมาทิฐิ มีความเห็นถูกต้อง สัมมาวาจา วจีสุจริต สัมมากัมมันตะ กายสุจริต สัมมาอาชีวะ กลมกลืนประสานเชื่อมโยงกัน คือ เป็นระบบเศรษฐกิจที่มีความเป็นธรรมสูง คำนึงถึงประโยชน์ตนและประโยชน์ของส่วนรวมอย่างเป็นธรรม เป็นระบบเศรษฐกิจที่เป็นองค์รวม ไม่มองเรื่องของเศรษฐกิจแบบแยกเป็นส่วน ๆ ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ตามหลักมัชฌิมาปฏิปทาโดยเริ่มจากสัมมาทิฐิ มีความเห็นถูกต้อง สัมมาวาจา วจีสุจริตสัมมากัมมันตะ กายสุจริต สัมมาอาชีวะ เลี้ยงชีพชอบ ไม่ประมาท ยึดหลักความสมดุล 3 และการ คือ ความสมดุลระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ มนุษย์กับมนุษย์ และวัตถุกับจิตใจ[59]

มัทนา พันทวี ได้ศึกษาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ผลการวิจัยพบว่า แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามีความสอดคล้องกันในด้านต่าง ๆ คือ ด้านปรัชญา ด้านโครงสร้างและด้านกระบวนการ กล่าวคือ พระพุทธศาสนาในส่วนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเศรษฐกิจที่เรียกว่าเศรษฐกิจแนวพุทธและเศรษฐกิจพอเพียงต่างมีปรัชญาอันประกอบด้วยหลักการและอุดมการณ์ด้านเศรษฐกิจที่เป็นไปด้วยกันได้อย่างกลมกลืนประสานเชื่อมโยงกัน คือ เป็นระบบเศรษฐกิจที่มีความเป็นธรรมสูง คำนึงถึงผลประโยชน์และประโยชน์ของส่วนรวมอย่างเป็นธรรม เป็นระบบเศรษฐกิจที่เป็นองค์รวมไม่มองเรื่องเศรษฐกิจแบบแยกเป็นส่วน ๆ ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจตามหลักมัชฌิมาปฏิปทา โดยเริ่มจาก สัมมาทิฐิ มีความเห็นถูกต้อง สัมมาวาจา วจีสุจริต สัมมากัมมันตะ กายสุจริต สัมมาอาชีวะ เลี้ยงชีพโดยชอบ ไม่ประมาท ยึดหลักความสมดุล 3 ประการ คือ ความสมดุลระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ มนุษย์กับมนุษย์และวัตถุกับจิตใจ ส่วนในด้านโครงสร้างเศรษฐกิจแนวพุทธและเศรษฐกิจพอเพียง ต่างมีโครงสร้างที่ประสานสัมพันธ์กันกล่าวคือ กรอบแนวคิดของเศรษฐกิจทั้ง 2 ข้างต้น ตั้งอยู่ที่ความพอดี พอประมาณ ไม่สุดโต่ง ไม่โลภมากและไม่เบียดเบียนผู้อื่น เป็นวิธีคิดและวิธีสันโดษ ธรรมเป็นตัวกำหนดควบคุมให้ดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง ให้ความสำคัญแก่ชีวิตทั้ง 2 ด้าน คือ ทั้งด้านจิตวิสัยและด้านวัตถุวิสัย บนความพอเพียง และด้านกระบวนการ เศรษฐกิจแนวพุทธและเศรษฐกิจ

---

[59]พระมหาศิริวัฒน์ อริยเมธี," การศึกษาเชิงวิเคราะห์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงจากมุมมองพระพุทธศาสนา ",วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย), 2546, 109 หน้า.

พอเพียงมีกระบวนการที่สัมพันธ์สอดคล้องกันโดยต่างมีกิจกรรมเศรษฐกิจ คือการผลิต การบริโภค การแลกเปลี่ยนซื้อขาย และการจัดสรรผลผลิต ที่พยายามปรับทัศนะของคนให้เห็นความสำคัญของความสงบสุขด้านจิตใจมากกว่าความสุขที่เกิดจากวัตถุเงินตรายึดหลักความสมดุล[60]

กังสดาล อยู่เย็น ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "พลวัตชุมชนบ้านเปรียในภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง" ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกส่วนหนึ่งได้มีความพยายามปรับเปลี่ยนวิถีการดำรงชีวิตและรูปแบบการผลิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงด้วย โดยใช้รูปแบบการผลิตแบบเกษตรทางเลือก เข้ามาปฏิบัติ การบริโภคที่มีความเรียบง่าย โดยคำนึงถึงสุขภาพและสิ่งแวดล้อม มีการพัฒนาขีดความสามารถในการเรียนรู้อย่างเท่าทันในความสัมพันธ์กับบุคคลภายนอกได้ใช้ความเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในชุมชน ในการแบ่งสันปันส่วน ปัจจัยการผลิตให้แก่ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้านและชุมชน การศึกษาได้พบว่าปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อลักษณะเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านเปรีย คือ ผู้นำ กลุ่มและองค์กร กระบวนการเรียนรู้ ค่านิยม การดำเนินชีวิตด้านสังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี ภูมิปัญญาทรัพยากรธรรมชาติ และการดำเนินชีวิตเศรษฐกิจ และภาวะหนี้สิน[61]

ธีรพงศ์ มหาวีโร ได้กล่าวไว้ว่า เศรษฐกิจพื้นฐาน หมายถึง เศรษฐกิจที่คำนึงถึงการทะนุบำรุงพื้นฐานของตัวให้เข้มแข็งทั้งทางสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจพื้นฐานของสังคม ก็คือ ชุมชน เพราะฉะนั้นเศรษฐกิจพื้นฐานกับเศรษฐกิจชุมชน คือ อย่างเดียวกัน

เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง พอเพียงสำหรับทุกคน มีธรรมชาติเพียงพอ มีความรักพอเพียง มีปัญญาพอเพียง เมื่อทุกอย่างพอเพียงก็เกิดความสมดุล จะเรียกว่า เศรษฐกิจสมดุลก็ได้เมื่อสมดุลเป็นปกติ สบายไม่เจ็บไข้ ไม่วิกฤต เศรษฐกิจพื้นฐานกับเศรษฐกิจชุมชนล้วนมุ่งไปสู่เศรษฐกิจพอเพียง ข้อสำคัญ เมื่อพูดถึงเศรษฐกิจพื้นฐานต้องไม่มองเรื่องเศรษฐกิจแบบแยกส่วน แต่เป็นเศรษฐกิจที่อยู่บนความเข้มแข็งของสังคม หรือชุมชน อาศัยการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน เป็นเครื่องมือพัฒนาเศรษฐกิจเชื่อมโยงกับวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ลักษณะ 5 ประการที่เป็นปัจจัยสำคัญของเศรษฐกิจพื้นฐาน คือ

---

[60]มัทนา พันทวี, "แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำริ กับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา", **สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**,(บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหามงกุฎราชวิทยาลัย), 2549, 105 หน้า.

[61]กังสดาล อยู่เย็น, "พลวัตชุมชนบ้านเปรียในภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง", **วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต**,(บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์), 2544, 120 หน้า.

1) เป็นเศรษฐกิจสำหรับคนทั้งมวล ไม่ใช่เศรษฐกิจที่สร้างความร่ำรวยให้คนส่วนน้อยแต่ทิ้งคนส่วนใหญ่ให้ยากจน

2) มีพื้นฐานอยู่ที่ความเข้มแข็งของชุมชน

3) มีความเป็นบูรณการ คือ ไม่ใช่เป็นเรื่องเศรษฐกิจโดด ๆ แต่เชื่อมโยงกับสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมพร้อมกันไป

4) อยู่บนพื้นฐานความเข้มแข็งของตนเอง

5) การจัดการ และนวัตกรรมต่าง ๆ เพื่อเพิ่มเติมความก้าวหน้าให้แก่เรื่องพื้นฐานทำให้มีพลวัตอย่างไม่หยุดนิ่ง[62]

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นกรอบแนวความคิดและทิศทางการพัฒนาระบบเศรษฐกิจมหาภาคของไทย ซึ่งบรรจุอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 เพื่อมุ่งการพัฒนาที่สมดุล ยั่งยืนและมีภูมิคุ้มกัน เพื่อความอยู่ดีมีสุข มุ่งสู่สังคมที่มีความสุขอย่างยั่งยืน.

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนี้ ได้รับการเชิดชูสูงสุด จากองค์การสหประชาชาติ (UN) โดยนายโคฟี อันนัน ในฐานะเลขาธิการองค์การสหประชาชาติ ได้ทูลเกล้าฯ ถวายรางวัลThe Human Development Lifetime Achievement Award แก่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเมื่อ 26 พฤษภาคม 2549 และได้มีปาฐกถาถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงว่าเป็นปรัชญาที่สามารถเริ่มได้จากการสร้างภูมิคุ้มกันในตนเอง สู่หมู่บ้าน และสู่เศรษฐกิจในวงกว้างขึ้นในที่สุด เป็นปรัชญาที่มีประโยชน์ต่อประเทศไทย และนานาประเทศ โดยที่องค์การสหประชาชาติได้สนับสนุนให้ประเทศต่าง ๆ ที่เป็นสมาชิก 166 ประเทศยึดแนวทางสู่การพัฒนาแบบยั่งยืน

สรุป ได้ว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีความสำคัญ ดังนี้

1) เป็นรากฐานที่สำคัญของชีวิตแต่ละคน ให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้องตั้งตนได้ในทางเศรษฐกิจ อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และเป็นประโยชน์

2) เป็นรากฐานที่สำคัญของสังคม ทำให้สังคมมีความปกติสุข ไม่เบียดเบียนมีความเมตตา เอื้ออาทรต่อกัน ไม่มีการขัดแย้งแตกความสามัคคี

---

[62]ธีรพงศ์ มหาวีโร, **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่** 10, (พ.ศ. 2550 - 2554), (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เดอะบุคส์, 2550), หน้า 22 - 23.

3) เป็นรากฐานที่สำคัญของประเทศชาติ ทำให้การบริหารประเทศมีความโปร่งใส ปราศจากการทุจริตคอรัปชั่น มีการใช้อำนาจที่เป็นธรรมเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ประเทศชาติมีความเจริญรุ่งเรือง ก้าวหน้าอย่างสมดุลและยั่งยืน[63]

ทรงชัย ติยานนท์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง"ทัศนะของเกษตรกรในการสร้างความมั่นคงทางรายได้ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง"ผลการวิจัยพบว่า ประชากรที่ศึกษาส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-50ปี ร้อยละ 40.4 มีสภาพสมรส ร้อยละ 94.7 มีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 62.8 จำนวนสมาชิกในครอบครัว ส่วนใหญ่ 4-6 คน ร้อยละ 56.3 โดยแยกเป็นสมาชิกของครอบครัวที่ไม่สามารถเป็นแรงงานได้ 1-3 คน ร้อยละ 85.1 และสมาชิกที่สามารถเป็นแรงงานได้ 1-3 คนร้อยละ 75 ด้านอาชีพของเกษตรกร ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพกสิกรรมเป็นหลัก ร้อยละ 92 โดยมีรายได้ 10,0001-20,000 บาท และส่วนใหญ่มีอาชีพเสริม คือ การเลี้ยงสัตว์ เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ ร้อยละ 74.5 และพบว่าเกษตรกรต้องซื้อหาอาหารมาบริโภค เนื่องจากสามารถผลิตเองได้น้อย ร้อยละ 79.8 ภาวะสุขภาพส่วนใหญ่แข็งแรงร้อยละ 98.9 ความรู้ของเกษตรกร ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงพบว่า ส่วนใหญ่รู้จักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ร้อยละ 69.7 โดยรับทราบจากแหล่งข้อมูล โทรทัศน์ ร้อยละ 66.0 ในการได้รับการอบรมเรื่องแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการอบรม ร้อยละ 84.0 รวมทั้งไม่เคยได้ไปศึกษาดูงาน ด้านเกษตรทฤษฎีใหม่ ร้อยละ 87.8 ความรู้ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ในด้านการบริโภคพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เข้าใจว่า แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเรื่องขอการกินอยู่อย่างประหยัดเหมาะสมกับรายได้ ร้อยละ 96.8 ในด้านสิ่งแวดล้อม การผลิตโดยแรงงานแทนเครื่องจักรเป็นการลดมลภาวะ มีผลทำให้สิ่งแวดล้อม ร้อยละ 90.4 ในของสุขภาอนามัย การบริโภคอาหารที่ปราศจากสารเคมี มีผลทำให้สุขภาพอนามัยดี ร้อยละ 92.6 ในด้านที่เกี่ยวข้องกับรายได้ พบว่า เกษตรกรตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงทำให้เกิดการงดใช้สารเคมีซึ่งเป็นการลดต้นทุนการผลิต ร้อยละ 91.5 ด้านความพึงพอใจในชีวิตเกษตรร้อยละ 92.0 มีความรู้ว่า หากชุมชนทำการเกษตรตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงทำให้มีความพึงพอใจในชีวิต ในด้านความสามัคคีในชุมชนพบว่า ร้อยละ 93.6 มีความรู้ว่าความสามัคคีจะทำให้ชุมชนแข็งแรงพึ่งตนเองได้ และสามารถเป็นที่พึ่งของผู้ด้อยโอกาสในชุมชนได้ ในด้านการปฏิบัติกิจกรรมตามแนวคิดเศรษฐกิจ

---

[63]กองประชาสัมพันธ์สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงาน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, **"สหประชาชาติถวายราชสดุดี พระมหากษัตริย์นักพัฒนา"**, วารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, ปีที่ 4 ฉบับที่ 3 (กรกฎาคม - กันยายน 2549), หน้า 48 - 60.

พอเพียงในภาพรวมของการปฏิบัติพบว่า เกษตรกรมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยโดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 0.8 และในภาพรวมของทัศนะในการประกอบอาชีพทางการเกษตรส่วนใหญ่ร้อยละ 81.9 มีทรรศนะที่ดี[64]

ไพฑูรย์ พัชร์อาภา ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "ความมั่นคงทางรายได้ของแรงงานภาคเกษตรกรรมตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ศึกษาเฉพาะกรณีสมาชิกนิคมสร้างตนเองโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานโครงการฯ ใช้เป็นมาตรการบรรเทาปัญหาการว่างงานแก่ผู้ถูกเลิกจ้าง ผู้ว่างงานที่อพยพกลับภูมิลำเนา เนื่องจากภาวะวิกฤตเศรษฐกิจในนิคมสร้างตนเองโนนสัง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 โดยสนับสนุนการขุดสระน้ำให้แก่สมาชิก และส่งเสริมการประกอบอาชีพทางการเกษตรตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ในรูปแบบเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ เพื่อให้สมาชิกมีงานทำ และมีรายได้เลี้ยงตนเอง และครอบครัวในลักษณะ " พออยู่ พอกิน " สมาชิกส่วนใหญ่มีความรู้ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมากว่าการประกอบอาชีพตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง สามารถสร้างความมั่นคงทางรายได้ให้แก่ครอบครัวของตนเองได้โดยมีสมาชิก ร้อยละ 93.7 แสดงความประสงค์ที่จะยึดแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพทางการเกษตรต่อไปและผลการทดสอบความสัมพันธ์โดยสถิติค่า Phi and Cramer's v พบว่าความรู้ การปฏิบัติกิจกรรมทัศนะในการประกอบอาชีพทางการเกษตรตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสร้างความมั่นคงทางรายได้ และรายได้หลักต่างมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นการปฏิบัติกิจกรรมไม่มีความสัมพันธ์กับรายได้หลัก[65]

รัฐสฐิภย์ สุจริต ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในการเนินชีวิตของข้าราชการชั้นประทวนตำรวจภูธรจังหวัดยโสธร ผลจากการศึกษาพบว่าข้าราชการตำรวจชั้นประทวนตำรวจภูธรจังหวัดยโสธรมีการประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต

---

[64]ทรงชัย ติยานนท์, " ทัศนะของเกษตรกรในการสร้างความมั่นคงทางรายได้ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ",**สารนิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต**,(บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์), 2542, 98 หน้า.

[65]ไพฑูรย์ พัชร์อาภา, "ความมั่นคงทางรายได้ของแรงงานภาคเกษตรกรรมตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ศึกษาเฉพาะกรณีสมาชิกนิคมสร้างตนเองโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู", **วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์),2547, 105 หน้า.

ในการดำเนินชีวิตในระดับมากทั้งภาพรวม และรายได้ทั้งสามด้าน ลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ คือ ด้านความมีเหตุผล ด้านสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว และด้านพอประมาณ และจากการศึกษาและรายได้ทั้งสามด้านลำดับความเฉลี่ยจากสูง ด้านความมีเหตุผล ด้านการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว และด้านความพอประมาณและจากการศึกษาเรียบเทียบการนำแนวคิดไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนตามตามตัวแปรอิสระ พบว่าการประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มลักษณะการปฏิบัติหน้าที่กลุ่มราชการศึกษา กลุ่มอายุราชการ กลุ่มสถานที่พักอาศัยในปัจจุบัน และกลุ่มรายได้อื่น ๆ นอกจากเงินเดือนประจำไม่แตกต่าง ส่วนกลุ่มมีที่ดินทำกินของตนเองหรือภรรยาในอำเภอหรือใกล้เคียงพื้นที่ปฏิบัติงานและกลุ่มสภาพหนี้แตกต่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้กล่าวถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผลการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว การดำเนินชีวิตในทางสายกลางต้องอาศัยความรอบรู้และมีคำนึกในคุณธรรมเพื่อสร้างความพร้อมรองรับความเปลี่ยนแปลงของสังคม ซึ่งข้าราชการตำรวจชั้นประทวนตำรวจภูธรจังหวัดยโสธรได้นำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างดีเพื่อช่วยยกระดับคุณภาพให้ดียิ่งขึ้นไป[66]

อภิชัย พันธ์เสน โครงการวิจัยและพัฒนาขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อแก้ปัญหาความยากจนและการพัฒนาที่ยั่งยืน พบว่า"การสร้างความรู้ในระดับ มหาภาคที่เกี่ยวข้องกับนโยบายและการปฏิบัติตามนโยบายของรัฐทั้งในระดับประเทศจนถึงระดับท้องถิ่น เช่น นโยบายหนี้สินของชาวชนบทในฐานะที่เป็นสาเหตุของความยากจน รัฐบาลมีบทบาทในการสร้างหนี้สินอย่างไร การสร้างหนี้สินอย่างไร การสร้างความรู้ให้กับชุมชนที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนในลักษณะเศรษฐกิจพอเพียงเน้นการส่งเสริมการตลาดในท้องถิ่น โครงการวิจัยและพัฒนาระบบแลกเปลี่ยนชุมชนเพื่อการพึ่งตนเองในระยะที่สองการพัฒนาฐานข้อมูลให้มีความทันสมัยสอดคล้องกับการดำเนินการตามเศรษฐกิจ การสร้างองค์ความรู้ในลักษณะวิจัยพื้นฐาน และสุดท้าย งานวิจัยพัฒนาเพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์แบบมีส่วนร่วม ให้มีการทดลองปฏิบัติทุกฝ่ายทั้งรัฐบาล เอกชนและรัฐบาล[67]

---

[66]รัสลิฏย์ สุจริต, "การประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของข้าราชการชั้นประทวน : ศึกษาเฉพาะกรณีตำรวจภูธร จังหวัดยโสธร", **สารนิพนธ์ศาสนาศาสตร์มหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), 2550, 101 หน้า.

[67]รายงานความก้าวหน้าชุดวิจัยและพัฒนาเพื่อขับเคลื่อน**เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อแก้ไข**ปัญหาความยากจนและการพัฒนาที่ยั่งยืน, <http:// www.sufficencyeconomy.org/show>

ศรีศักดิ์ จามรมาน และคณะ ศึกษาวิจัยเรื่อง "แรงงานไทยกับการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษาเปรียบเทียบกลุ่มผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมกับประชาชนทั่วไป ในเขตกรุงเทพปริมณฑล" วัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความคิดเห็นของประชาชนทั่วไปและผู้ใช้แรงงานที่มีต่อความคิดและใช้ชีวิตโดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มผู้ใช้แรงงานและประชาชนทั่วไปส่วนใหญ่ คิดว่ากำลังใช้ชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง ในขณะที่กลุ่มผู้ใช้แรงงานและประชาชนทั่วไป ส่วนน้อยที่ไม่ได้คิดว่าขณะนี้ไม่ได้ใช้ชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง

แม้ส่วนใหญ่ทั้งสองกลุ่มได้ระบุว่ากำลังใช้ชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง แต่เมื่อไปตัวชี้วัดทัศคติและการใช้ชีวิตที่ไม่สอดคล้องกับดัชนีชี้วัดเศรษฐกิจพอเพียงหลายตัวด้วยกันเช่น ส่วนใหญ่กลุ่มผู้ใช้แรงงานยังคงซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาล หรือหวยได้ดินอยู่ ในคณะที่กลุ่มผู้ใช้แรงงานและประชาชนทั่วไปไม่ถึงครึ่งที่บอกว่าไม่มีเงินเดือนตอนนี้ จะไม่ลำบากเดือดร้อนต่อผู้อื่นยิ่งไปกว่านั้นกลุ่มผู้ใช้แรงงานและประชาชนทั่วไป เป็นเพียงส่วนน้อยที่บอกว่าขณะนี้มีเงินเก็บออมเป็นจำนวนที่มากกว่าเงินเดือนที่ได้รับอยู่ในขณะนี้

ทัศนคติที่เป็นดังบันทอนเศรษฐกิจแบบพอเพียง ทั้งผู้ใช้แรงงานและประชาชนทั่วไปส่วนใหญ่คิดว่าการแข่งขันเพื่อเอาชนะทางธุรกิจสู่ความร่ำรวยเป็นปกติธรรมดา โดยคิดว่าการทุจริตคอรัปชั่นในกลุ่มผู้ประกอบธุรกิจเป็นเรื่องปกติธรรมดา

ในด้านการปฏิบัติต่อผู้อื่น พบว่ามีการกระทำความดีที่ผ่านมา เช่นการบริจาค ทำทาน ดูแลพ่อแม่ที่แก่ราภาพ เป็นคนดีช่วยพ่อแม่ทำงาน ซื่อสัตย์ ไม่คดโกง ไม่สร้างความเดือดร้อนให้บุคคลอื่นไม่เอาเปรียบผู้อื่น ส่งเสียญาติเรียนหนังสือ ขยันอดทน

จากการศึกษาในครั้งนี้จะเห็นได้ว่า ผู้ใช้แรงงานและประชาชนส่วนใหญ่คิดว่าตัวเองใช้ชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในขณะนี้ แต่เมื่อศึกษารายละเอียดถึงทัศนะคติชีวิตพบว่ามีหลายอย่างที่ขัดกับหลักการใช้ชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งกลุ่มผู้ใช้แรงงานและประชาชนทั่วไปมีความเสี่ยงต่อการล่มสลายในการดำเนินชีวิตคืออาจจะดำรงชีวิตต่อไป ด้วยความยากลำบากต้องสร้างความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น

ข้อเนอแนะครั้งนี้ ได้เสนอต่อสาธารณะชนให้ตระหนักและนำหลักการใช้ชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้กับการจับจ่ายใช้สอยแบบไม่ประมาท ขยันทำงานอย่างหนัก รู้จัก

เก็บออม ซื้อสินค้าที่เกิดประโยชน์ใช้สอยอย่างแท้จริง ตั้งอยู่บนหลักการคิดอย่างมีเหตุผลไม่ควรคิดฝันกับโอกาสที่เกิดขึ้นน้อยมาก เช่นการพนันซึ่งขัดกับหลักการใช้ชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง[68]

กันยิกา เจตนเสน ศึกษาปัจจัยพฤติกรรมการบริโภคสินค้าไทยของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาจากสถาบันราชภัฏสวนดุสิตและมหาวิทยาลัยสยาม จำนวนทั้งสิ้น 188 คน"ผลของการศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภคสินค้าไทยของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานครโดยรวมอยู่ในระดับที่สูงเป็นส่วนมาก ปัจจัยทางด้านสถาบันการศึกษารายได้ต่อเดือนและทัศนคติต่อสินค้าไทย ส่วนอายุจำนวนสมาชิกในครอบครัวความสัมพันธ์ภายในครอบครัว และพฤติกรรมการเปิดข่าวสารไม่มีผลต่อพฤติกรรม การซื้อสินค้าไทยของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร ข้อเสนอแนะจากการศึกษาควรมีการประชาสัมพันธ์ รณรงค์ให้คนไทยใช้สินค้าไทย โดยผ่านสื่อต่าง ๆ รวมทั้งรัฐบาลควรเร่งการส่งเสริมการผลิตสินค้าอย่างจริงจัง[69]

ฤทัย บุญเอกบุศย์ ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการบริโภคของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลและมีความสำคัญต่อผู้บริโภคของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร จากกลุ่มตัวอย่าง 3 สถาบัน คือ นักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐระบบเปิด ได้แก่ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และนักศึกษาที่อยู่ในระบบปิดได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และนักศึกษาที่ระดับปริญญาตรีที่อยู่ในมหาวิทยาลัยเอกชนได้แก่ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย รวมทั้งสิ้น 200 คน

ผลของการศึกษาพบว่า นักศึกษานิยมเลือกซื้อสิ่งของเครื่องใช้ประจำตัวที่ศูนย์การค้าเป็นส่วนใหญ่ นักศึกษาจะพิจารณาจากประโยชน์ใช้สอย มีการเปรียบเทียบราคาก่อนซื้อ ไม่ค่อยยึดตามแฟชั่น ยกเว้นการซื้อเสื้อผ้าที่นักศึกษายึดตามแฟชั่น ด้านการรับประทานอาหารส่วนใหญ่รับประทานที่บ้าน การท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไปตามศูนย์การค้า ส่วนใหญ่นิยมไปเที่ยวศูนย์การค้าด้วยกันในกลุ่มเพื่อน ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ภายในครอบครัว และด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนอยู่

---

[68]ศรีศักดิ์ จามรมาน และคณะ, "แรงงานไทยกับการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาเปรียบเทียบกลุ่มผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมกับประชาชนทั่วไปในเขตกรุงเทพมหานคร", **รายงานการวิจัย**, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ), 2549, 130 หน้า.

[69]กันยิกา เจตนเสน,พฤติกรรมการบริโภคสินค้าไทยของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร, **ภาคนิพนธ์ ปริญญาพัฒนาบริหารศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนาบริหารศาสตร์), 2546, บทคัดย่อ.

ในระดับปานกลาง สื่อที่นักศึกษาให้ความสนใจมากที่สุดคือ โทรทัศน์ รองลงมาวิทยุ และหนังสือพิมพ์ นักศึกษานิยมดูจากสื่อโทรทัศน์มากที่สุดคือละคร ภาพยนตร์ รายการเกมส์โชว์ ส่วนรายการจากสื่อ วิทยุ นิตยสาร หนังสือพิมพ์ นักศึกษาให้ความสนใจมากที่สุด ดนตรีและแฟชั่น ข่าวบันเทิง วาไรตี้ ส่วนข่าวการเมืองและเศรษฐกิจเป็นสิ่งที่นักศึกษาให้ความสำคัญน้อยกว่าปัจจัยทางวุฒิภาวะทางอารมณ์ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการมีพลังและแรงจูงใจอยู่ในระดับสูงจากปัจจัยทั้งหมด ได้แก่ เพศ อายุ สถาบันการศึกษา ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ความสัมพันธ์กับเพื่อน อิทธิพลจากสื่อ และวุฒิภาวะทางอารมณ์ ไม่มีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครในภาพรวม[70]

ธนพร แดงขาว ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการบริโภคสินค้าของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา ได้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัยศรีปทุม จำนวน 124 คน ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีค่านิยมที่เรียบง่าย อยู่ในระดับปานกลาง โทรทัศน์คือสื่อที่ใช้มากที่สุด ซึ่งอิทธิพลการโฆษณาสินค้ามีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าในระดับปานกลาง พฤติกรรมการบริโภคต่างกันในกลุ่มวัยรุ่นที่เรียนขณะต่างกัน สำหรับกลุ่มวัยรุ่นที่ใช้ชีวิตแบบเรียบง่าย มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการบริโภคสินค้าของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร ระดับปานกลางส่วนปัจจัยด้านอื่นๆได้แก่ เพศ อายุ รานได้ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และ สื่อโฆษณาไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคสินค้าของวัยรุ่น[71]

อัมพัลย์ วิศวธีรานนท์ ศึกษาวิธีของคนไทยรุ่นใหม่:ศึกษากรณีพฤติกรรมการบริโภคอาหารของวัยรุ่นไทยในเขตกรุงเทพมหานคร วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาลักษณะส่วนบุคคล วิถีการดำเนินชีวิตปัจจุบันและการรับข่าวสาร จากโฆษณาที่เกี่ยวกับบริโภคอาหาร ของวัยรุ่นไทยในเขตกรุงเทพมหานคร และศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภควัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาเป็นนักเรียนมัธยมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร

---

[70]ฤทัย บุญเอกบุศย์, "พฤติกรรมการบริโภคของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร", **ภาคนิพนธ์ปริญญาบริหารศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์), 2543, บทคัดย่อ.

[71]ธนพร แดงขาว, "พฤติกรรมการบริโภคสินค้าของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร", **ภาคนิพนธ์ปริญญาพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์), 2541, บทคัดย่อ.

ประกอบด้วยนักเรียนจากโรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนเอกชนฝรั่งและโรงเรียนเอกชนไทย จำนวนทั้งหมด220คน

ผลการวิจัยพบว่า วัยรุ่นส่วนใหญ่มีหลักการเลือกบริโภคอาหาร แต่มีจำนวนน้อยที่คำนึงถึงหลักโภชนาการ ด้านวิธีดำเนินชีวิตในครอบครัว แม่และนักเรียนจะมีส่วนในการปรุงอาหารกินเองสมาชิกในครอบครัวจะกินอาหารร่วมกันภายในบ้าน ส่วนใหญ่เพียง 1 มื้อ โดยเฉพาะมื้อเย็น จะกินอาหารนอกบ้านเฉพาะโอกาสพิเศษ หรือสัปดาห์ละครั้ง

ในส่วนวิถีการดำเนินชีวิตในสถาบันศึกษา นักเรียนจำนวนมากจะกินอาหารประเภทจานเดียว ของว่างจะเป็นประเภทขนมหวาน นอกจากเหตุผลของตนเองแล้วเพื่อนเป็นผู้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเงิน สำหรับวิถีการดำเนินชีวิตของวัยรุ่นส่วนใหญ่จะใช้เวลาว่างอยู่บ้าน ฟังเพลง ดูโทรทัศน์ เล่นเกมส์คอมพิวเตอร์ มากกว่าไปนอกบ้าน เมื่อออกนอกบ้านจะเลือก รับประทานอาหารประเภทจานเดียว สื่อโฆษณาที่มีอิทธิพลต่อนักเรียนวัยรุ่น ในการบริโภคอาหาร มากที่สุด คือ โทรทัศน์[72]

ธัญลักษณ์ จันทร์แก้ว ได้ศึกษารูปแบบการสื่อสารในครอบครัว และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจซื้อ ในครอบครัวของวัยรุ่น ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของเด็กวัยรุ่นในกระบวนการตัดสินใจซื้อของครอบครัว อยู่ในระดับต่ำ ทั้งในประเภทสินค้า ที่ใช้ร่วมกันในครอบครัว และสินค้าที่เด็กวัยรุ่นใช้ส่วนตัว รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวสามารถจัดแบ่งได้เป็น 15 รูปแบบ ได้แก่ ประนีประนอม แบบอิสระ แบบปล่อย แบบแสดงความรัก แบบตำหนิติเตียน แบบสนับสนุน แบบประชาธิปไตย แบบเน้นให้เป็นตัวของตัวเอง แบบควบคุม แบบปกป้อง แบบเผด็จการ แบบมีเหตุผล แบบห่างเหิน แบบยึดหลักอาวุโส และแบบให้กำลังใจ ลักษณะการอยู่อาศัย ของครอบครัวและสถานการณ์ทำงานของบิดา มารดา ไม่มีความสัมพันธ์ใด ๆ ระหว่างแบบสื่อสารในครอบครัวกับการมีส่วนร่วมของเด็กวัยรุ่นในกระบวนการ ตัดสินใจซื้อของครอบครัวกับการการมีส่วนร่วมของเด็กวัยรุ่นในกระบวนการตัดสินใจซื้อของครอบครัว ประเภทที่ใช้ร่วมกันในครอบครัว รูปแบบการสื่อสารที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการมีส่วนร่วมของเด็กวัยรุ่นในกระบวนการตัดสินใจซื้อสินค้าที่เด็กวัยรุ่นมีใช้ส่วนตัวได้แก่ประนีประนอม แบบอิสระ แบบปล่อย แบบแสดงความรัก ปริมาณการใช้สินค้าของเด็กวัยรุ่นมีความสัมพันธ์กับการมี

---

[72]อัมพวัลย์ วิศธีรานนท์,วิถีชีวิตของคนไทยรุ่นใหม่ : ศึกษากรณีพฤติกรรมการบริโภคอาหารของวัยรุ่นไทยในเขตกรุงเทพมหานคร, ภาคนิพนธ์ปริญญาพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์), 2541, บทคัดย่อ.

ส่วนร่วมของเด็กวัยรุ่น ในกระบวนการตัดสินใจซื้อของครอบครัว และสินค้าที่เด็กวัยรุ่นมีใช้ส่วนตัว[73]

2.6 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

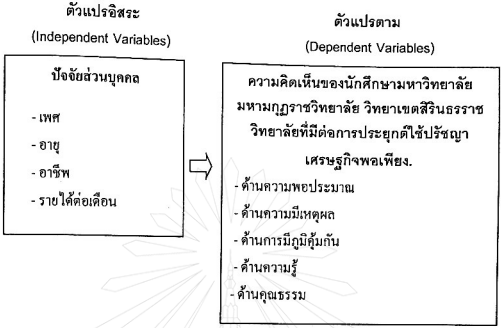
เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยตลอดนานกว่า 25 ปี ตั้งแต่ก่อนวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ (ปีพ.ศ.2540) และเมื่อภายลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางแก้ไข เพื่อให้รอดพ้นจากความยากจน สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง มีความยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัฒน์และมีความเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ต่างจากการศึกษาศึกษาวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง" ผู้วิจัยได้ศึกษาเนื้อหาสาระที่สำคัญทั้งแนวคิด ทฤษฎีการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการนำเนินชีวิตที่ ได้อธิบายไว้ และของนักวิชาการหลายท่าน รวมทั้งผลงานวิจัยต่าง ๆ หลายเล่ม นำมาผสมผสานสังเคราะห์ วิเคราะห์ เพื่อให้สอดคล้องกับการทำงานของผู้วิจัยที่เกี่ยวข้อง

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาการศึกษาเพื่อให้เป็นผลสำเร็จและมีแบบแผนในการดำเนินชีวิตให้สอดคล้องกับเศรษฐกิจปัจจุบัน เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางสำหรับการศึกษาสังคมเพื่อนำไปสู่การพัฒนาประเทศและผู้ที่เกี่ยวข้องใช้ในการวางแผนการรักษา และพัฒนา หน้างานที่มีคุณภาพให้คงอยู่กับองค์กร เพื่อเป็นทรัพยากรและต้นทุนที่ดี ในการบริหารจัดการ มุ่งสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ และองค์กรสามารถคงอยู่ได้อย่างยั่งยืนตลอดไป

สรุปได้ว่าการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีหลักพิจารณาอยู่ 5 ส่วน ดังนี้ ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี ด้านความรู้ และด้านคุณธรรม โดยมีเพศ อายุ อาชีพ รายได้ต่อเดือน เป็นตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต สามารถแสดงแผนภูมิได้ดังนี้

---

[73]ธัญลักษณ์ จันทร์แก้ว, รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวและการมีส่วนร่วมตัดสินใจซื้อในครอบครัวของเด็กวัยรุ่น,วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), 2544, บทคัดย่อ.

แผนภูมิที่ 2.1 แสดงสรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา" ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิจัยในเชิงปริมาณ ได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง

3.3 เครื่องมือที่ใช้การวิจัย

3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

3.5 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.6 การวัดค่าตัวแปร

3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.8 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร

ได้แก่ นักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัย จำนวน 150คน[1]

---

[1]ฝ่ายทะเบียนการศึกษา, งานทะเบียนมหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัย ปีการศึกษา 2555, (อัดสำเนา).

3.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีของ ทาโร่ ยามาเน (Taro Yamane) จากบัญชีรายชื่อนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย จำนวน 150 คน และได้กลุ่มตัวอย่าง 150 คนทั้งหมด ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย(Simple random sampling) โดยการจับฉลาก เพื่อสุ่มตัวอย่างจากนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยทีละชื่อจนครบจำนวนของกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม 1 ชุด โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ ลักษณะของคำถามเป็นแบบตำรวจรายการ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา จำนวน 25 ข้อลักษณะของแบบสอบถาม เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีการของลิเคิร์ท(Likert) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ โดยกำหนดค่า ดังนี้

มากที่สุด	มีค่าเท่ากับ	5
มาก	มีค่าเท่ากับ	4
ปานกลาง	มีค่าเท่ากับ	3
น้อย	มีค่าเท่ากับ	2
น้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ	1

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางส่งเสริมความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัย ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด คือ ให้ผู้ตอบแบบสอบถามเสนอแนะความคิดเห็น

ชุดที่ 2 แบบสัมภาษณ์ (interview) คือเครื่องมือที่ใช้สัมภาษณ์ผู้ตอบแบบสอบถามอย่างละเอียด โดยผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ด้วยตนเอง แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม และตอนที่ 2 เป็นคำถามโดยรวมให้ผู้ตอบ ๆ ตามความเป็นจริงหรือตรงกับความคิดเห็นของตนเองให้มากที่สุด 3 ด้าน จำนวน 3 ข้อ โดยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) คือ ผู้นำนักศึกษา จำนวน 5 รูป/คน

1.นางสาว สุนารี บัวสมบรูณ์.

2.นางสาว นันทิกา จันทร์กระเทาะ

3.นางสาว สุนารี บัวสมบูรณ์

4.นางสาว ชลิตา ชมเชื้อ

5.นางสาว เกสราพร โพธเลง

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้าง โดยทำการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆมาเป็นแนวทางในการจัดแบบสอบถาม แบ่งโครงสร้างของแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพเป็นแบบสอบถามแบบมีคำตอบให้เลือกตอบ

ตอนที่2 ข้อคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา จำนวน 25 ข้อ เป็นลักษณะคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ต(likerat) 5 ระดับคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด มี 5 ด้าน จำนวน 25 ข้อ โดยมีการให้คะแนนระดับความเข้าใจเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต ตามหลักเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

1) ความมีเหตุผล การตัดสินใจระดับความพอเพียง จำนวน 5 ข้อ

2) ความพอประมาณความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปจำนวน 5 ข้อ

3) การมีภูมิคุ้มกันและ การเตรียมรับตัวให้พร้อมรับผลกระทบจำนวน 5 ข้อ

4) ความรู้ การที่เราได้รับฟังและนำไปปฏิบัติได้ จำนวน 5 ข้อ

5) คุณธรรม การไม่เอารัดเอาเปรียบ จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นโดยอิสระ

3.4 การสร้างและการตรวจสอบแบบเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามตามขั้นตอนดังนี้

3.4.1 ศึกษาค้นคว้าเอกสาร บทความ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.4.2 สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมขอบเขตการศึกษาวิจัยโดยใช้คำถาม 2 ประเภทคือ แบบปลายปิดและแบบปลายเปิด

3.4.3 นำเครื่องมือที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์แก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้องและชัดเจน เหมาะสม ทั้งเนื้อหาสาระ และการใช้ถ้อยคำสำนวนภาษา แล้วนำมาจัดทำเป็นแบบสอบถาม

3.4.4นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน3 ท่าน คือ

1)**พระครูสิริธรรมนิเทศ(ดร.)**

วุฒิการศึกษา Ph.D.(Social Science)

ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์

2)นางกรุณา ขันทอง

วุฒิการศึกษา ศน.ม.(รัฐศาสตร์การปกครอง) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์บรรยายพิเศษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์

3)นางบานชื่น นักการเรียน

วุฒิการศึกษา ศน.ม. (รัฐศาสตร์การปกครอง) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์พิเศษ พิเศษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์

โดยให้ตรวจสอบหรือปรับปรุงแก้ไขความถูกต้องสมบูรณ์ของเนื้อหา เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่มีความตรงตามเนื้อหา

3.4.5นำแบบสอบถามหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหา (IOC) ตามสูตรดังนี้

สูตร $IOC = \frac{\sum x}{N}$

เมื่อ IOC แทนดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์

$\sum X$ แทนผลรวมของคะแนนความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ

N แทนจำนวนผู้เชี่ยวชาญ

IOC คือ ค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามวัตถุประสงค์ หรือเนื้อหา IOC : Index of item objective congruence[2]

ให้คะแนน +1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน - 1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์

โดยเลือกข้อที่มีค่าตั้งแต่ 0.66 ขึ้นไป จากคำถามทั้งหมด 18 ข้อ ใช้ได้จำนวน 18 ข้อ ซึ่งข้อคำถามที่ใช้ได้มีค่า (IOC) อยู่ในช่วง 0.66– 1.00

3.4.6 ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง

3.4.7 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ กับผู้ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีคุณลักษณะคล้ายกันกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ คือนักศึกษาปริญญาตรี มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยจำนวน30คนแล้วนำผลการตอบแบบสอบถาม ไปหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (@-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)[3]ได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ 0.94

3.4.8 นำเครื่องมือที่สมบูรณ์แล้วไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

---

[2]ธีระศักดิ์ อุ่นอารมเลิศ,เครื่องมือวิจัยทางการศึกษา:การสร้างและพัฒนา, (นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร), หน้า 65.

[3]กัลยา วานิชบัญชา,สถิติสำหรับงานวิจัย,(กรุงเทพมหานคร:ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548), หน้า 35.

3.5 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.5.1.ขอหนังสือจากศูนย์การศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ถึงเจ้าหน้าที่ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก

3.5.2ส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างตอบ

3.5.3ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลคืนด้วยตนเอง

3.5.4 เมื่อได้แบบสอบถามกลับคืนมาแล้วจำนวน 150ชุด คิดเป็นร้อยละ 100.00จึงตรวจสอบความสมบูรณ์และจัดลำดับข้อมูล

3.5.5นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึกไปวิเคราะห์และประมวลผลต่อไป

3.6 การวัดค่าตัวแปร

การวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดการวัดค่าตัวแปร ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาซึ่งเป็นการแปลผลค่าเฉลี่ยของแบบสอบถามในด้านต่าง ๆ โดยใช้เกณฑ์อยู่ในระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุดดังนี้[1]

ระดับค่า	ช่วงค่าเฉลี่ย	การแปลผลความคิดเห็น
5	4.21 - 5.00	ระดับความคิดเห็น มากที่สุด
4	3.41 - 4.20	ระดับความคิดเห็น มาก
3	2.61 - 3.40	ระดับความคิดเห็น ปานกลาง
2	1.81 - 2.60	ระดับความคิดเห็น น้อย
1	1.00 - 1.80	ระดับความคิดเห็น น้อยที่สุด

---

[1]ณรงค์ โพธิ์พฤกษานนท์, **ระเบียบวิธีวิจัย:แนวการเขียนเค้าโครงงานวิจัยและรายงานการวิจัยประจำภาค**, (กรุงเทพมหานคร : ดวงแก้ว, 2546), หน้า 87.

ผู้วิจัยได้กำหนดช่วงกว้างระหว่างระดับเท่ากับ 0.80 ดังนี้

ช่องว่างระดับ $\frac{\text{คะแนนสูงสุด-คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}} = \frac{5 - 1}{5} = 0.88$

แบบสอบถามในตอนที่ 3 ดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ดังนี้

1) แยกคัดกรอง ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัย ที่มีข้อเสนอแนะคล้าย ๆ กัน แยกเป็นกลุ่มเดียวกัน โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา 2 นำข้อเสนอแนะ ตามข้อ 1 มาแจกแจงความถี่

2) สรุปข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัย ในเชิงพรรณาวิเคราะห์ประกอบตาราง

3) วิเคราะห์คำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informent) จำนวน 5 รูป/คน

3.7การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยนี้ได้ดำเนินการโดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมทางสังคมศาสตร์มีลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.7.1 ศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าความถี่ (Frequency)และค่าร้อยละ (Percentage)

3.7.2 ศึกษาวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3.7.3 ทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา กับปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างด้านเพศ โดยใช้การทดสอบค่าที-เทสท์(t-test) ส่วนด้านอายุ อาชีพและรายได้ต่อเดือนใช้การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่(Scheffé)

3.7.4.วิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีต่อการ

ประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาโดยใช้การแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) และนำเสนอในรูปตารางนักศึกษาวิทยาลัยมหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราช วิทยาลัย

3.8สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้สำหรับการทำวิจัยเรื่องนี้ ได้แก่

3.8.1 สถิติการบรรยาย (Descriptive Statistics) ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage)ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3.8.2 สถิติอนุมานหรืออ้างอิง (Inferential Statistics) ได้แก่ การทดสอบค่าที-เทสท์(t-test) การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่(Scheffé)

สูตรการหาค่าสถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1) การหาค่าร้อยละ (Percentage)[5]

$$P = \frac{X \times 100}{N}$$

P = ค่าร้อยละ

X = จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

N = จำนวนประชากร

2) การหาค่าเฉลี่ย (Mean)[6]

$$\overline{X} = \frac{\sum fx}{N}$$

---

[5]นิภา เมธาวีชัย, วิทยาการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏธนบุรี, 2543), หน้า 128.

[6]สงศรี ชมภูวงศ์, การวิจัย, (นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, 2547), หน้า 55.

$\overline{X}$ = ค่าเฉลี่ย

$\sum fX$ = ผลรวมของผู้ตอบแบบสอบถาม

N = จำนวนประชากร

3) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)[7]

1) การหาค่าร้อยละ (Percentage)

$$P = \frac{X \times 100}{N}$$

4) การทดสอบสมมติฐาน (t-test)[8]

$$t = \frac{\overline{X}_1 - \overline{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} - \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ t = ค่าที-เทสท์(t- test)

$\overline{X}_1$, $\overline{X}_2$ = ค่าเฉลี่ยของคะแนนกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

S_1^2 , S_2^2 = ความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มที่1 และกลุ่มที่2ตามลำดับ

n_1 , n_2 = จำนวนคะแนนของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

5) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (ONE WAY ANOVA) หรือ (F-test)[9]

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

F = อัตราส่วนของความแปรปรวน

MS_b = ค่าความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม

---

[7]ล้วนสายยศและอังคนา สายยศ,เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, 2540), หน้า 53.

[8]นิภา เมธาวีชัย, วิทยาการวิจัย, อ้างแล้ว, หน้า 238.

[9]เรื่องเดียวกัน, หน้า 110.

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธร ราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาเป็นวิจัยเชิงปริมาณ (QuaNtitative Research)ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยนำเสนอตามลำดับดังนี้

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.2 ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

$\overline{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (MeaN)
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(StaNdardDeviatioN)
N	แทน	จำนวนประชากร
t	แทน	ทดสอบความแตกต่างของตัวแปรอิสระที่มีจำนวนสองกลุ่ม
F	แทน	ทดสอบความแตกต่างของตัวแปรอิสระที่มีจำนวนตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป (INdepeNdeNt)
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
SS	แทน	ผลบวกของคะแนนยกกำลังสอง (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยผลบวกของคะแนนยกกำลังสอง (MeaN of Square)
Sig..	แทน	ค่านัยสำคัญทางสถิติ (Sig.NificaNce)
*	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ เพศ อายุ รายได้ต่อเดือน และอาชีพ ใช้การวิเคราะห์หาความถี่ (FrequeNcy) ร้อยละ (PerceNtage) และนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย

ตอนที่ 2 และระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิจัยในเชิงปริมาณ ได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังต่อไปนี้ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย ใช้การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (ONe-Way ANOVA or F-test)

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาที่ใช้การวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (CoNteNtANalysis) แล้วเรียงลำดับความถี่ (FrequeNcy) และนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏตามตารางที่ 4.1 - 4.4

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	72	48.00
หญิง	78	52.00
รวม	150	100.00

จากตารางที่ 4.1 พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัย ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 78 คน และเพศชาย จำนวน 72 คน

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนและร้อยละของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
20-30ปี	67	44.70
31– 40 ปี	51	34.00
41 – 50 ปี	24	16.00
51 ปีขึ้นไป	8	5.30
รวม	150	100.00

จากตารางที่ 4.2 พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยส่วนใหญ่มีอายุ 20 - 30 ปี มีจำนวน 67 คน รองลงมา คือ มีอายุ 31 – 40 ปี มีจำนวน 51 คน และน้อยสุดมีอายุ 51 ปีขึ้นไปมีจำนวน 8 คน

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนและร้อยละของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

ระดับรายได้ต่อเดือน	จำนวน	ร้อยละ
9,000 บาทลงมา	21	14.70
9,000 - 1 ,000บาท	39	26.00
10001 - 20 ,000บาท	44	29.30
,001 บาท ไป	45	30.00
รวม	150	100.00

ที่ 4.3 พบว่า ามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธร
มีรายได้ต่อ 0,001 บาทขึ้นไปจำนวน 45 คน รองลงมา คือนักศึกษาผู้
จำนวน 44 คน และน้อยสุด คือผู้มีรายได้ต่อเดือน 9,000 บาท

ตารางที่ ๔-๒ แสดงจำนวนและร้อยละของนักเรียนที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากภัยทางเพศ จำแนกตามชั้นเรียน

ชั้นเรียน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ป.๕/๑	๓๒	๑๖.๐๐
ป.๕/๒	๓๑	๑๕.๕๐
ป.๖/๑	๓๔	๑๗.๐๐
ป.๖/๒	๓๓	๑๖.๕๐
ป.๖/๓	๓๐	๑๕.๐๐
รวม	๒๐๐	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔-๒ พบว่า นักเรียนชั้น ป.๖/๑ มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๐๐ ส่วนชั้น ป.๕/๑ มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๐๐ ทั้งนี้ ความแตกต่างของจำนวนนักเรียนในแต่ละชั้นเรียนมีค่าไม่เกิน ๔ คน ซึ่งถือว่ามีความใกล้เคียงกันมาก

ตารางที่ ๔-๓ แสดงค่าความถี่และร้อยละของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมวันเด็กแห่งชาติ จำแนกตามช่วงรายได้ครัวเรือนต่อเดือน

ช่วงรายได้ครัวเรือนต่อเดือน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท	๔๖	๒๓.๐๐
๑๐,๐๐๐ – ๑๕,๐๐๐ บาท	๗๒	๓๖.๐๐
๑๕,๐๐๐ – ๒๐,๐๐๐ บาท	๕๑	๒๕.๕๐
๒๐,๐๐๐ บาทขึ้นไป	๒๙	๑๔.๕๐
รวม	๒๐๐	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔-๓ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีรายได้ครัวเรือนต่อเดือนอยู่ในช่วง ๑๐,๐๐๐ – ๑๕,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๐๐ รองลงมาคือช่วงต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๐๐ ส่วนช่วง ๑๕,๐๐๐ – ๒๐,๐๐๐ บาท และ ๒๐,๐๐๐ บาทขึ้นไป มีจำนวนใกล้เคียงกัน

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนและร้อยละของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
20-30ปี	67	44.70
31– 40 ปี	51	34.00
41 – 50 ปี	24	16.00
51 ปีขึ้นไป	8	5.30
รวม	150	100.00

จากตารางที่ 4.2 พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยส่วนใหญ่มีอายุ 20 - 30 ปี มีจำนวน 67 คน รองลงมา คือ มีอายุ 31 – 40 ปี มีจำนวน 51 คน และน้อยสุดมีอายุ 51 ปีขึ้นไปมีจำนวน 8 คน

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนและร้อยละของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

ระดับรายได้ต่อเดือน	จำนวน	ร้อยละ
9,000 บาทลงมา	21	14.70
9,000 - 10,000บาท	39	26.00
10001 - 20,000บาท	44	29.30
20,001 บาทขึ้นไป	45	30.00
รวม	150	100.00

จากตารางที่ 4.3 พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 20,001 บาทขึ้นไปจำนวน 45 คน รองลงมา คือนักศึกษาผู้มีรายได้ต่อเดือน 10,001 - 12,000 บาท จำนวน 44 คน และน้อยสุด คือผู้มีรายได้ต่อเดือน 9,000 บาท จำนวน 21 คน

ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนและร้อยละของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
งานบริษัท/เอกชน	88	58.60
ข้าราชการ/พนักงานของรัฐ	28	18.70
รับจ้าง/ลูกจ้าง	19	12.70
ค้าขาย/ประกอบอาชีพส่วนตัว	15	10.00
รวม	150	100.00

จากตารางที่ 4.4 พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพงานบริษัท/เอกชน จำนวน 88 คน รองลงมาอาชีพข้าราชการ/พนักงานของรัฐ จำนวน 28 คนและน้อยสุดคือนักศึกษาที่มีอาชีพค้าขาย/ประกอบอาชีพส่วนตัว จำนวน 15 คน

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา โดยรวม 5 ด้าน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏตามตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าเฉลี่ย($\bar{X}$)ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)และระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาโดยรวมทั้ง5ด้าน

ด้าน	ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.	ด้านความพอประมาณ	4.09	0.59	มาก
2.	ด้านความมีเหตุผล	4.20	0.58	มาก
3.	ด้านการมีภูมิคุ้มกัน	4.18	0.61	มาก
4.	ด้านความรู้	4.05	0.61	มาก
5.	ด้านคุณธรรม	4.40	0.61	มากที่สุด
รวม		4.19	0.51	มาก

(N=150)

จากตารางที่ 4.5 พบว่านักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปหาต่ำสุดด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านคุณธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาด้านความมีเหตุผล อยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านความรู้ อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าเฉลี่ย($\overline{X}$)ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาด้านความพอประมาณ

ข้อ	ด้านความพอประมาณ	ระดับความคิดเห็น		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
1.	นักศึกษามีจิตสำนึกที่ดีในการศึกษา	4.29	0.71	มากที่สุด
2.	นักศึกษารู้จักสร้างความเข้มแข็งให้กับตนเองและครอบครัว	4.22	0.75	มากที่สุด
3.	นักศึกษารู้จักใช้จ่ายอย่างรอบครอบ	3.99	0.88	มาก
4.	นักศึกษารู้จักใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม	3.97	0.79	มาก
5.	นักศึกษาดำรงชีวิตอย่างพอสมควร	4.02	0.70	มาก
รวม		4.09	0.59	มาก

(N=150)

จากตารางที่ 4.6 พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาด้านความพอประมาณโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 1 นักศึกษามีจิตสำนึกที่ดีในการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด อยู่ในระดับมาก คือข้อที่ 2 นักศึกษารู้จักสร้างความเข้มแข็งให้กับตนเองและครอบครัว อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือข้อที่ 4 นักศึกษารู้จักใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ย($\overline{X}$)ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาด้านความมีเหตุผล

ข้อ	ด้านความมีเหตุผล	ระดับความคิดเห็น		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
1.	นักศึกษาไม่ใช้ของฟุ่มเฟือย	3.99	0.90	มาก
2.	นักศึกษาประกอบอาชีพด้วยความสุจริต	4.61	0.66	มากที่สุด
3.	นักศึกษาละเลิกการแก่งแย่งชิงผลประโยชน์	4.26	0.87	มากที่สุด
4.	นักศึกษานำความรู้และสิ่งใหม่ๆมาปรับใช้	4.21	0.72	มากที่สุด
5.	นักศึกษาคอยให้ความเข้าใจแก่รุ่นน้องเมื่อเขาไม่เข้าใจ	3.97	0.89	มาก
รวม		4.20	0.92	มาก

(N=150)

จากตารางที่ 4.7 พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านมีเหตุผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด คือข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 3 นักศึกษาละเลิกการแก่งแย่งชิงผลประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือข้อที่ 4 นักศึกษานำความรู้และสิ่งใหม่ ๆ มาปรับใช้อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือข้อที่ 5 นักศึกษาคอยให้ความเข้าใจแก่รุ่นน้องเมื่อเขาไม่เข้าใจอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าเฉลี่ย($\overline{X}$)ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาด้านการมีภูมิคุ้มกัน

ข้อ	ด้านการมีภูมิคุ้มกัน	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
		$\overline{X}$	S.D.	
1.	นักศึกษามีการวางแผนในชีวิตและการทำงาน	4.27	0.74	มากที่สุด
2.	นักศึกษารู้จักการเตรียมความพร้อม	4.03	0.74	มาก
3.	นักศึกษาดำเนินชีวิตอย่างระมัดระวัง	4.23	0.74	มากที่สุด
4	นักศึกษาดำเนินชีวิตอย่างระมัดระวัง	4.03	0.79	มาก
5.	นักศึกษามีความมุ่งมั่นที่จะทำให้สำเร็จ	4.36	0.75	มากที่สุด
รวม		4.18	0.61	มาก

(N=150)

จากตารางที่ 4.8 พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านการมีภูมิคุ้มกัน โดยรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 5 นักศึกษามีความมุ่งมั่นที่จะทำให้สำเร็จ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือข้อที่ 1 นักศึกษามีการวางแผนในชีวิตและการทำงานอยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือข้อที่ 2 นักศึกษารู้จักการเตรียมความพร้อมอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.9 แสดงค่าเฉลี่ย($\overline{X}$)ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาด้านความรู้

ข้อ	ด้านความรู้	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
		$\overline{X}$	S.D.	
1.	นักศึกษามีความรู้ดั้งเดิม ความรู้ + เทคโนโลยี	3.85	0.83	มาก
2.	นักศึกษาพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ	4.04	0.70	มาก
3.	นักศึกษานำความรู้ที่จะไปพัฒนาสังคม	3.99	0.70	มาก
4.	นักศึกษาไม่นำสิ่งผิดกฎหมายให้ตัวเองและผู้อื่นเดือดร้อน	4.17	0.79	มาก
5.	นักศึกษารู้และนำสิ่งใหม่ ๆ เข้ามาปรับใช้ในชีวิต	4.24	0.75	มากที่สุด
	รวม	4.05	0.61	มาก

(N=150)

จากตารางที่ 4.9 พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านความรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 5 นักศึกษารู้และนำสิ่งใหม่ ๆ เข้ามาปรับใช้ในชีวิต อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือข้อที่ 4 นักศึกษาไม่นำสิ่งผิดกฎหมายให้ตัวเองและผู้อื่นเดือดร้อนอยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือข้อที่ 1นักศึกษามีความรู้ดั้งเดิม ความรู้ + เทคโนโลยีอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.10 แสดงค่าเฉลี่ย($\bar{X}$)ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาด้านคุณธรรม

ข้อ	ด้านคุณธรรม	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1.	นักศึกษามีความเอื้อเฟื้อแก่เพื่อน	4.31	0.75	มากที่สุด
2.	นักศึกษามีความสุจริต ขยัน อดทน	4.41	0.72	มากที่สุด
3.	นักศึกษาไม่หวังผลเล็ก ๆ น้อย ๆ	4.45	0.72	มากที่สุด
4.	นักศึกษาทำงานต้องตรวจสอบได้	4.43	0.69	มากที่สุด
5.	นักศึกษามีน้ำใจให้ความช่วยเหลือต่อสังคม	4.44	0.70	มากที่สุด
	รวม	4.40	0.61	มากที่สุด

(N=150)

จากตารางที่ 4.10 พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านคุณธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 3 นักศึกษาไม่หวังผลเล็ก ๆ น้อย ๆ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ข้อที่ 5 นักศึกษามีน้ำใจให้ความช่วยเหลือต่อสังคมอยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือข้อที่ 1 นักศึกษามีความเอื้อเฟื้อแก่เพื่อนอยู่ในระดับมากที่สุด

ตอนที่3 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาของศึกษาที่มีเพศ อายุ ระดับรายได้ต่อเดือน และการประกอบอาชีพต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบปรากฏผลดังตารางที่ 4.11-4.67

ตารางที่ 4.11 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาโดยรวมทั้ง 5 ด้าน จำแนกตามเพศ

เพศ	N	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ชาย	72	4.13	0.59	มาก
หญิง	78	4.23	0.43	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.1 พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาโดยรวมทั้ง 5 ด้าน จำแนกตามเพศ โดยเพศชาย อยู่ในระดับมาก และเพศหญิงมีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 4.12 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาโดยรวมทั้ง 5 ด้าน จำแนกตามเพศ

เพศ	N	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ชาย	72	4.13	0.59	1.18	0.23
หญิง	78	4.23	0.43		

จากตารางที่ 4.12 พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาโดยรวมทั้ง 5 ด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.13 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาด้านความพอประมาณ จำแนกตามเพศ

เพศ	N	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ชาย	72	4.06	0.62	มาก
หญิง	78	4.12	0.57	มาก

จากตารางที่4.13 พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านความพอประมาณ จำแนกตามเพศ โดยเพศชาย อยู่ในระดับมาก และเพศหญิงมีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.14 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านความพอประมาณ จำแนกตามเพศ

เพศ	N	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ชาย	72	4.06	0.62	0.54	0.58
หญิง	78	4.12	0.57		

จากตารางที่ 4.14 พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาด้านความพอประมาณ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.15 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาด้านความมีเหตุผล จำแนกตามเพศ

เพศ	N	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ชาย	72	4.11	0.64	มาก
หญิง	78	4.29	0.64	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.15 พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านความมีเหตุผล จำแนกตามเพศ โดยเพศชาย อยู่ในระดับมาก และเพศหญิงมีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 4.16 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาด้านความมีเหตุผล จำแนกตามเพศ

เพศ	N	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ชาย	72	4.11	0.64	1.88	0.61
หญิง	78	4.29	0.64		

จากตารางที่ 4.16 พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาด้านความมีเหตุผล ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.17 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาด้านการมีภูมิคุ้มกัน จำแนกตามเพศ

เพศ	N	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ชาย	72	4.16	0.64	มาก
หญิง	78	4.20	0.59	มาก

จากตารางที่ 4.17 พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านการมีภูมิคุ้มกัน จำแนกตามเพศ โดยเพศชาย อยู่ในระดับมาก และเพศหญิงมีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.18 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาด้านการมีภูมิคุ้มกัน จำแนกตามเพศ

เพศ	N	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ชาย	72	4.16	0.64	0.32	0.34
หญิง	78	4.20	0.59		

จากตารางที่ 4.18 พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาด้านการมีภูมิคุ้มกัน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.19 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านความรู้จำแนกตามเพศ

เพศ	N	ระดับความคิดเห็น		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
ชาย	72	4.03	0.68	มาก
หญิง	78	4.07	0.65	มาก

จากตารางที่ 4.19 พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านความรู้ จำแนกตามเพศ โดยเพศชาย อยู่ในระดับมาก และเพศหญิงมีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.20 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาด้านความรู้ จำแนกตามเพศ

เพศ	N	$\overline{X}$	S.D.	t	Sig.
ชาย	72	4.03	0.68	0.37	0.70
หญิง	78	4.07	0.65		

จากตารางที่ 4.20 พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านความรู้ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.21 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านคุณธรรม จำแนกตามเพศ

เพศ	N	ระดับความคิดเห็น		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
ชาย	72	4.30	0.69	มาก
หญิง	78	4.50	0.52	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.21 พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านคุณธรรมจำแนกตามเพศ โดยเพศชาย อยู่ในระดับมากที่สุด และเพศหญิงมีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 4.22 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านคุณธรรม จำแนกตามเพศ

เพศ	N	$\overline{X}$	S.D.	t	Sig.
ชาย	72	4.30	0.68	1.97	0.35
หญิง	78	4.50	0.52		

จากตารางที่ 4.22 พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านคุณธรรม ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.23 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา โดยรวม จำแนกตามอายุ

อายุ	N	ระดับความคิดเห็น		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
20 – 30 ปี	67	4.00	0.54	มาก
31 – 40 ปี	51	4.27	0.45	มากที่สุด
41 – 50 ปี	24	4.51	0.37	มากที่สุด
51 ปีขึ้นไป	8	4.25	0.38	มากที่สุด
รวม	150	4.19	0.51	มาก

จากตารางที่ 4.23 พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา โดยรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาตามช่วงอายุโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ช่วงอายุที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักศึกษาที่มีอายุ 41 – 50 ปี รองลงมา คือ นักศึกษาที่มีอายุ 31 – 40 ปี อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักศึกษาที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป

ตารางที่ 4.24 แสดงการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาโดยรวมจำแนกตามตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	5.127	3	1.70	7.23	0.00*
ภายในกลุ่ม	34.47	146	0.23		
รวม	39.60	149			

* < 0.05

จากตารางที่ 4.24 พบว่า นักศึกษาที่ประกอบอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาจำแนกตามอายุโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.25 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาด้านโดยรวม จำแนกตามอายุแตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ่(Scheffé)

อายุ	20 – 30 ปี ($\overline{X}$ = 4.00)	31– 40 ปี ($\overline{X}$ = 4.27)	41 – 50 ปี ($\overline{X}$ = 4.51)	51 ปีขึ้นไป ($\overline{X}$ =4.25)
20 – 30 ปี ($\overline{X}$ = 4.00)	-	0.26*	0.50*	0.24
31– 40 ปี ($\overline{X}$ =4.27)		-	0.24	0.17
41 – 50 ปี ($\overline{X}$ =4.51)			-	0.25
51 ปีขึ้นไป ($\overline{X}$ =4.25)				-

* < 0.05

จากตารางที่ 4.25 พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีอายุ 20–30 ปี มีการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาแตกต่างกับนักศึกษาที่มีอายุ 31 – 40 ปีและนักศึกษา 41 – 50 ปีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนนอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.26 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาด้านพอประมาณ จำแนกตามอายุ

อายุ	N	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
20 – 30 ปี	67	3.98	0.59	มาก
31 – 40 ปี	51	4.15	0.59	มากที่สุด
41 – 50 ปี	24	4.41	0.47	มากที่สุด
51 ปีขึ้นไป	8	4.20	0.57	มากที่สุด
รวม	150	4.09	0.59	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.26 พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านความพอประมาณ โดยรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาตามช่วงอายุโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ช่วงอายุที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักศึกษาที่มีอายุ 41 – 50 ปี รองลงมา คือ นักศึกษาที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักศึกษาที่มีอายุ 20 -30 ปี อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.27 แสดงการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาด้านความพอประมาณ จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	4.60	3	1.53	4.59	0.00*
ภายในกลุ่ม	48.73	46	0.33		
รวม	39.6	149			

* < 0.05

จากตารางที่ 4.27 พบว่านักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านความพอประมาณ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.28 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาด้านความพอประมาณ จำแนกตามอายุ แตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ่(Scheffé)

อายุ	20 – 30 ปี ($\overline{X}$ = 4.00)	31– 40 ปี ($\overline{X}$ = 4.27)	41 – 50 ปี ($\overline{X}$ =4.51)	51 ปีขึ้นไป ($\overline{X}$ =4.25)
20 – 30 ปี ($\overline{X}$ = 4.00)	-	0.22	0.48*	0.27
31– 40 ปี ($\overline{X}$ =4.27)		-	0.26	0.17
41 – 50 ปี ($\overline{X}$ =4.51)			-	0.04
51 ปีขึ้นไป ($\overline{X}$ =4.25)				-

* < 0.05

จากตารางที่ 4.28 พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีอายุ 20 – 30 ปี มีการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาแตกต่างกับนักศึกษาที่มีอายุ 41 – 50 ปีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนนอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.29 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาด้านความมีเหตุผล จำแนกตามอายุ

อายุ	N	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
20– 30 ปี	67	3.98	0.61	มาก
31– 40 ปี	51	4.29	0.51	มากที่สุด
41 – 50 ปี	24	4.62	0.36	มากที่สุด
51 ปีขึ้นไป	8	4.30	0.41	มากที่สุด
รวม	150	4.20	0.58	มาก

จากตารางที่ 4.29 พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านความพอประมาณ โดยรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาตามช่วงอายุโดยเรียงลำดับจาก่ค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ช่วงอายุที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักศึกษาที่มีอายุ 41 – 50 ปี รองลงมา คือ นักศึกษาที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักศึกษาที่มีอายุ 20 -30 ปี อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.30 แสดงการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยหามกุฎราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาด้านความมีเหตุผลจำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	7.82	3	2.60	8.90	0.00*
ภายในกลุ่ม	42.7	146	0.29		
รวม	50.80	149			

* < 0.05

จากตารางที่ 4.30 พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฎราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านความมีเหตุผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.31 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาด้านความมีเหตุผล จำแนกตามอายุ แตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ่(Scheffé)

อายุ	20 – 30 ปี ($\overline{X}$ = 4.00)	31– 40 ปี ($\overline{X}$ = 4.27)	41 – 50 ปี ($\overline{X}$ = 4.51)	51 ปีขึ้นไป ($\overline{X}$ =4.25)
20 – 30 ปี ($\overline{X}$ = 4.00)	-	0.30*	0.63*	0.31
31– 40 ปี ($\overline{X}$ =4.27)		-	0.33	0.00
41 – 50 ปี ($\overline{X}$ =4.51)			-	0.32
51 ปีขึ้นไป ($\overline{X}$ =4.25)				-

* < 0.05

จากตารางที่ 4.31 พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีอายุ 20 – 30 ปี มีการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาแตกต่างกับนักศึกษาที่มีอายุ 31 – 40 ปีและนักศึกษาที่มีอายุ 41 – 50 ปีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนนอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.32 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาด้านการมีภูมิคุ้มกัน จำแนกตามอายุ

อายุ	N	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
20– 30 ปี	67	4.02	0.64	มาก
31– 40 ปี	51	4.27	0.57	มาก
41 – 50 ปี	24	4.43	0.51	มากที่สุด
51 ปีขึ้นไป	8	4.25	0.65	มาก
รวม	150	4.20	0.61	มาก

จากตารางที่ 4.32 พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านการมีภูมิคุ้มกัน อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาตามช่วงอายุโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ช่วงอายุที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักศึกษาที่มีอายุ 41 – 50 ปี รองลงมา คือ นักศึกษาที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักศึกษาที่มีอายุ 20 -30 ปี อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.33 แสดงการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาด้านการมีภูมคุ้มกัน จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	3.69	3	1.23	3.35	0.21
ภายในกลุ่ม	53.5	146	0.36		
รวม	57.2	149			

จากตารางที่ 4.33 พบว่า นักศึกษาที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาด้านการมีภูมิคุ้มกันไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.34 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาด้านความรู้ จำแนกตามอายุ

อายุ	N	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
20– 30 ปี	67	3.92	0.67	มาก
31– 40 ปี	51	4.09	0.57	มากที่สุด
41 – 50 ปี	24	4.36	0.45	มากที่สุด
51 ปีขึ้นไป	8	4.02	0.58	มากที่สุด
รวม	150	4.05	0.61	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.34 พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านการมีภูมิคุ้มกัน อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาตามช่วงอายุโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ช่วงอายุที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักศึกษาที่มีอายุ 41 – 50 ปี รองลงมา คือ นักศึกษาที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักศึกษาที่มีอายุ 20 -30 ปี อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.35 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาด้านความรู้ จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	3.54	3	1.18	3.22	0.24
ภายในกลุ่ม	53.4	146	0.36		
รวม	57.0	149			

จากตารางที่ 4.35 พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาด้านความรู้ จำแนกตามอายุ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.36 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาด้านคุณธรรม จำแนกตามอายุ

อายุ	N	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
20 -30 ปี	67	4.17	0.68	มาก
31 – 40 ปี	51	4.55	0.51	มากที่สุด
41 - 50 ปี	24	4.72	0.42	มากที่สุด
51 ปีขึ้นไป	8	4.50	0.37	มากที่สุด
รวม	150	4.40	0.61	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.36 พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านคุณธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาตามช่วงอายุโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ช่วงอายุที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักศึกษาที่มีอายุ 41 – 50 ปี อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ นักศึกษาที่มีอายุ 31 – 40 ปี อยู่ในระดับมากที่สุด และช่วงที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักศึกษาที่มีอายุ 20 -30 ปี อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.37 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาด้านความมีคุณธรรม จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	0.15	3	0.05	0.18	0.90
ภายในกลุ่ม	39.45	146	0.27		
รวม	39.60	149			

จากตารางที่ 4.37 พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาความมีคุณธรรม จำแนกตามอายุ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.38 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา โดยรวมจำแนกตาม ด้านอาชีพ

อาชีพ	N	ระดับความพึงพอใจ		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
รับจ้าง	19	4.25	0.37	มากที่สุด
ค้าขาย	15	4.16	0.50	มาก
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	28	4.22	0.50	มากที่สุด
พนักงานบริษัท/เอกชน	88	4.17	0.55	มาก
รวม	150	4.19	0.51	มาก

จากตารางที่ 4.38 พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านโดยรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาตามช่วงอายุโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ช่วงอายุที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักศึกษาที่มี อาชีพ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ อาชีพ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักศึกษาที่มีอาชีพค้าขาย มีการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.39 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา โดยรวมจำแนกตาม อาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	0.15	3	0.05	0.18	0.09
ภายในกลุ่ม	39.45	146	0.27		
รวม	39.60	149			

จากตารางที่ 4.39 พบว่า นักศึกษา ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา โดยรวมจำแนกตามด้านอาชีพ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.40 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านความพอประมาณ จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	N	ระดับความคิดเห็น		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
รับจ้าง	19	4.11	0.51	มาก
ค้าขาย	15	4.01	0.64	มาก
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	28	4.25	0.59	มากที่สุด
พนักงานบริษัท/เอกชน	88	4.05	0.60	มาก
รวม	150	4.09	0.58	มาก

จากตารางที่ 4.40 พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านความพอประมาณอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาตามช่วงอายุโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ช่วงอายุที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักศึกษาที่มี อาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีรองลงมา คือ อาชีพ รับจ้าง อยู่ในระดับมาก และช้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักศึกษาที่มีอาชีพค้าขาย มีการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.41 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านความพอประมาณจำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	0.97	3	0.32	0.09	0.44
ภายในกลุ่ม	52.36	146	0.35		
รวม	53.33	149			

จากตารางที่ 4.41 พบว่า นักศึกษา ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาความพอประมาณ จำแนกตามด้านอาชีพ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.42 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านมีเหตุผล จำแนกตามอาชีพ

ระดับการศึกษา	N	ระดับความพึงพอใจ		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
รับจ้าง	19	4.17	0.61	มาก
ค้าขาย	15	4.16	0.55	มาก
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	28	4.22	0.55	มากที่สุด
พนักงานบริษัท/เอกชน	88	4.21	0.59	มากที่สุด
รวม	150	4.20	0.58	มาก

จากตารางที่ 4.42 พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านความมีเหตุผล โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ช่วงอายุที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักศึกษาที่มี อาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ อาชีพพนักงานบริษัท/เอกชน อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักศึกษาที่มีอาชีพค้าขาย มีการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.43 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาด้านมิเหตุผล จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	0.71	3	0.24	0.69	9.77
ภายในกลุ่ม	50.51	146	3.46		
รวม	50.58	149			

จากตารางที่ 4.43 พบว่า นักศึกษาที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ความมีเหตุผลจำแนกตาม ด้านอาชีพไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.44 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาด้านภูมคุ้มกัน จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	N	ระดับความพึงพอใจ		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
รับจ้าง	19	4.22	0.49	มากที่สุด
ค้าขาย	15	4.24	0.65	มากที่สุด
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	28	4.22	0.61	มากที่สุด
พนักงานบริษัท/เอกชน	88	4.15	0.64	มาก
รวม	150	4.18	0.61	มาก

จากตารางที่ 4.44 พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านความการมีภูมิคุ้มกัน อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาตามช่วงอาชีพโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ช่วงอายุที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักศึกษาที่มี อาชีพค้าขาย อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ อาชีพ รับจ้าง อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักศึกษาที่มีอาชีพค้าขาย มีการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.45 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาด้านการมีภูมคุ้มกัน จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	0.18	3	0.06	0.16	0.92
ภายในกลุ่ม	57.0	146	0.39		
รวม	57.24	149			

จากตารางที่ 4.45 พบว่า นักศึกษาที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาการมีภูมิคุ้มกันจำแนกตาม ด้านอาชีพ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.46 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาด้านความรู้ จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	N	ระดับความพึงพอใจ		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
รับจ้าง	19	4.20	0.41	มาก
ค้าขาย	15	4.18	0.67	มาก
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	28	3.97	0.66	มาก
พนักงานบริษัท/เอกชน	88	4.03	0.63	มาก
รวม	150	4.05	0.61	มาก

จากตารางที่ 4.46 พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาด้านความรู้ อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาตามช่วงอาชีพโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ช่วงอายุที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักศึกษาที่มี อาชีพรับจ้าง อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ อาชีพค้าขาย อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักศึกษาที่มีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ มีการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.47 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาด้านความรู้ จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	0.86	3	0.28	0.75	0.52
ภายในกลุ่ม	56.13	146	0.38		
รวม	57.00	149			

จากตารางที่ 4.47 พบว่า นักศึกษาที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านความรู้ จำแนกตาม ด้านอาชีพ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.48 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาด้านคุณธรรม จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	N	ระดับความพึงพอใจ		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
รับจ้าง	19	4.54	0.48	มากที่สุด
ค้าขาย	15	4.22	0.58	มากที่สุด
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	28	4.45	0.54	มากที่สุด
พนักงานบริษัท/เอกชน	88	4.39	0.66	มากที่สุด
รวม	150	4.40	0.61	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.48 พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านคุณธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาตามช่วงอาชีพโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ช่วงอายุที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักศึกษาที่มี อาชีพรับจ้าง อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ อาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ อยู่ในระดับมากที่สุด และช่วงที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักศึกษาที่มีอาชีพค้าขาย มีการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.49 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาด้านคุณธรรมจำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	0.92	3	0.30	07.81	0.49
ภายในกลุ่ม	55.54	146	0.38		
รวม	56.47	149			

จากตารางที่ 4.49 นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาคุณธรรม จำแนกตามด้านอาชีพไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.50 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา โดยรวม จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	N	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
9,000 บาทลงมา	21	3.76	0.65	มาก
9,000 - 10,000 บาท	39	4.10	0.42	มาก
10,001 - 12,000 บาท	44	4.25	0.41	มากที่สุด
12,001 บาทขึ้นไป	46	4.40	0.47	มากที่สุด
รวม	150	4.19	0.51	มาก

จากตารางที่ 4.50 พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านโดยรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาตามช่วงอาชีพโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ช่วงอายุที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักศึกษาที่มีรายได้ 12,001 ขึ้นไป รองลงมา คือ นักศึกษาที่มีรายได้ต่อเดือน 10,001 – 12,000 บาท นักศึกษาที่มีอาชีพมีการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักศึกษาที่มีรายได้ต่อเดือน9,000 บาทลงมา มีการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.51 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาโดยรวม จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	6.46	3	2.15	9.48	0.00*
ภายในกลุ่ม	33.14	146	0.22		
รวม	39.60	149			

* < 0.05

จากตารางที่ 4.51 พบว่า นักศึกษาที่ประกอบอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา โดยรวม จำแนกตามรายได้ต่อเดือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.52 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาด้านโดยรวม จำแนกตามรายได้ต่อเดือน แตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ่(Scheffé)

รายได้ต่อเดือน	9,000 บาทลงมา ($\overline{X}$ =3.76)	9,000-10,000 บาท ($\overline{X}$ =4.10)	10,001-12,000 บาท ($\overline{X}$ = 4.25)	12,001 บาทขึ้นไป ($\overline{X}$ =4.40)
9,000 บาทลงมา ($\overline{X}$ =3.76)	-	0.34	0.49*	0.64*
9,000-10,000 บา ($\overline{X}$ =4.10)		-	0.14	0.30*
10,001-12,000 บาท ($\overline{X}$ =4.25)			-	0.49*
12,001 บาทขึ้นไป ($\overline{X}$ =4.40)				-

* < 0.05

จากตารางที่ 4.52 พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีรายได้ต่อเดือน 9,000 บาทลงมา มีการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา แตกต่างกับนักศึกษาที่มีรายได้ต่อเดือน 10,001-12,000 บาท และคู่ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาและนักศึกษาที่มีรายได้ต่อเดือน 9,000-10,000 บาท มีการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาแตกต่างกับนักศึกษาที่มีรายได้ต่อเดือน 10,001-12,000 และแตกต่างกับนักศึกษาที่มีรายได้ต่อเดือน 12,001 บาทขึ้นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนนอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.53 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาด้านความพอประมาณ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	N	ระดับความพึงพอใจ		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
9,000 บาทลงมา	21	3.64	0.69	มาก
9,000-10,000 บาท	39	4.03	0.46	มาก
10,001-12,000 บาท	44	4.12	0.59	มาก
12,001 บาทขึ้นไป	46	4.33	0.54	มากที่สุด
รวม	150	4.09	0.59	มาก

จากตารางที่ 4.53 พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านความพอประมาณอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาตามช่วงอายุโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ช่วงอายุที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักศึกษาที่มีรายได้ต่อเดือน 12,001 ขึ้นไป อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ นักศึกษาที่มีรายได้ต่อเดือน 10,001 – 12,000 บาท อยู่ในระดับมาก และร้อยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักศึกษาที่มีรายได้ต่อเดือน 9,000 บาทลงมา มีการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.54 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านรายได้ความพอประมาณ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	6.92	3	2.30	7.25	0.00*
ภายในกลุ่ม	46.41	146	0.31		
รวม	53.33	149			

* < 0.05

จากตารางที่ 4.54 พบว่า นักศึกษาที่มีความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านความพอประมาณ จำแนกตาม ด้านรายได้ต่อเดือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.55 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาด้านความพอประมาณ จำแนกตาม ด้านรายได้ต่อเดือน แตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ่ (Scheffé)

รายได้ต่อเดือน	9,000 บาทลงมา ($\overline{X}$ =3.76)	9,000-10,000 บาท ($\overline{X}$ =4.10)	10,001-12,000 บาท ($\overline{X}$ = 4.25)	12,001 บาทขึ้นไป ($\overline{X}$ =4.40)
9,000 บาทลงมา ($\overline{X}$ =3.76)	-	0.34	0.49*	0.64*
9,000-10,000 บา ($\overline{X}$ =4.10)		-	0.14	0.30*
10,001-12,000 บาท ($\overline{X}$ =4.25)			-	0.49*
12,001 บาทขึ้นไป ($\overline{X}$ =4.40)				-

* < 0.05

จากตารางที่ 4.55 พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีรายได้ต่อเดือน 9,000 บาทลงมา มีการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา แตกต่างกับนักศึกษาที่มีรายได้ต่อเดือน 10,001-12,000 บาท และคู่ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาและนักศึกษาที่มีรายได้ต่อเดือน 9,000-10,000 บาท มีการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาแตกต่างกับนักศึกษาที่มีรายได้ต่อเดือน 10,001-12,000 และแตกต่างกับนักศึกษาที่มีรายได้ต่อเดือน 12,001 บาทขึ้นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนนอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.56 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาด้านความมีเหตุผล จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	N	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
9,000 บาทลงมา	21	3.91	0.67	มาก
9,000-10,000 บาท	39	4.11	0.54	มาก
10,001-12,000 บาท	44	4.21	0.57	มากที่สุด
12,001 บาทขึ้นไป	46	4.41	0.52	มากที่สุด
รวม	150	4.20	0.58	มาก

จากตารางที่ 4.56 นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านความพอประมาณ อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาตามช่วงอายุโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ช่วงอายุที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักศึกษาที่มีรายได้ต่อเดือน 12,001 ขึ้นไป อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ นักศึกษาที่มีรายได้ต่อเดือน 10,001 – 12,000 บาท อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักศึกษาที่มีรายได้ต่อเดือน 9,000 บาทลงมา มีการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.57 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาด้านความมีเหตุผล จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	4.06	3	1.35	4.25	0.00*
ภายในกลุ่ม	46.52	146	0.31		
รวม	50.58	149			

* < 0.05

จากตารางที่ 4.57 พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาด้านความมีเหตุผล จำแนกตาม ด้านรายได้ต่อเดือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.58 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาด้านความมีเหตุผล จำแนกตามด้านรายได้ต่อเดือน แตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ่ (Scheffé)

รายได้ต่อเดือน	9,000 บาทลงมา ($\overline{X}$ =3.76)	9,000-10,000 บาท ($\overline{X}$ =4.10)	10,001-12,000 บาท ($\overline{X}$ = 4.25)	12,001 บาทขึ้นไป ($\overline{X}$ =4.40)
9,000 บาทลงมา ($\overline{X}$ =3.76)	-	0.20	0.30	0.49*
9,000-10,000 บา ($\overline{X}$ =4.10)		-	0.10	0.29
10,001-12,000 บาท ($\overline{X}$ =4.25)			-	0.19
12,001 บาทขึ้นไป ($\overline{X}$ =4.40)				-

* < 0.05

จากตารางที่ 4.58 พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีรายได้ต่อเดือน 9,000 บาทลงมา มีการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาแตกต่างกับนักศึกษาที่มีรายได้ต่อเดือน 12,001 บาทขึ้นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนนอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.59 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาด้านการมีภูมคุ้มกัน จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

ด้านรายได้ต่อเดือน	N	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
9,000 บาทลงมา	21	3.77	0.75	มาก
9,000-10,000 บาท	39	4.13	0.57	มาก
10,001-12,000 บาท	44	4.22	0.49	มากที่สุด
12,001 บาทขึ้นไป	46	4.37	0.62	มากที่สุด
รวม	150	4.18	0.61	มาก

จากตารางที่ 4.59 พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านการมีภูมิคุ้มกัน อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาตามช่วงอาชีพโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ช่วงอายุที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักศึกษาที่มีรายได้ต่อเดือน 12,001 ขึ้นไป อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ นักศึกษาที่มีรายได้ต่อเดือน 10,001 – 12,000 บาท อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักศึกษาที่มีรายได้ต่อเดือน 9,000 บาทลงมา มีการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.60 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาด้านการมีภูมคุ้มกัน จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	0.53	3	1.79	5.04	0.00*
ภายในกลุ่ม	51.86	146	0.35		
รวม	57.24	149			

* < 0.05

จากตารางที่ 4.60 พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านการมีภูมิคุ้มกัน จำแนกตาม ด้านรายได้ต่อเดือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.61 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาด้านการมีภูมคุ้มกันจำแนกตาม รายได้ต่อเดือน แตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ่(Scheffé)

รายได้ต่อเดือน	9,000 บาทลงมา ($\overline{X}$ =3.76)	9,000-10,000 บาท ($\overline{X}$ =4.10)	10,001-12,000 บาท ($\overline{X}$ = 4.25)	12,001 บาทขึ้นไป ($\overline{X}$ =4.40)
9,000 บาทลงมา ($\overline{X}$ =3.76)	-	0.36	0.45*	0.60*
9,000-10,000 บา ($\overline{X}$ =4.10)		-	0.08	0.23
10,001-12,000 บาท ($\overline{X}$ =4.25)			-	0.15
12,001 บาทขึ้นไป ($\overline{X}$ =4.40)				-

* < 0.05

จากตารางที่ 4.61 พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีรายได้ต่อเดือน 10,001-12,000 บาท มีการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา แตกต่างกับนักศึกษาที่มีรายได้ต่อเดือน 12,001 บาทขึ้นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนนอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.62 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาด้านความรู้ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	N	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
9,000 บาทลงมา	21	3.65	0.77	มาก
9,000-10,000 บาท	39	3.89	0.57	มาก
10,001-12,000 บาท	44	4.13	0.49	มาก
12,001 บาทขึ้นไป	46	4.31	0.56	มากที่สุด
รวม	150	4.05	0.61	มาก

จากตารางที่ 4.62 พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านความความรู้ จำแนกตามรายได้ต่อเดือนอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาตามช่วงรายได้ต่อเดือน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ช่วงอายุที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักศึกษาที่มีรายได้ต่อเดือน12,001 บาทขึ้นไป อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ นักศึกษาที่มีรายได้ต่อเดือน 10,001 – 12,000 บาท อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักศึกษาที่มีรายได้ต่อเดือน 9,000 บาทลงมา มีการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.63 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาด้านความรู้ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	7.67	3	2.55	7.57	0.00*
ภายในกลุ่ม	49.32	146	0.33		
รวม	57.00	149			

* < 0.05

จากตารางที่ 4.63 นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านความรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.64 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาด้านความรู้จำแนกตามรายได้ต่อเดือน แตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ่(Scheffé)

รายได้ต่อเดือน	9,000 บาทลงมา ($\overline{X}$ =3.76)	9,000-10,000 บาท ($\overline{X}$ =4.10)	10,001-12,000 บาท ($\overline{X}$ = 4.25)	12,001 บาทขึ้นไป ($\overline{X}$ =4.40)
9,000 บาทลงมา ($\overline{X}$ =3.76)	-	0.23	0.47*	0.65*
9,000-10,000 บา ($\overline{X}$ =4.10)		-	0.23	0.42*
10,001-12,000 บาท ($\overline{X}$ =4.25)			-	0.18
12,001 บาทขึ้นไป ($\overline{X}$ =4.40)				-

* < 0.05

จากตารางที่ 4.64 พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยด้านความรู้ที่มีรายได้ต่อเดือน 10,001-12,000 บาทมีการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา แตกต่างกับนักศึกษาที่มีรายได้ต่อเดือน 12,001 บาทขึ้นไปและมีการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา แตกต่างกับนักศึกษาที่มีรายได้ต่อเดือน 9,000 บาทลงมาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนนอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.65 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาด้านคุณธรรม จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

ด้านรายได้ต่อเดือน	N	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
9,000 บาทลงมา	21	3.80	0.82	มาก
9,000-10,000 บาท	39	4.33	0.58	มากที่สุด
10,001-12,000 บาท	44	4.55	0.48	มากที่สุด
12,001 บาทขึ้นไป	46	4.59	0.46	มากที่สุด
รวม	150	4.40	0.61	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.65 พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านความคุณธรรม จำแนกตามรายได้ต่อเดือน อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาตามช่วงรายได้ต่อเดือน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด รายได้ต่อเดือนที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักศึกษาที่มีรายได้ต่อเดือน 12,001 ขึ้นไป อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ นักศึกษาที่มีรายได้ ต่อเดือน 10,001 – 12,000 บาท อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักศึกษาที่มีรายได้ต่อเดือน 9,000 บาทลงมา มีการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.66 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาด้านคุณธรรมจำแนกตามรายได้ต่อเดือน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	10.33	3	3.44	10.90	0.00*
ภายในกลุ่ม	46.13	146	0.31		
รวม	56.47	149			

* < 0.05

จากตารางที่ 4.66 พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านคุณธรรม จำแนกตาม ด้านรายได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.67 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาด้านคุณธรรม จำแนกตาม รายได้ต่อเดือน แตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ่(Scheffé)

รายได้ต่อเดือน	9,000 บาทลงมา ($\overline{X}$ =3.76)	9,000-10,000 บาท ($\overline{X}$ =4.10)	10,001-12,000 บาท ($\overline{X}$ = 4.25)	12,001 บาทขึ้นไป ($\overline{X}$ =4.40)
9,000 บาทลงมา ($\overline{X}$ =3.76)	-	0.52*	0.74*	0.78*
9,000-10,000 บา ($\overline{X}$ =4.10)		-	0.22	0.25
10,001-12,000 บาท ($\overline{X}$ =4.25)			-	0.78*
12,001 บาทขึ้นไป ($\overline{X}$ =4.40)				-

* < 0.05

จากตารางที่ 4.67 พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีรายได้ต่อเดือน 9,000 บาทลงมามีการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา แตกต่างกับนักศึกษาที่มีรายได้ต่อเดือน 9,000-10,000 บาทและมีการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา แตกต่างกับนักศึกษาที่มีรายได้ต่อเดือน 10,001-12,000 บาทและแตกต่างกับนักศึกษาที่มีรายได้ต่อเดือน 12,001 บาทขึ้นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนนอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตอนที่ 4 แสดงค่าความถี่ (FrequeNcy) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและการแก้ไขปัญหาของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏตามตารางที่ 4.68-4.72

ตารางที่ 4.68 แสดงค่าความถี่ (FrequeNcy) ข้อเสนอแนะของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาด้านพอประมาณ

ข้อเสนอแนะ	ความถี่
1. ด้านพอประมาณ	
1.1นักศึกษาใช้จ่ายฟุ่มเฟือยไม่ค่อยประหยัดในการใช้เงิน จึงควรรู้จักใช้อย่างพอประมาณ	10
1.2นักศึกษาใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่ายจึงควรปรับปรุงตนเองในด้านการใช้จ่าย	6
1.3 นักศึกษาใช้วัสดุสิ่งของอย่างไม่ระวัง จึงควรดูแลบำรุงรักษาเครื่องใช้วัสดุสิ่งของ	3
1.4นักศึกษาก่อนซื้อสิ่งของควรคิดถึงความคุ้มค่าจึงควรไตร่ตรองให้ดีก่อนซื้อ	9
รวม	28

จากตารางที่ 4.68 พบว่า นักศึกษาได้เสนอแนะเพิ่มเติมประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านพอประมาณนักศึกษามีข้อเสนอแนะว่านักศึกษาที่มีการใช้จ่ายฟุ่มเฟือยควรรู้จักใช้อย่างพอประมาณนักศึกษาที่มีการใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่ายควรมีการปรับปรุงด้านการใช้จ่ายลดลงตามสมควรแก่ประโยชน์ นักศึกษาที่มีการใช้วัสดุสิ่งของอย่างไม่ระวังควรที่จะดูแลบำรุงรักษาเครื่องใช้วัสดุสิ่งของให้พร้อมแก่การใช้งานอยู่เสมอ สิ่งของอันไหนที่ชำรุดก็ซ่อมแซมให้ใช้งานได้ดังเดิม และนักศึกษาก่อนซื้อสิ่งของควรคิดถึงความคุ้มค่า ไตร่ตรองให้ดีก่อนที่จะตัดสินใจซื้อของเครื่องใช้ที่จำเป็นเท่านั้น

ตารางที่ 4.69 แสดงค่าความถี่ (FrequeNcy) ข้อเสนอแนะของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาด้านความมีเหตุผล

ข้อเสนอแนะ	ความถี่
2. ด้านความมีเหตุผล	
2.1นักศึกษาไม่ควรใช้จ่ายตามความพอใจ จึงควรใช้เหตุผลพิจารณาไตร่ตรอง	8
2.2นักศึกษาทำงานอย่างไม่ระมัดระวัง จึงควรแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างสมเหตุสมผล	4
2.3นักศึกษาไม่รู้จักยับยั้งชั่งใจ จึงควรรู้จักคำนึงถึง ความจำเป็น คุ้มค่า การบรรลุเป้าหมายและผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น	2
รวม	14

จากตารางที่ 4.69 พบว่า นักศึกษาได้เสนอแนะเพิ่มเติมประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านความมีเหตุผลนักศึกษามีข้อเสนอแนะให้นักศึกษารู้จักทำงานอย่างไม่ระมัดระวัง แก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างสมเหตุสมผล นักศึกษาที่ไม่รู้จักยับยั้งชั่งใจควรที่จะรู้จักคำนึงถึงความจำเป็นความคุ้มค่า การบรรลุเป้าหมายและผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น และนักศึกษาที่ใช้จ่ายตามความพอใจ จึงควรใช้เหตุผลพิจารณาไตร่ตรองก่อนการใช้จ่ายทุกครั้ง

ตารางที่ 4.70 แสดงค่าความถี่ (FrequeNcy) ข้อเสนอแนะของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาด้านการมีภูมิคุ้มกัน

ข้อเสนอแนะ	ความถี่
3.ด้านการมีภูมิคุ้มกัน	
3.1นักศึกษาไม่มีการวางแผนในการดำเนินชีวิตและการทำงานจึงควรมีการวางแผนในการดำเนินชีวิตและการทำงานให้รอบคอบ	24
3.2 นักศึกษาไม่สามารถแบ่งเวลาในการดำเนินชีวิตจึงควรแบ่งเวลาในการดำเนินชีวิตให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม	10
3.3 นักศึกษาไม่มีความมุ่งมั่นที่จะทำงานให้สำเร็จ จึงควรมีความมุ่งมั่นที่จะทำงานทุกอย่างให้สำเร็จตามเป้าหมาย	5
รวม	39

จากตารางที่ 4.70 พบว่า นักศึกษาได้เสนอแนะเพิ่มเติมประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการมีภูมิคุ้มกันมีข้อเสนอแนะว่านักศึกษาที่ไม่มีการวางแผนในการดำเนินชีวิตและการทำงานควรมีการวางแผนในการดำเนินชีวิตและการทำงานให้รอบคอบ นักศึกษาที่ไม่สามารถแบ่งเวลาในการดำเนินชีวิตควรแบ่งเวลาในการดำเนินชีวิตให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวมนักศึกษาที่ไม่มีความมุ่งมั่นที่จะทำงานให้สำเร็จควรมีความมุ่งมั่นที่จะทำงานทุกอย่างให้สำเร็จตามเป้าหมาย

ตารางที่ 4.71 แสดงค่าความถี่ (FrequeNcy) ข้อเสนอแนะของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาด้านความรู้

ข้อเสนอแนะ	ความถี่
4. ด้านความรู้	
4.1 นักศึกษาขาดความรู้ความเข้าใจในเทคโนโลยีใหม่นักศึกษาจึงควรมีความรู้ ความเข้าใจในเทคโนโลยีในปัจจุบันให้มากขึ้น	14
4.2 นักศึกษาไม่ได้นำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาตนเองและสังคมอย่างเต็มที่ นักศึกษาจึงควรนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาตนเองและสังคมโดยนำสิ่งใหม่ ๆ เข้ามาปรับใช้ในการดำเนินชีวิต	9
รวม	23

จากตารางที่ 4.71 พบว่า นักศึกษาได้เสนอแนะเพิ่มเติมประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีข้อเสนอแนะว่านักศึกษาที่ขาดความรู้ความเข้าใจในเทคโนโลยีใหม่นักศึกษาจึงควรศึกษาหาความรู้ และความเข้าใจในเทคโนโลยีในปัจจุบันให้มากขึ้น และนักศึกษาที่ไม่ได้นำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาตนเองและสังคมอย่างเต็มที่ นักศึกษาจึงควรนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาตนเองและสังคมโดยนำสิ่งใหม่ ๆ เข้ามาปรับใช้ในการดำเนินชีวิต

ตารางที่ 4.72 แสดงค่าความถี่ (FrequeNcy) ข้อเสนอแนะของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา

ข้อเสนอแนะ	ความถี่
5). ด้านคุณธรรม	
5.1 นักศึกษาขาดความเอื้อเฟื้อแก่เพื่อนจึงควรมีความเอื้อเฟื้อแก่เพื่อน	14
5.2นักศึกษาขาดความซื่อสัตย์สุจริต ในความขยันและอดทนจึงควรมีความซื่อสัตย์สุจริต ขยัน อดทน	9
5.3 นักศึกษาการทำงานไม่โปร่งใส จึงควรทำงานด้วยความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้	6
รวม	29

จากตารางที่ 4.72 พบว่า นักศึกษาได้เสนอแนะเพิ่มเติมประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจ การสื่อสารให้ทั่วถึงและมีการเพิ่มความรู้ให้กับนักศึกษา ให้มีความตั้งใจ

5.1 นักศึกษาขาดความเอื้อเฟื้อแก่เพื่อนจึงควรมีความเอื้อเฟื้อแก่เพื่อน

5.2 นักศึกษาขาดความซื่อสัตย์สุจริต ในความขยันและอดทน จึงควรมีความซื่อสัตย์สุจริต ขยัน อดทน

5.3 นักศึกษาการทำงานไม่โปร่งใส จึงควรทำงานด้วยความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้

ตอนที่ 5 สัมภาษณ์ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธร ราชวิทยาลัย ที่มีต่อการประยุกต์เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา

แบบสัมภาษณ์ (Interview) เป็นเครื่องมือที่ใช้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) คือนักศึกษา โดยผู้ให้สัมภาษณ์ใช้ดุลยพินิจในการตอบตามความคิดเห็นของตน โดยผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง เริ่มต้นด้วยบัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามและเป็นคำถามอันเป็น โครงร่างโดยรวม

ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) คือนักศึกษา ดังนี้

1.นาย จิรุยทร ไชยชาติ

2.นางสาว นันทิกา จันทร์กระเทาะ

3.นางสาว สุนารี บัวสมบูรณ์

4.นางสาว ชลิตา ชมเชื้อ

5.นางสาว เกสราพร โทรเลข

คำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัย ที่มีต่อการประยุกต์เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาจำนวน 5 ข้อดังนี้

1) นักศึกษามหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธร ราชวิทยาลัย มีความคิดเห็นด้านความพอประมาณอย่างไรบ้าง ?

2) นักศึกษามหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธร ราชวิทยาลัย มีความคิดเห็นด้านความมีเหตุผลอย่างไรบ้าง ?

3) นักศึกษามหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธร ราชวิทยาลัย มีความคิดเห็นด้านการมีภูมิคุ้มกันอย่างไรบ้าง ?

4) นักศึกษามหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธร ราชวิทยาลัย มีความคิดเห็นด้านความรู้อย่างไรบ้าง ?

5) นักศึกษามหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธร ราชวิทยาลัย มีความคิดเห็นด้านคุณธรรมอย่างไรบ้าง ?

1.นาย จิรุยทร ไชยชาติ[1]

กำลังศึกษา ปริญญาตรี

1) นักศึกษามหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธร ราชวิทยาลัย มีความคิดเห็นด้านความพอประมาณอย่างไรบ้าง ?

การเรียนการศึกษาช่วยในการพัฒนาสมองให้สามารถพัฒนาต่อไปเพื่อนำไปใช้ในอนาคต

2) นักศึกษามหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธร ราชวิทยาลัย มีความคิดเห็นด้านความมีเหตุผลอย่างไรบ้าง ?

เนื่องจากเศรษฐกิจข้าวยากหมากแพง ในด้านการกินก็ควรกินแต่พอสมควร การใช้จ่ายอย่างอื่นก็ลดลงตามลำดับ

3) นักศึกษามหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธร ราชวิทยาลัย มีความคิดเห็นด้านการมีภูมิคุ้มกันอย่างไรบ้าง ?

เรียนแล้วสามารถนำไปใช้ในหน้าที่การงานได้และสามารถต่อยอดความรู้ได้อีก

4) นักศึกษามหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธร ราชวิทยาลัย มีความคิดเห็นด้านความรู้อย่างไรบ้าง ?

สามารถที่จะใช้เทคโนโลยีได้อย่างเข้าใจและปลอดภัย

5) นักศึกษามหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธร ราชวิทยาลัย มีความคิดเห็นด้านคุณธรรมอย่างไรบ้าง ?

ช่วยเหลือและสนับสนุนความสามารถของเพื่อนในด้านที่ถนัดและการเรียน

2. นางสาว นันธิกา จันทร์กระเทาะ

กำลังศึกษา ปริญญาตรี

1) นักศึกษามหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธร ราชวิทยาลัย มีความคิดเห็นด้านความพอประมาณอย่างไรบ้าง ?

รู้ความพอประมาณในแต่ละวันว่าใช้อย่างไรให้พอกับเงินที่มีอยู่

2) นักศึกษามหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธร ราชวิทยาลัย มีความคิดเห็นด้านความมีเหตุผลอย่างไรบ้าง ?

เราต้องมีเหตุผลที่เราจะใช้สอย ต้องคิดก่อนว่าเราจำเป็นไหมที่จะต้องซื้อ ยังไม่จำเป็นไม่ต้องซื้อ

---

[1]สัมภาษณ์ นาย จิรุยทร ไชยชาติ, 7 กุมภาพันธ์ 2557.

3) นักศึกษามหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธร ราชวิทยาลัย มีความคิดเห็นด้านการมีภูมิคุ้มกันอย่างไรบ้าง ?

เรารู้จักมีภูมิคุ้มกันมากขึ้นหลังจากได้เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง และเรารู้จักวางแผนพัฒนาในชีวิตและการทำงานก็คือ เราจะต้องรู้จักว่าเราจะทำอะไรในอนาคต

4) นักศึกษามหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธร ราชวิทยาลัย มีความคิดเห็นด้านความรู้อย่างไรบ้าง ?

เราก็มีความรู้อยู่บ้าง+เทคโนโลยีก็มีความรู้เพราะเทคโนโลยีทันสมัยแล้ว ในด้านความรู้ด้านต่างๆในเศรษฐกิจพอเพียงของพระเจ้าอยู่หัว

5) นักศึกษามหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธร ราชวิทยาลัย มีความคิดเห็นด้านคุณธรรมอย่างไรบ้าง ?

นักศึกษาก็มีคุณธรรมและเอื้อเฟื้อต่อเพื่อนและญาติผู้ใหญ่ ในสิ่งที่ดี[2]

3.นางสาว สุนารี บัวสมบรูณ์

กำลังศึกษา ปริญญาตรี

1) นักศึกษามหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธร ราชวิทยาลัย มีความคิดเห็นด้านความพอประมาณอย่างไรบ้าง ?

การศึกษาดี มีความรู้ทั้งด้านศาสนา พุทศาสนา

2) นักศึกษามหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธร ราชวิทยาลัย มีความคิดเห็นด้านความมีเหตุผลอย่างไรบ้าง ?

ข้าวของที่มีใช้อย่างประหยัด ใช้อย่างที่มีเท่าที่จำเป็น ไม่ต้องไปใช้อะไรมากมาย

3) นักศึกษามหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธร ราชวิทยาลัย มีความคิดเห็นด้านการมีภูมิคุ้มกันอย่างไรบ้าง ?

เตรียมตัวเองให้พร้อมกับการทำงาน

4) นักศึกษามหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธร ราชวิทยาลัย มีความคิดเห็นด้านความรู้อย่างไรบ้าง ?

การใช้อย่างประหยัด แบบพอเพียง ไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย

---

[2]นางสาว นันธิกา จันทร์กระเทาะ, 7 กุมภาพันธ์ 2557

5) นักศึกษามหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธร ราชวิทยาลัย มีความคิดเห็นด้านคุณธรรมอย่างไรบ้าง ?

มีอะไรก็ช่วยเหลือกันและกันไม่เห็นแก่ตัว ควรเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน[3]

4.นางสาว ชลิตา ชมเชื้อ

กำลังศึกษา ปริญญาตรี

1) นักศึกษามหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธร ราชวิทยาลัย มีความคิดเห็นด้านความพอประมาณอย่างไรบ้าง ?

มีการใช้อย่างพอประมาณและพอเพียงที่เรานำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

2) นักศึกษามหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธร ราชวิทยาลัย มีความคิดเห็นด้านความมีเหตุผลอย่างไรบ้าง ?

ทำให้เราประหยัดและมีเงินเก็บเหลือใช้ไม่ฟุ่มเฟือยและทำให้เราชีวิตดีขึ้น

3) นักศึกษามหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธร ราชวิทยาลัย มีความคิดเห็นด้านการมีภูมิคุ้มกันอย่างไรบ้าง ?

ทำให้เราไม่ประมาทและคุ้มค่ากับการดำเนินชีวิตประจำวัน และทำให้เรามีกินมีใช้ในทุก ๆ วัน

4) นักศึกษามหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธร ราชวิทยาลัย มีความคิดเห็นด้านความรู้อย่างไรบ้าง ?

ความรู้และเทคโนโลยีก็ทำให้เราอยู่อย่างพอเพียงได้ถ้าเราใช้เป็น

5) นักศึกษามหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธร ราชวิทยาลัย มีความคิดเห็นด้านคุณธรรมอย่างไรบ้าง ?

คุณธรรมสามารถทำให้เราพอเพียงได้เมื่อเราพอเพียง คุณธรรมก็จะเกิดขึ้นกับตัวเรา[4]

---

[3]นางสาว สุนารี บัวสมบรูณ์ 7 กุมภาพันธ์ 2557.

[4]นางสาว ชลิตา ชมเชื้อ 7 กุมภาพันธ์ 2557.

5.นางสาว เกสราพร โทรเลง

กำลังศึกษา ปริญญาตรี

1) นักศึกษามหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธร ราชวิทยาลัย มีความคิดเห็นด้านความพอประมาณอย่างไรบ้าง ?

พอประมาณในการใช้ ไฟ ใช้น้ำ และเมื่อเรียนเสร็จก็ช่วยกันปิดไฟ พัดลมแอร์ให้เรียบร้อย

2) นักศึกษามหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธร ราชวิทยาลัย มีความคิดเห็นด้านความมีเหตุผลอย่างไรบ้าง ?

มีการใช้กระดาษรีไซเคิล เพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ ประหยัดทั้งค่าใช้จ่ายและทรัพยากร

3) นักศึกษามหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธร ราชวิทยาลัย มีความคิดเห็นด้านการมีภูมิคุ้มกันอย่างไรบ้าง ?

การทำงาน คือการใช้จ่ายในการทำงาน ค่าใช้จ่ายในการครองชีวิต ก็ต้องรู้จักประหยัดอดออมเพื่อนำมาเป็นภูมิคุ้มกัน ในเวลาที่เดือดร้อน

4) นักศึกษามหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธร ราชวิทยาลัย มีความคิดเห็นด้านความรู้อย่างไรบ้าง ?

ความรู้ตั้งเดิม ก็ถ้าไม่เข้าใจก็ใช้เทคโนโลยีช่วยเช่น Google ในการหาข้อมูลความรู้ช่วย

5) นักศึกษามหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธร ราชวิทยาลัย มีความคิดเห็นด้านคุณธรรมอย่างไรบ้าง ?

เวลามามหาวิทยาลัยขับรถไปรับเพื่อน มารถคันเดียวกัน จะได้ประหยัดค่าน้ำมัน[5]

สรุปการให้สัมภาษณ์ จำนวน 5 คน ได้ข้อมูลพอสรุปได้ดังนี้.การเรียนการศึกษาช่วยในการพัฒนาสมองให้รู้ความพอประมาณในแต่ละวันว่าใช้อย่างไรให้พอกับเงินที่มีอยู่การศึกษาดี มีความรู้ทั้งด้านศาสนา พุทธศาสนามีการใช้อย่างพอประมาณและพอเพียงที่เรานำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้พอประมาณในการใช้ ไฟ ใช้น้ำ และเมื่อเรียนเสร็จก็ช่วยกันปิดไฟ พัดลมแอร์ให้เรียบร้อยสามารถพัฒนาต่อไปเพื่อนำไปใช้ในอนาคตเนื่องจากเศรษฐกิจข้าวยากหมากแพง ในด้านการกินก็ควรกินแต่พอสมควรเราต้องมีเหตุผลที่เราจะใช้สอยต้องคิดก่อนว่าเราจำเป็นไหมที่จะต้องซื้อ ยังไม่จำเป็นไม่ต้องซื้อข้าวของที่มีใช้อย่างประหยัด ใช้อย่างที่มีเท่าที่จำเป็น ไม่ต้องไปใช้อะไรมากมายทำให้เราประหยัดและมีเงินเก็บเหลือใช้ไม่ฟุ่มเฟือยและทำให้เราชีวิตดีขึ้นมีการใช้กระดาษรีไซเคิล เพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ ประหยัดทั้งค่าใช้จ่ายและทรัพยากรเรียนแล้วสามารถ

[5]นางสาว เกสราพร โทรเลง 7 กุมภาพันธ์ 2557.

บทที่ 5
สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา

เป็นวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives) ไว้ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัย ของนักศึกษาที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประกอบอาชีพ ต่างกัน และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัยว่า นักศึกษา ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประกอบอาชีพต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา แตกต่างกัน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัย โดยเทียบสถิติจากบัญชีรายชื่อนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัย ในปี 2555 จำนวน 150 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามปลายปิดและปลายเปิด จำนวน 25 ข้อ โดยแบ่งออกเป็นด้าน คือ ด้านพอประมาณ ด้านมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกัน ด้านความรู้ และด้านคุณธรรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.86 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการแจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสถิติ t-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย 2 กลุ่มในเรื่องเพศ และ F-test (One-way ANOVA) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยที่มีมากกว่า 2 กลุ่ม ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา และประกอบอาชีพ และนำเสนอในรูปตารางตามลำดับ ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยตามประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา สามารถสรุปได้ดังนี้

5.1.1 ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เป็นเพศชายและเพศหญิงจำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 52.00 มีอายุ 20 - 30 ปี จำนวน 67 คน มีระดับรายได้ต่อเดือน 20,001 จำนวน 45 คน และมีอาชีพงานบริษัท/เอกชน จำนวน 88 คน

5.1.2 ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา

ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทั้งห้าด้าน เรียงค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำ คือ 1) ด้านคุณธรรมมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 2)ด้านความมีเหตุผลมีค่าเฉลี่ยมาก 3) ด้านการมีภูมิคุ้มกันมีค่าเฉลี่ยมาก 4) ด้านความพอประมาณมีค่าเฉลี่ยมาก 5) ด้านความรู้มีค่าเฉลี่ยมาก และตามลำดับ เมื่อแยกเป็นรายด้านสรุปได้ดังนี้

1) ด้านคุณธรรม

พบว่า ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ข้อโดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักศึกษาไม่หวังผลเล็ก ๆ น้อย ๆ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักศึกษามีความเอื้อเฟื้อแก่เพื่อน

2) ด้านความมีเหตุผล

พบว่า ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านสังคมและวัฒนธรรม โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากทั้งห้าข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักศึกษาประกอบอาชีพด้วยความสุจริต และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักศึกษาคอยให้ความเข้าใจแก่รุ่นน้องเมื่อเขาไม่เข้าใจ

3) ด้านการมีภูมิคุ้มกัน

พบว่า ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราช วิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านด้านการมีภูมิคุ้มกัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากทั้งห้าข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักศึกษามีความมุ่งมั่นที่จะทำให้สำเร็จ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักศึกษารู้จักการเตรียมความพร้อม

4) ด้านความพอประมาณ

พบว่า ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราช วิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ด้านโครงสร้างพื้นฐาน โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากทั้งห้าข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักศึกษามีจิตสำนึกที่ดีในการศึกษา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักศึกษารู้จักใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม

5) ด้านความรู้

พบว่า ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากทั้งห้าข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักศึกษานำสิ่งใหม่ ๆ เข้ามาปรับใช้ในชีวิต และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักศึกษามีความรู้ดั้งเดิม ความรู้ + เทคโนโลยี

5.1.3 ตอนที่ 3 สมมติฐานการวิจัย

การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาของนักศึกษาที่มี เพศ อายุ ระดับรายได้ต่อเดือน และประถบอาชีพ ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 นักศึกษา ที่มี เพศ ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย แตกต่างกัน

ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษา ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2 นักศึกษา ที่มี อายุ ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัย แตกต่างกัน

ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษา ที่มี อายุ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัย โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 3 นักศึกษา ที่มี อาชีพ ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัย แตกต่างกันผล ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งศรีเมือง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 4 นักศึกษา ที่มี รายได้ต่อเดือน ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยแตกต่างกัน

ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษา ที่มี รายได้ต่อเดือน ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัย แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้

5.1.4 ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา โดยเรียงลำดับความถี่ในแต่ละด้าน คือ

1) ด้านความพอประมาณ

(1) มีความปรับปรุงชีวิตของตนเองตลอดเวลาเพื่อความสำเร็จของตนเอง

(2) ปัจจุบันนักศึกษาใช้จ่ายเกินตัวไม่รู้จักประหยัด

(3) ใช้เงินแต่ละบาทควรคิดพิจารณาอย่างรอบคอบ

(4) ยังไม่ค่อยประมาณตนเองเท่าที่ควรมีความต้องการตามสภาพแวดล้อมโดยไม่คำนึงถึงความเหมาะสม

2) ด้านมีเหตุผล

(1) ไม่มีเหตุผลในการใช้จ่าย จะใช้จ่ายตามความพอใจเป็นส่วนใหญ่

(2) จะทำอะไรคิดมากๆ หน่อย

(3) ทำให้รู้ว่าในการแก้ปัญหาในชีวิตต้องใช้เหตุและผล

(4) ขาดความรู้และขาดสติ

3) ด้านการมีภูมิคุ้มกัน

(1) การเพิ่มเวลาในการทำงานหรือทำงานเสริมรายได้อื่น

(2) ป้องกันอุปสรรคในการดำเนินชีวิต

(3) การทำงานควรจะทำอย่างรอบคอบ

4) ด้านความรู้

(1) จงเอาความรู้ความสามารถใช้กับชีวิตประจำวัน

(2) ทำให้เรามีความรู้เพิ่มขึ้น

(3) มีความรู้แต่ไม่ค่อยนำไปใช้ในการดำเนินชีวิต

5) ด้านคุณธรรม

(1) การมีความสุจริตและซื่อสัตย์

(2) จงอยู่ในศีลธรรมจะไม่คิดทำอย่างผิด

(3) ทำให้เรารอบคอบในการดำเนินชีวิต

โดยสรุป พบว่า นักศึกษามีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ลำดับตามความถี่มากไปหาน้อย สามอันดับแรก คือ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยควรพัฒนาส่งเสริมความพอประมาณแก่นักศึกษา ด้วยการจัดการเรียนการสอน ให้นักศึกษาได้รู้จักใช้เหตุผลและการมีภูมิคุ้มกันมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาเพิ่มขึ้น

5.2 อภิปรายผล

จากการสรุปผลการวิจัย ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาใน 5 ด้าน คือ ด้านความพอประมาณ ด้านมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกัน ด้านความรู้ และด้านคุณธรรม ผู้วิจัยเห็นผลการวิจัยที่น่าสนใจและนำมาอภิปรายผลเพิ่มตามประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

5.2.1 **การวิเคราะห์ ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา**

ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา โดยรวม อยู่ในระดับมาก

ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ที่ดีมากและมีการพัฒนามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่คณะผู้บริหารได้กำหนดไว้ อาจด้วยเหตุนี้จึงทำให้นักศึกษามีความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระมหาศิริวัฒน์ อริยเมธี** (จันต๊ะ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "การศึกษาเชิงวิเคราะห์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงจากมุมมองพระพุทธศาสนา"พบว่า เศรษฐกิจพอเพียงได้แก่ เศรษฐกิจที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความดี พออยู่ พอใช้ยึดหลักมัชฌิมาปฏิปทา ในการดำเนินชีวิต มีดุลยภาพระหว่างชีวิตกับสิ่งต่าง ๆ ที่ชีวิตเข้าไปเกี่ยวข้อง ดำเนินชีวิตแบบพอมีพอกินเป็นส่วนมาอาชีวะก่อนเป็นเบื้องต้น จากนั้นจึงพัฒนาไปสู่การกินดีอยู่ดี เศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดที่มีหลักการช่วยพัฒนาชีวิตมนุษย์และสังคมให้มุ่งไปสู่ความยั่งยืนด้วยการรู้จักตนเอง พึ่งตนเอง พอเพียง พอประมาณ ไม่โลภมาก ไม่ประมาท มีเหตุผลในการดำเนินชีวิต ในส่วนของเศรษฐกิจพอเพียงกับหลักพุทธธรรม ผลการวิจัยพบว่าแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับหลักพุทธธรรมมีความสัมพันธ์กันในด้านต่าง ๆ คือ ด้านปรัชญา ด้านโครงสร้าง และด้านกระบวนการ กล่าวคือ พระพุทธศาสนาในส่วนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเศรษฐกิจที่เรียกว่า เศรษฐกิจแนวพุทธและเศรษฐกิจพอเพียงต่างมีปรัชญาอันประกอบด้วยหลักการและอุดมการณ์ด้านเศรษฐกิจที่เป็นไปด้วยกันอย่างกลมกลืนประสานเชื่อมโยงกัน คือ เป็นระบบเศรษฐกิจที่มีความเป็นธรรมสูง คำนึงถึงประโยชน์ตนและประโยชน์ของส่วนรวมอย่างเป็นธรรม เป็นระบบเศรษฐกิจที่เป็นองค์รวม ไม่มองเรื่องของเศรษฐกิจแบบแยกเป็นส่วน ๆ ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจตามหลักมัชฌิมาปฏิปทาโดยเริ่มจากสัมมาทิฐิ มีความเห็นถูกต้อง สัมมาวาจา วจีสุจริต สัมมากัมมันตะ กายสุจริต สัมมาอาชีวะ กลมกลืนประสานเชื่อมโยงกัน คือ เป็นระบบเศรษฐกิจที่มีความเป็นธรรมสูง คำนึงถึงประโยชน์ตนและประโยชน์ของส่วนรวมอย่างเป็นธรรม เป็นระบบเศรษฐกิจที่เป็นองค์รวม ไม่มองเรื่องของเศรษฐกิจแบบแยกเป็นส่วน ๆ ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ตามหลักมัชฌิมาปฏิปทาโดยเริ่มจากสัมมาทิฐิ มีความเห็นถูกต้อง สัมมาวาจา วจีสุจริตสัมมากัมมันตะ กายสุจริต สัมมาอาชีวะ เลี้ยงชีพชอบ ไม่ประมาท ยึดหลักความสมดุล 3 และการ คือ ความสมดุลระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ มนุษย์กับมนุษย์ และวัตถุกับจิตใจ **มัทนา พันทวี** ได้ศึกษาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผลการวิจัยพบว่า แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามีความสอดคล้องกันในด้านต่าง ๆ คือ ด้านปรัชญา ด้านโครงสร้างและด้านกระบวนการ กล่าวคือ พระพุทธศาสนาในส่วนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเศรษฐกิจที่เรียกว่าเศรษฐกิจแนว

พุทธและเศรษฐกิจพอเพียงต่างมีปรัชญาอันประกอบด้วยหลักการและอุดมการณ์ด้านเศรษฐกิจที่เป็นไปด้วยกันได้อย่างกลมกลืนประสานเชื่อมโยงกัน คือ เป็นระบบเศรษฐกิจที่มีความเป็นธรรมสูง คำนึงถึงผลประโยชน์และประโยชน์ของส่วนรวมอย่างเป็นธรรม เป็นระบบเศรษฐกิจที่เป็นองค์รวม ไม่มองเรื่องเศรษฐกิจแบบแยกเป็นส่วน ๆ ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจตามหลักมัชฌิมาปฏิปทา โดยเริ่มจาก สัมมาทิฐิ มีความเห็นถูกต้อง สัมมาวาจา วจีสุจริต สัมมากัมมันตะ กายสุจริต สัมมาอาชีวะ เลี้ยงชีพโดยชอบ ไม่ประมาท ยึดหลักความสมดุล 3 ประการ คือ ความสมดุลระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ มนุษย์กับมนุษย์และวัตถุกับจิตใจ ส่วนในด้านโครงสร้างเศรษฐกิจแนวพุทธและเศรษฐกิจพอเพียง ต่างมีโครงสร้างที่ประสานสัมพันธ์กันกล่าวคือ กรอบแนวคิดของเศรษฐกิจทั้ง 2 ข้างต้น ตั้งอยู่ที่ความพอดี พอประมาณ ไม่สุดโต่ง ไม่โลภมากและไม่เบียดเบียนผู้อื่น เป็นวิธีคิดและวิธีสันโดษ ธรรมเป็นตัวกำหนดควบคุมให้ดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง ให้ความสำคัญแก่ชีวิตทั้ง 2 ด้าน คือ ทั้งด้านจิตวิสัยและด้านวัตถุวิสัย บนความพอเพียง และด้านกระบวนการ เศรษฐกิจแนวพุทธและเศรษฐกิจพอเพียง

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ที่ดีมากและมีการพัฒนามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่คณะผู้บริหารได้กำหนดไว้ อาจเห็นว่าการพัฒนา เป็นไปตามความต้องการของนักศึกษาได้ดี ซึ่งทางมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ได้มีการเร่งรัดพัฒนาในเรื่องต่าง ๆ มีการพัฒนาการศึกษา เพื่อให้นักศึกษาได้รับประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาอย่างเต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธีรพงศ์ มหาวิโร ได้กล่าวไว้ว่า เศรษฐกิจพื้นฐาน หมายถึง เศรษฐกิจที่คำนึงถึงการทะนุบำรุงพื้นฐานของตัวให้เข้มแข็งทั้งทางสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจพื้นฐานของสังคม ก็คือ ชุมชน เพราะฉะนั้นเศรษฐกิจพื้นฐานกับเศรษฐกิจชุมชน คือ อย่างเดียวกันเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง พอเพียงสำหรับทุกคน มีธรรมชาติเพียงพอ มีความรักพอเพียง มีปัญญาพอเพียง เมื่อทุกอย่างพอเพียงก็เกิดความสมดุล จะเรียกว่า เศรษฐกิจสมดุลก็ได้เมื่อสมดุลเป็นปกติ สบายไม่เจ็บไข้ ไม่วิกฤต เศรษฐกิจพื้นฐานกับเศรษฐกิจชุมชนล้วนมุ่งไปสู่เศรษฐกิจพอเพียง ข้อสำคัญ เมื่อพูดถึงเศรษฐกิจพื้นฐานต้องไม่มองเรื่องเศรษฐกิจแบบแยกส่วนแต่เป็นเศรษฐกิจที่อยู่บนความเข้มแข็งของสังคม หรือชุมชน อาศัยการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน เป็นเครื่องมือพัฒนาเศรษฐกิจเชื่อมโยงกับวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

5.2.3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ของนักศึกษาที่มีเพศ อายุ อาชีพและรายได้ต่อเดือน ต่างกัน

จากการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า นักศึกษา ที่มีเพศ อายุ อาชีพและรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาแตกต่างกัน

ผลการวิจัย พบว่า

1) เพศ จากสมมติฐานที่ว่า นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า การที่นักศึกษาไม่ว่าจะเป็นเพศชายหรือเพศหญิงจะเกิดความพึงพอใจต่อสิ่งใดนั้นก็ขึ้นอยู่กับความชอบใจประทับใจต่อสิ่งนั้น ซึ่งการที่นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา นั้นสามารถทำให้นักศึกษาเกิดความพึงพอใจ และประทับใจได้ ด้วยเหตุนี้ประชาชนทั้งเพศชาย และเพศหญิงจึงมีความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการวิจัยของ ศ.เสน่ห์ จามริก ได้กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียงเป็นแกนกลางของคุณค่าและจิตสำนึกใหม่ กระบวนทัศน์ใหม่ และวัฒนธรรมการเรียนรู้ใหม่บนพื้นฐานของหลักการสังคมอันเป็นรูปธรรมที่จำเป็นต่อการปรับเปลี่ยนแนวคิด และทิศทางการปฏิรูปการพัฒนา ชัชรินท์ ชัชวิสิทธิ์ ได้ศึกษางานวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างเสริมค่านิยมตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงให้นักศึกษาและชุมชนด้วยโครงงานอาชีพพบว่า

1) การทำโครงงานอาชีพที่ชุมชนมีส่วนร่วม พบว่า นักเรียนต้องศึกษาในขั้นเรียนก่อนแล้วจึงค่อยให้นักเรียนเขียนโครงงานที่เหมาะสมกับท้องถิ่นของตนโดยนักเรียนจำเป็นต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทรัพยากร ความต้องการสินค้าและอาชีพชุมชนยอมรับ

2) การติดตามผลทำโครงงานอาชีพของนักเรียนที่นำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้เพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจโดยชุมชนมีส่วนร่วมตามกระบวนการพบว่า การทำโครงงานของนักเรียนไม่ตระหนักถึงการใช้วัสดุอุปกรณ์ มีการใช้อย่างฟุ่มเฟือย

3) ความคิดเห็นของนักเรียนและชุมชนในการดำเนิน โครงการอาชีพที่ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยการสัมภาษณ์ผู้ปกครองอย่างไม่เป็นทางการ พบว่า ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจที่นักเรียนได้นำเอาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในโครงงานเนื่องจากเป็นโครงงานอาชีพด้วยตนเองสามารถปลูกพืชหรือเลี้ยงสัตว์ที่เป็นอาหารในครอบครัว เป็นลักษณะพึ่งตนเองได้

2) อายุ จากสมมติฐานที่ว่านักศึกษาที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อธิปรายได้ว่า อายุของนักศึกษาเป็นเพียงเครื่องหมายให้รู้ว่าใครเกิดก่อนเกิดหลัง แต่การที่นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา นั้นสามารถทำให้นักศึกษาไม่ว่าจะช่วงอายุใดเกิดความพึงพอใจ ประทับใจได้ ดังนั้นนักศึกษาไม่ว่าช่วงอายุใด จึงมีความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศักดิ์ ลาดี ได้ศึกษา การศึกษาดำเนินงานโครงการเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานีพบว่า

1) ด้านการวางแผนวิชาการมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

2) ด้านการจัดการเรียนการสอน เป็นการจัดที่สอดคล้องกับงานโครงเศรษฐกิจพอเพียงเน้นปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้สอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่นส่วนความต้องการของสนับสนุนในการดำเนินงานพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้อาจเนื่องจากเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาในการดำเนินชีวิตให้อยู่อย่างประมาณตน มีความพอเพียงและพอดี โดยไม่ให้ผู้อื่นเดือดร้อน ส่วนสำคัญจะช่วยปลุกผังให้เยาวชนใหญ่รู้จักพึ่งพาตนเอง รู้จักแก้ปัญหา มีความขยัน อดทน มีความสามัคคี สามารถทำงานเป็นกลุ่มเป็นคณะ ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน รู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด กิตติธัช อิ่มวัฒนกุล, ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานของ องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา ผลการเปรียบเทียบพบว่าประชาชนที่มีเพศ มีความพึงพอใจต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานของ องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงาน

3) อาชีพจากสมมติฐานที่ว่านักศึกษา ที่มีอาชีพต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการที่นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่ มี ต่ อการประยุ กต์ ใช้ ปรั ชญาเศรษฐกิ จพอเพียงในการศึกษา ไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า อาชีพไม่มีผลต่อความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา เพราะนักศึกษาที่มีระดับการศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา จึงทำให้มีความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ สมเดียร จันทร์หล้า ได้ศึกษาบทบาทของชุมชนในการจัดการโครงการเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลฝายกวาง อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา พบว่า

1) ประชาชนในชุมชนมีความเห็นว่าโครงการเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเพียงแนวทางที่สามารถแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจชุมชนได้ ชุมชนมีความอิสระในการจัดการโครงการจากภาครัฐ โดยองค์การบริหารส่วนตำบลหรือภาครัฐได้นำนโยบายมาเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมโดยชุมชนเป็นผู้คิดผู้ทำเอง ผลสำเร็จผลงานจึงเกิดจากชุมชน

2) ปัจจัยส่วนบุคคลทำให้เกิดความแตกต่างในความเป็นอิสระในการจัดการโครงการเศรษฐกิจพอเพียง คือ อาชีพ รายได้ เพศและระดับการศึกษา

4) รายได้ต่อเดือนจากสมมติฐานที่ว่า นักศึกษาที่รายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่ประกอบอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่ มีต่ อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า รายได้ต่อเดือนไม่มีผลต่อ ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย เพราะนักศึกษาที่มีรายได้ต่อเดือนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยจึงทำให้มีความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิริน

ธราวิทยาลัยไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ กันยิกา เจตนเสน ศึกษาปัจจัยพฤติกรรมการบริโภคสินค้าไทยของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาจากสถาบันราชภัฏสวนดุสิตและมหาวิทยาลัยสยาม จำนวนทั้งสิ้น 188 คน ผลของการศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภคสินค้าไทยของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานครโดยรวมอยู่ในระดับที่สูงเป็นส่วนมาก ปัจจัยทางด้านสถาบันการศึกษารายได้ต่อเดือนและทัศนคติต่อสินค้าไทย ส่วนอายุจำนวนสมาชิกในครอบครัวความสัมพันธ์ภายในครอบครัว และพฤติกรรมการเปิดข่าวสารไม่มีผลต่อพฤติกรรม การซื้อสินค้าไทยของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร ข้อเสนอแนะจากการศึกษาควรมีการประชาสัมพันธ์ รณรงค์ให้คนไทยใช้สินค้าไทย โดยผ่านสื่อต่าง ๆ รวมทั้งรัฐบาลควรเร่งการส่งเสริมการผลิตสินค้าอย่างจริงจัง

5.3 ข้อเสนอแนะ

สำหรับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา สามารถสรุปเป็นข้อเสนอแนะ และข้อค้นพบ (Fact Findings) และการอภิปรายผล ทั้ง 5 ด้าน คือ 1) ด้านความพอประมาณ 2) ด้านความมีเหตุผล 3) ด้านการมีภูมิคุ้มกัน 4) ด้านความรู้ 5)ด้านคุณธรรม และเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่นักศึกษาให้ประสบความสำเร็จกับการศึกษาและเพื่อประโยชน์ต่อตนเองสังคมและในอนาคตนำไปสู่การพัฒนาประเทศ ผู้วิจัยจึงได้นำมาเป็นข้อเสนอแนะโดยแบ่งเป็น 2 ระดับ ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ข้อเสนอแนะและข้อค้นพบ(Fact Findings) จากการวิจัยและอภิปรายผลแล้ว สามารถสรุปผล โดยแบ่งเป็น 2 ระดับดังนี้

จากผลการวิจัย จึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

ผลการวิจัย เรื่อง ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้น นักศึกษาจึงควรรู้จักให้พัฒนาปลูกฝัง เพื่อความเจริญงอกงาม โดยการลำนึกของตน และเป็นแบบอย่างที่ดีของคนในสังคมต่อไป ดังนั้น นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธราชวิทยาลัย ควรรักษามาตรฐานคุณภาพนี้ไว้ และพัฒนาต่อยอดที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุดต่อไป

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านคุณธรรม พบว่านักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาซึ่งมีค่าแปลผลโดยรวมอยู่ในระดับมาก นักศึกษาไม่หวังผลเล็ก ๆ น้อย ๆ ดังนั้นจึงควรมีการเอาใจใส่ดูแล และ การประพฤติปฏิบัติตนเองและผู้อื่นโดยนำหลักคุณธรรมที่เกี่ยวข้องมาประพฤติปฏิบัติเพื่อไม่ให้นักศึกษาไม่หวังผลเล็ก ๆ น้อย ๆ ความเคยชินต่อตนเองและสังคม

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความมีเหตุผล พบว่านักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาซึ่งมีค่าแปลผลโดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้นจึงควรรักษาทัศนะเช่นนี้เอาไว้และพัฒนาปลูกฝัง โดยการร่วมมือของคนในสังคมทุกฝ่าย นักศึกษาประกอบอาชีพด้วยความสุจริตเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขของคนในสังคมและแบ่งเป็นรายด้านในการเสนอแนะเชิงนโยบายตามลำดับดังนี้

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล 1) ด้านความพอประมาณ พบว่านักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาซึ่งมีค่าแปลผลโดยรวมอยู่ในระดับมากดังนั้นจึงควรรักษาและพัฒนาปลูกฝังและให้ตรงตามเป้าหมายที่นักศึกษาได้ตั้งใจไว้ เพื่อนำไปสร้างเสริมและพัฒนาสังคมเพื่อประกอบอาชีพที่สุจริตในหน้าที่การงาน ให้มีความเจริญยิ่งขึ้น

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักศึกษามีจิตสำนึกที่ดีในการศึกษา มีความเหมาะสม มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ดังนั้น นักศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องพัฒนาเพื่อให้เกิดความยั่งยืนตลอดไป

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักศึกษารู้จักใช้จ่ายอย่างรอบครอบ ซึ่งมีค่าแปลผล อยู่ในระดับมาก ดังนั้น นักศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้นักศึกษารู้จักใช้จ่ายอย่างรอบครอบ ไม่ฟุ่มเฟือยให้รู้จักการวางแผนในการใช้จ่าย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล 2) ด้านความมีเหตุผล พบว่านักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาซึ่งมีค่าแปลผลโดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้นจึงควรรักษาทัศนะเช่นนี้เอาไว้และพัฒนาปลูกฝัง โดยการร่วมมือของคนในสังคมทุกฝ่าย เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขของคนในสังคม

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักศึกษาประกอบอาชีพด้วยความสุจริต มีความเหมาะสม มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ดังนั้น นักศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ดังนั้น จึงควรมีรักษาความซื่อสัตย์สุจริตไว้เพื่อนำไปสั่งสอนบุตรหลานให้เป็นแบบอย่างที่ดีในสังคม

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักศึกษาคอยให้ความเข้าใจแก่รุ่นน้องเมื่อเขาไม่เข้าใจ ซึ่งมีค่าแปลผล อยู่ในระดับมาก ดังนั้น นักศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้นักศึกษาที่ไม่เข้าใจในการศึกษาและไม่ให้เกิดความเข้าใจผิด ๆ ที่มีต่อสถาบันการศึกษาด้วย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล 3)ด้านการมีภูมิคุ้มกัน พบว่านักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาซึ่งมีค่าแปลผลโดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้นจึงควรมีการเอาใจใส่ดูแลและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันครอบครัวให้มากขึ้น การประพฤติปฏิบัติตนเองรักษาทัศนะเช่นนี้เอาไว้และพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นไป

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักศึกษามีความมุ่งมั่นที่จะทำให้สำเร็จ นักศึกษาประกอบอาชีพด้วยความสุจริต มีความเหมาะสม มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ดังนั้น นักศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อให้เป็นสิ่งที่เราทุกคนที่จะมุ่งมั่นเพื่อประโยชน์สูงสุดในชีวิต

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักศึกษารู้จักการเตรียมความพร้อมซึ่งมีค่าแปลผล อยู่ในระดับมาก ดังนั้น นักศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้นักศึกษารู้จักการเตรียมความพร้อมเพราะเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากกับการพัฒนาตนเองถ้าเราไม่รู้จักความพร้อม เราจะพัฒนาตนเองไม่ได้

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล 4) ด้านความรู้ พบว่านักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาซึ่งมีค่าแปลผลโดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้นจึงควรรักษาความรู้และความคิดเช่นนี้เอาไว้และพัฒนาปลูกฝัง เพื่อความเจริญงดงาม โดยการสำนึกของตน และเป็นแบบอย่างที่ดีของคนในสังคมต่อไป

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักศึกษารู้และนำสิ่งใหม่ ๆ เข้ามาปรับใช้ในชีวิต มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ดังนั้น นักศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องนำไปพัฒนาปรับใช้ในชีวิตเพื่อให้เกิดความถูกต้องมากที่สุด

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักศึกษามีความรู้ดั้งเดิม ความรู้ + เทคโนโลยี ซึ่งมีค่าแปลผล อยู่ในระดับมาก ดังนั้น นักศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้นักศึกษาได้ใช้ความรู้ดั้งเดิม ความรู้ + เทคโนโลยีอย่างเป็นประโยชน์ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาสังคมต่อไป

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล 5) ด้านคุณธรรม พบว่านักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาซึ่งมีค่าแปลผลโดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้นจึงควรมีการเอาใจใส่ดูแล และการประ

พฤติปฏิบัติตนเองและผู้อื่นโดยนำหลักคุณธรรมที่เกี่ยวข้องมาประพฤติปฏิบัติเพื่อไม่ให้เกิดความเดือดร้อนต่อตนเองและสังคม

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักศึกษาไม่หวังผลเล็ก ๆ น้อย ๆ ซึ่งมีค่าแปลผล อยู่ในระดับมาก ดังนั้น นักศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อให้นักศึกษาได้เป็นผู้ที่จะให้ความเป็นธรรมต่อตนเองและสังคม

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักศึกษามีความเอื้อเฟื้อแก่เพื่อน ซึ่งมีค่าแปลผล อยู่ในระดับมาก ดังนั้น นักศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้นักศึกษามีความเอื้อเฟื้อแก่เพื่อน นักศึกษาต้องรู้จักแบ่งปันต่อเพื่อน สิ่งที่เราอยู่ในสังคมได้นั้นเราต้องมีการเอาใจใส่กันเพื่อไม่ให้ตกเป็นคนไม่ดีต่อสังคม

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

จากผลการวิจัย ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา มีประเด็นที่ผู้วิจัยจะเสนอแนะให้ผู้ที่สนใจจะวิจัยต่อยอด ดังต่อไปนี้จึงมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย ดังนี้

1) จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ความรู้ พบว่า มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด จึงควรวิจัยเกี่ยวกับความรู้ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ความรู้ ที่นักศึกษาที่จะประสบผลสำเร็จนั้นต้องมีผู้ที่สนใจที่จะไปทำวิจัยต่อยอดและเพื่ออนาคตของประเทศ เพราะทุกวันนี้ประชากรเพิ่มขึ้นมากการที่จะหารายได้เพื่อที่จะนำไปเลี้ยงครอบครัวจึงเป็นไปได้ยาก มีข้อเสนอ คือ 1) ให้รู้จักเป้าหมาย เช่นประเทศไทย เราต้องรู้จักเศรษฐกิจพอเพียง คือ เศรษฐกิจ เราต้องรู้จักคำว่าทุน เราต้องเป็นทุนเพื่อนำไปพัฒนาประเทศ 2) ต้องรู้จักการสร้างเสริมและส่งเสริมของคนในครอบครัวให้เป็นฐานเดียวกันเพื่อให้กับสังคม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาประเทศ คือ เรามีเป้าหมายแล้วว่าเราจะพัฒนาประเทศและครอบครัวเราจะสร้างอะไรให้กับสังคม

2) จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ด้านคุณธรรม พบว่า ความถี่มาก คือ ด้านคุณธรรมความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา

บรรณานุกรม

1) หนังสือ

กรมการพัฒนาชุมชน สำนักส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพชุมชน. **เศรษฐกิจพอเพียง.** กรุงเทพมหานคร : บริษัท บีทีเอส เพรส จำกัด, 2548.

กองประชาสัมพันธ์สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงาน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ " **สหประชาชาติฉลายราชสดุดี พระมหากษัตริย์นักพัฒนา**". วารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. ปีที่ 4 ฉบับที่ 3. (กรกฎาคม – กันยายน, 2549).

กัลยา วานิชบัญชา. **สถิติสำหรับงานวิจัย.** กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.

กัลยา วานิชบัญชา. **สถิติสำหรับงานวิจัย.** กรุงเทพมหานคร ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.

ชวาล แพรัตกุล. **เทคนิคการวัดผล.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช, 2520.

ชูชีพ อ่อนโคกสูง. **จิตวิทยาการศึกษา.** กรุงเทพมหานคร : คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2518.

ณรงค์ โพธิ์พฤกษานนท์. **ระเบียบวิธีวิจัย แนวการเขียนเค้าโครงงานวิจัยและรายงานการวิจัย ประจำภาค.** กรุงเทพมหานคร ควงแก้ว, 2546.

ดิน ปรัชญพฤทธิ์. **ทฤษฎีองค์การ.** กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิชย์, 2538.

ทองทิพภา วิริยะพันธุ์. **เศรษฐกิจพอเพียง ความพอเพียงมวลรวมในประเทศ.กรุงเทพมหานคร :** สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย, 2541.

ธีรพงศ์ มหาวีโร. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10. (พ.ศ. 2550 - 2554).** กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เดอะบุคส์, 255.

ธีระศักดิ์ อุ่นอารมเลิศ. **เครื่องมือวิจัยทางการศึกษาการสร้างและพัฒนา.** นครปฐม มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545.

นิภา เมธชาวีชัย. **วิทยาการวิจัย.** กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏธนบุรี, 2543.

บุญชม ศรีสะอาด. **การวิจัยเบื้องต้น.** พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, 2545.

ประภาเพ็ญ สุวรรณ. **ทัศนคติ.** กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2520.

ประภาเพ็ญ สุวรรณ. **ทัศนคติการวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย.**กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2540.

ประเวศ วะสี. **เศรษฐกิจพอเพียงและประชาสังคม แนวทางพลิกฟื้นเศรษฐกิจสังคม.**พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน, 2550.

ปุ่น แดงทับ. **นิเทศศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์.**นครปฐม บัณฑิตวิทยาลัย :มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์, 2551.

ฝ่ายทะเบียนการศึกษา. งานทะเบียนมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ปีการศึกษา 2555, (อัดสำเนา).

พรทิพย์ สัมปัตตะวนิช และคณะ. **พฤติกรรมผู้บริโภค.**นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2541.

พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ. **การสร้างมาตรวัด.** พิมพ์ครั้งที่ 3. พิษณุโลก : โกลบอลพริ้นท์, 2541.

พรรณี ช.เจนจิต. **จิตวิทยาการเรียนการสอน.** กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์การพิมพ์, 2528.

พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต). **เศรษฐศาสตร์แนวพุทธ.** กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิโกมลคีมทอง, 2531.

พิพัฒน์ ยอดพฤติการณ์. **เศรษฐกิจพอเพียงหมายถึงอะไร.** กรุงเทพมหานคร บริษัทซีเอ็ด ยูเคชั่น จำกัด, 2550.

เพ็ญศรี รังสิยากุล. **การอ่านภาษาอังกฤษ 1.** กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 2531.

ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542.** กรุงเทพมหานคร บริษัทนานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น จำกัด, 2546.

ไขธิน ศันสนยุทธ และจุมพล พูลภัทรชีวิน. **จิตวิทยาสังคม.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : ส่งเสริมวิชาการ, 2539.

ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542.** กรุงเทพมหานคร : บริษัท นานมีบุคส์พับลิชั่นส์ จำกัด, 2546.

ล้วน สายยศ และอังคนา สายยศ. **เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา.** กรุงเทพมหานคร สุวีริยาสาส์น, 2540.

ลัดดา กิตติวิภาค. **ทัศนคติทางสังคมเบื้องต้น.** กรุงเทพมหานคร : แสงจันทร์การพิมพ์, 2525.

วิรัชญ์ คงคะจันทร์. **หลักการส่งเสริมการเกษตร.** พิมพ์ครั้งที่ 2. ขอนแก่น: ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2524.

สงวน สุทธิเลิศอรุณ และคณะ. **จิตวิทยาสังคม.** กรุงเทพมหานคร : ชัยศิริการพิมพ์, 2522.

สังศรี ชมภูวงศ์. การวิจัย. นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, 2547.

สมบูรณ์ ชิตพงศ์. การวัดความถนัด. กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช, 2524.

สมพร เทพสิทธา. การเดินตามรอยพระยุคลบาท เศรษฐกิจพอเพียง ช่วยแก้ปัญหาความยากจนและการทุจริต. พิมพ์ครั้งที่ 4.กรุงเทพมหานคร บริษัท อมรินทร์ บุ๊ค เซ็นเตอร์จำกัด, 2549.

สมพร เทพสิทธา. เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ. กรุงเทพมหานคร : บริษัทอมรินทร์ บุ๊ค เซ็นเตอร์ จำกัด, 2549.

สมุทร เซ็นเชาวนิจ. คู่มือฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนาบริหารศาสตร์, 2542.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. ทฤษฎีสังคมวิทยา:การสร้าง การประเมินค่า และการใช้ประโยชน์. กรุงมหานคร : จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย, 2542.

สุชา จันทร์เอม. จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช์, 2542.

สุทิน ลี้ปิยะชาติ. พระบารมีปกเกล้าฯ. กรุงเทพมหานคร:บริษัทธรรมสาร จำกัด, 2550.

สุโท เจริญสุข. หลักจิตวิทยาและพัฒนาการของมนุษย์. กรุงเทพมหานคร : แพร่พิทยา, 2525 .

สุนัย เศรษฐ์บุญสร้าง. แนวทางปฏิบัติ 7 ขั้นสู่วิถีเศรษฐกิจพอเพียง. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ซีเอ็ดยูเคชั่น, 2550.

สุมธ ตันติเวชกุล. เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ. ในใต้เบื้องพระยุคลบาทพิมพ์ครั้งที่6. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานพิมพ์มติชน, 2554.

สุรพงษ์ โสธนะเสถียร. การโฆษณาหาเสียงกับพฤติกรรมการเลือกตั้ง. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2533.

สุรางค์ จันทร์เอม และคณะ. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร : แพร่วิทยา, 2520.

เสนาะ ติเยาว์. การสัมภาษณ์ในงานบุคคล. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2527.

อภิชัย พันธเสน. พุทธเศรษฐศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2543.

อิระวัชร์ จันทรประเสริฐ."แนวและประสบการณ์ด้านแรงงานและสวัสดิการสังคม". นิตยสารการประชาสงเคราะห์ 3. พฤษภาคม - มิถุนายน, 2541.

อุดมพร อมรธรรม. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพระเจ้าอยู่หัว. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แสงดาว, 2549.

2) บทความจากเวบไซต์

รายงานความก้าวหน้าชุดวิจัยและพัฒนาเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและการพัฒนาที่ยั่งยืน. <http:// www.sufficencyeconomy.org/show>

3)วิทยานิพนธ์ / สารนิพนธ์

กังสดาล อยู่เย็น. "พลวัตชุมชนบ้านเปร็ดในภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง". วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต.บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2544

กันยิกา เจตนเสน.พฤติกรรมการบริโภคสื่บค้าไทยของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร. **ภาคนิพนธ์ ปริญญาพัฒนาบริหารศาสตรมหาบัณฑิต.**บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนาบริหารศาสตร์, 2546. บทคัดย่อ.

กาญจนา วงศ์จันทร์. "การศึกษาทัศนคติและความต้องการเกี่ยวกับการเรียนการสอนของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์". **วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2552.

จักกริช ใจดี. "ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์". **วิทยานิพนธ์ศิลปะศาสตร์มหาบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2542 .

ทรงชัย ดิถานนท์. "ทัศนะของเกษตรกรในการสร้างความมั่นคงทางรายได้ตามแนวคิด เศรษฐกิจพอเพียง". **สารนิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2542.

ธนพร แดงขาว. "พฤติกรรมการบริโภคสินค้าของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร". **ภาคนิพนธ์ปริญญาพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2541. บทคัดย่อ.

ธัญลักษณ์ จันทร์แก้ว. รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวและการมีส่วนร่วมตัดสินใจซื้อในครอบครัวของเด็กวัยรุ่น.**วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต.**บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544. บทคัดย่อ.

นพรัตน์ สรวยสุวรรณ. "ศึกษาความสามารถในการอ่านระดับวิจารณ์ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง". **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต.**บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2527.

พยาตย์ วิชัยขา. "ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองป่าครั่ง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่". วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2545.

พระมหาศิริวัฒน์ อริยเมธี. "การศึกษาเชิงวิเคราะห์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงจากมุมมองพระพุทธศาสนา". วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, 2546 .

พระมหาสง่า พลสงคราม. "เปรียบเทียบเศรษฐศาสตร์เชิงพุทธกับเศรษฐกิจพอเพียงในสังคมไทย". วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย:มหาวิทยาลัยมหิดล, 2542.

พิพัฒน์ ยอดพฤติการณ์. "การสร้างตัวชี้วัดเพื่อกำหนดระดับของความเป็นเศรษฐกิจตามแนวพุทธเศรษฐศาสตร์". วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, 2549.

พิมพ์พิชชา อ่อนฉะนัย. "ความคิดเห็นของบุคคลากรที่มีต่อการถ่ายโอนสถานศึกษาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลนาจารย์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์". สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2550.

ไพฑูรย์ พัชร์อาภา. "ความมั่นคงทางรายได้ของแรงงานภาคเกษตรกรรมตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ศึกษาเฉพาะกรณีสมาชิกนิคมสร้างตนเองโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู". วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2547.

มัทนา พันทวี. "แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำริ กับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา". สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัญชิต.บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2549.

รัสฐิญย์ สุจริต. "การประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของข้าราชการชั้นประทวน : ศึกษาเฉพาะกรณีตำรวจภูธร จังหวัดยโสธร". สารนิพนธ์ศาสนาศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2550.

ฤทัย บุญเอกบุศย์. "พฤติกรรมการบริโภคของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร". ภาคนิพนธ์ปริญญาบริหารศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2543. บทคัดย่อ.

วรทัย จารุวัย. "การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง ศึกษากรณีชุมชนประชุมราษฎร์พัฒนา ต. บึงคำพร้อย อ. ลำลูกกา จ. ปทุมธานี". วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต.บัณฑิตวิทยาลัย:มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548.

ศรีศักดิ์ จามรมาน และคณะ. "แรงงานไทยกับการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง:กรณีศึกษาเปรียบเทียบกลุ่มผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมกับประชาชนทั่วไปในเขตกรุงเทพมหานคร". รายงานการวิจัย. กรุงเทพ : มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ, 2549.

สมนารี คุณปลื้ม."ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลแสนสุข จังหวัดชลบุรี". วิทยานิพนธ์การบริหารองค์การมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2542.

อภิชาต พุทธบุญ. ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการด้านงานสอบสวนของสถานีตำรวจอำเภอเมือง. วิทยานิพนธ์. บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนาบริหารศาสตร, 2542.

อัมพวัลย์ วิศธีรานนท์.วิถีชีวิตของคนไทยรุ่นใหม่ : ศึกษากรณีพฤติกรรมการบริโภคอาหารของวัยรุ่นไทยในเขตกรุงเทพมหานคร. ภาคนิพนธ์ปริญญาพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2541. บทคัดย่อ.

4) แบบสัมภาษณ์

1.นาย จิรุยทร ไชยชาติ 7 กุมภาพันธ์ 2557

2.นางสาว นันทิกา จันทร์กะเทาะ 7 กุมภาพันธ์ 2557

3.นางสาว สุนารี บัวสมบรูณ์ 7 กุมภาพันธ์ 2557

4.นางสาว ชลิตา ชมเชื้อ 7 กุมภาพันธ์ 2557

5.นางสาว เกสราพร โทรเลง 7 กุมภาพันธ์ 2557

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

1) พระครูสิริธรรมนิเทศ(ดร.)

วุฒิการศึกษา Ph.D.(Social Science)

ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย

2)นางกรุณา ขันทอง

วุฒิการศึกษา ศน.ม. (รัฐศาสตร์การปกครอง) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย

ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์บรรยายพิเศษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย

3)นางบานชื่น นักการเรียน

วุฒิการศึกษา ศน.ม.(รัฐศาสตร์การปกครอง)มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย

ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์พิเศษ พิเศษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์

ที่ ๖๐๑๕ / ว ๓๘๒

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลี่ยงเมือง
ตำบลดงลาน อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐

๑ ตุลาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัย

เรียน นางกรุณา ขันทอง

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงร่างวิทยานิพนธ์ และเครื่องมือการวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วย นาย รุ่งโรจน์ เรืองมนต์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา รัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา" เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรรัฐศาตรมหาบัณฑิต (ร.ม.)

ดังนั้น มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์จากท่านซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัย

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดทราบ และวิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระราชปริยัติวิมล)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔, ๐-๔๓๕๑-๖๐๗๖ ต่อ ๑๑๒

โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘

http:// www.rec.mbu.ac.th

ภาคผนวก ค
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เลขที่.....

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา

.....

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามชุดนี้ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการวิจัยประกอบการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

2. คำตอบของผู้ตอบแบบสอบถามไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้ตอบแต่อย่างใด เพราะวิเคราะห์และเสนอผลการวิจัยในภาพรวม

3. ขอความกรุณาให้ตอบแบบสอบถามทุกตอนและทุกข้อ คำตอบของท่านจะเป็นประโยชน์ต่อความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4. แบบสอบถามแบ่งออกเป็นสามตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาทั้ง 5 ด้าน

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิด

ขอขอบคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงในความกรุณาของท่านมา ณ โอกาสนี้

รุ่งโรจน์ เรืองมนต์

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา รัฐศาสตร์การปกครอง

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ลงใน☐ ตามความเป็นจริงของท่านและกรอกข้อความในช่องว่าง

1. เพศ
   - ☐ ชาย
   - ☐ หญิง
2. อายุ
   - ☐ 25 -30 ปี
   - ☐ 31 – 40 ปี
   - ☐ 41 - 50 ปี
   - ☐ 51- ปีขึ้นไป
3. ระดับรายได้
   - ☐ 9000 บาทลงมา
   - ☐ 90001- 10000 บาท
   - ☐ 10001-12000 บาท
   - ☐ 120001 บาท ขึ้นไป
4. อาชีพ
   - ☐ รับจ้าง
   - ☐ ค้าขาย
   - ☐ รับราชการ
   - ☐ พนักงานบริษัท

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธร ราชวิทยาลัย ที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา ทั้ง 5 ด้าน ซึ่งแต่ละช่องมีความหมายดังนี้

5 มีค่าเท่ากับ มีระดับความคิดเห็น... มากที่สุด
4 มีค่าเท่ากับ มีระดับความคิดเห็น... มาก
3 มีค่าเท่ากับ มีระดับความคิดเห็น... ปานกลาง
2 มีค่าเท่ากับ มีระดับความคิดเห็น... น้อย
1 มีค่าเท่ากับ มีระดับความคิดเห็น... น้อยที่สุด

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องใดช่องหนึ่งเพียงช่องเดียวที่ตรงกับแรงจูงใจของท่าน

ข้อ	ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธร ราชวิทยาลัย ที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.	1. ด้านความพอประมาณ นักศึกษามีจิตสำนึกที่ดีในการศึกษา					
2.	นักศึกษารู้จักสร้างความเข้มแข็งให้กับตนเองและครอบครัว					
3.	นักศึกษารู้จักใช้จ่ายอย่างรอบครอบ					
4.	นักศึกษารู้จักใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม					
5.	นักศึกษาดำรงชีวิตอย่างพอสมควร					
1.	2. ด้านความมีเหตุผล นักศึกษาไม่ใช้ของฟุ่มเฟือย					
2.	นักศึกษาประกอบอาชีพด้วยความสุจริต					
3	นักศึกษาละเลิกการแก่งแย่งชิงผลประโยชน์					
4	นักศึกษานำความรู้และสิ่งใหม่ ๆ มาปรับใช้					
5	นักศึกษาคอยให้ความเข้าใจแก่รุ่นน้องเมื่อเขาไม่เข้าใจ					

ข้อ	ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธร ราชวิทยาลัย ที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.	3.ด้านภูมิคุ้มกัน นักศึกษามีการวางแผนในชีวิตและการทำงาน					
2.	นักศึกษารู้จักการเตรียมความพร้อม					
3.	นักศึกษาดำเนินชีวิตอย่างระมัดระวัง					
4.	นักศึกษาสามารถแบ่งเวลาในการดำเนินชีวิต					
5.	นักศึกษามีความมุ่งมั่นที่จะทำให้สำเร็จ					
1.	4.ด้านความรู้ นักศึกษามีความรู้ดั้งเดิม ความรู้ + เทคโนโลยี					
2.	นักศึกษาพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ					
3.	นักศึกษานำความรู้ที่จะไปพัฒนาสังคม					
4.	นักศึกษาไม่นำสิ่งผิดกฎหมายให้ตัวเองและผู้อื่นเดือดร้อน					
5.	นักศึกษารู้และนำสิ่งใหม่ ๆ เข้ามาปรับใช้ในชีวิต					
1.	5. ด้านคุณธรรม นักศึกษามีความเอื้อเฟื้อแก่เพื่อน					
2.	นักศึกษามีความสุจริต ขยัน อดทน					
3.	นักศึกษาไม่หวังผลเล็ก ๆ น้อย ๆ					
4.	นักศึกษาทำงานต้องตรวจสอบได้					
5.	นักศึกษามีน้ำใจให้ความช่วยเหลือต่อสังคม					

ตอนที่ 3ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาความคิดเห็นของนักศึกษา มหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธร ราชวิทยาลัย ที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา

1) ด้านความพอประมาณ

.....

.....

2) ด้านความมีเหตุผล

.....

.....

3) ด้านการมีภูมคุ้มกัน

.....

.....

4) ด้านความรู้

.....

.....

5) ด้านคุณธรรม

.....

.....

แบบสัมภาษณ์เพื่องานวิจัย ชุดที่ 2

เรื่อง

ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา

คำชี้แจง

ขอความกรุณาตอบแบบสัมภาษณ์เชิงลึกนี้ตามความเป็นจริง หรือตรงกับความพึงพอใจของท่านมากที่สุด ข้อมูลที่ได้ทั้งหมดจะปกปิดเป็นความลับ จะไม่ถูกนำมาเผยแผ่ให้ได้รับผลกระทบ หรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์เชิงลึกและผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างใดทั้งสิ้น แต่จะนำไปวิเคราะห์ เพื่อนำผลการวิจัยไปปรับปรุงในส่วนที่เกี่ยวกับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา

ผู้วิจัยขอขอบคุณที่ท่านให้ความร่วมมือตอบแบบสัมภาษณ์เชิงลึกมา ณ โอกาสนี้

แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ด้วยการกรอกข้อความลงในช่องว่างตามความเป็นจริงเท่าที่สามารถเปิดเผยได้

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

เลขที่สัมภาษณ์.....

1. ชื่อ..... อายา.....

นามสกุล.....อายุ.....ปี

กำลังศึกษา...ปริญญาตรี.....

ผู้สัมภาษณ์..นายรุ่งโรจน์ ...เรืองมนต์.....วัน/เดือน/ปี..... 7 / 2/ 2557.....

สถานที่...มหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธร ราชวิทยาลัย

.....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา จำนวน 5 ข้อ

1) นักศึกษามหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธร ราชวิทยาลัย มีความคิดเห็นด้านความพอประมาณอย่างไรบ้าง ?

.....

.....

2) นักศึกษามหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธร ราชวิทยาลัย มีความคิดเห็นด้านความมีเหตุผลอย่างไรบ้าง ?

.....

.....

3) นักศึกษามหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธร ราชวิทยาลัย มีความคิดเห็นด้านการมีภูมิคุ้มกันอย่างไรบ้าง ?

.....

.....

4) นักศึกษามหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธร ราชวิทยาลัย มีความคิดเห็นด้านความรู้อย่างไรบ้าง ?

.....

.....

5) นักศึกษามหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธร ราชวิทยาลัย มีความคิดเห็นด้านคุณธรรมอย่างไรบ้าง ?

.....

.....

ขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงในความกรุณาของท่านมา ณ โอกาสนี้

นายรุ่งโรจน์ เรืองมนต์

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา รัฐศาสตร์การปกครอง

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ภาคผนวก ง

ผลสรุปค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม

แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามความคิดเห็น

เรื่อง ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธร ราชวิทยาลัยที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษา

ข้อ	ผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวมของคะแนน ($\sum R$)	$IOC = \frac{\sum R}{N}$	หมายเหตุ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1) ด้านความพอประมาณ						
1	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
2	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
3	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
4	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
5	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
2) ด้านความมีเหตุผล						
6	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
7	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
8	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
9	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
10	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
3) ด้านการมีภูมิคุ้มกัน						
11	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
12	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
13	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
14	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
15	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
4) ด้านความรู้						
16	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
17	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
18	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
19	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้

ข้อ	ผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวมของคะแนน ($\sum R$)	$IOC = \frac{\sum R}{N}$	หมายเหตุ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
20	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
5.)ด้านคุณธรรม						
21	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
22	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
23	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
24	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
25	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้

ภาคผนวก จ

ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbaach)

ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach)

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Alpha if Item Deleted
A1	98.7000	211.7345	0.6705	0.9603
A2	98.7000	208.2172	0.7460	0.9596
A3	98.9333	211.9954	0.5906	0.9612
A4	99.0333	212.1713	0.6389	0.9606
A5	98.9000	215.6103	0.5881	0.9610
B1	98.9000	210.9897	0.5892	0.9613
B2	98.3000	211.9414	0.7414	0.9598
B3	98.4333	206.4609	0.8055	0.9590
B4	98.7333	210.6161	0.6282	0.9608
B5	98.8333	212.4195	0.5894	0.9611
C1	98.8333	207.3851	0.7610	0.9595
C2	99.0667	209.7195	0.6954	0.9601
C3	98.9333	212.4782	0.6740	0.9603
C4	98.8333	207.4540	0.7258	0.9599
C5	98.6000	208.1793	0.7566	0.9595
D1	99.3000	215.3897	0.4771	0.9622
D2	99.0667	211.0299	0.7609	0.9596
D3	99.1000	211.3345	0.6882	0.9602
D4	98.9333	207.7195	0.8018	0.9591
D5	98.8000	210.0276	0.7086	0.9600
E1	98.6333	211.4126	0.7038	0.9601

ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟ่าของครอนบาค (Cronbach)

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Alpha if Item Deleted
D2	98.4667	210.1195	0.7745	0.9595
D3	98.5333	209.7747	0.7540	0.9596
D4	98.5667	208.5989	0.7702	0.9594
D5	98.4667	210.8782	0.7892	0.9594

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0 N of Items = 25

Alpha = 0.9437

ห้องสมุด มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ประวัติผู้วิจัย

หนังสืออ้างอิง
(REFERNCE BOOK)
ให้ใช้เฉพาะในห้องสมุดเท่านั้น

ชื่อ- นามสกุล : รุ่งโรจน์ เรืองมนต์

วัน เดือน ปี เกิด : 21 กันยายน 2520

ที่อยู่ปัจจุบัน : 50/231 หมู่4 ตำบลท่าตลาด อำเภอสามพราน จังหวัด นครปฐม73110

การศึกษา

พ.ศ.2550 : ปริญญาตรี รัฐศาสตร์การปกครองมหาวิทยาลัยมหามกุฏราช วิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์

ตำแหน่งหน้าที่การงาน

ปัจจุบัน : ประกอบธุรกิจส่วนตัว

สิ่งพิมพ์นี้เป็นสมบัติของห้องสมุด มมร.
ผู้ใดพบอยู่ในที่อื่นไม่สมควร
โปรดนำมาส่งที่แผนกห้องสมุดด้วย ขอบคุณ